

10 dinara

TRAO

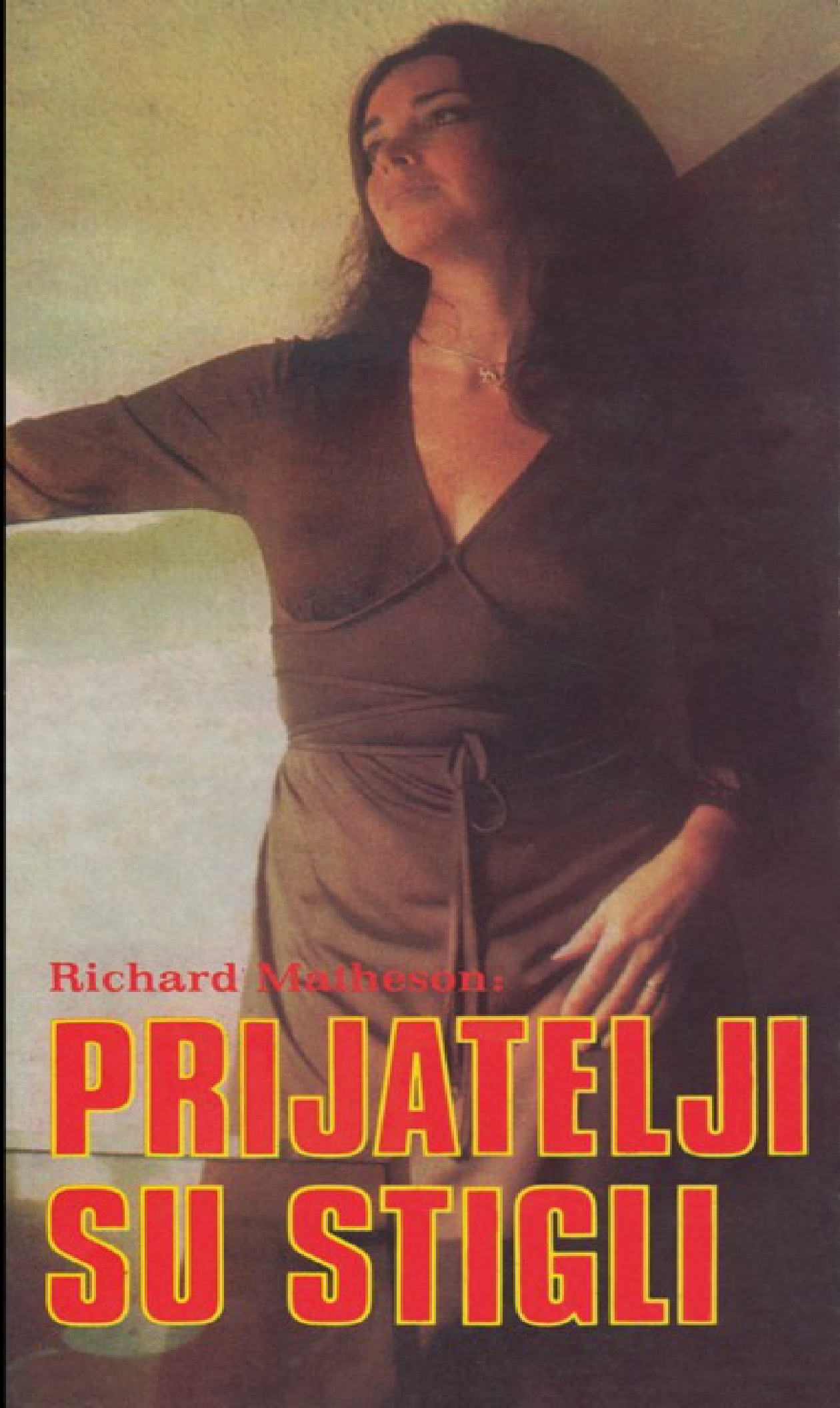
118

*Bilo je nešto
čudno u
glasu njena
muža...
kao da je
odjednom
postao
drugi čovjek,
neznamac.
Ustuknu,
pogleda
prikova-
nog uz
tamni obris
Chrisa, koji
se okretao
od kuhinjs-
kog ormara
s dugim i
oštrim
nožem u
ruci...*

Richard Matheson:

PRIJATELJI SU STIGLI

RICHARD MATHESON - PRIJATELJI SU STIGLI

TRAG 118

biblioteka kriminalističkih romana

Naslov originala: De la part des copains

PRIJATELJI SU STIGLI - Kriminalistički roman suvremene teme, poput nekog novinskog izvještaja. Nevini ljudi stradaju, nasilnici ih ucjenjuju i proganjaju. Roman je pisan bez uobičajenog postupka policijskog romana u kojemu je P počinitelj nepoznat, gdje je više osumnjičenih, a sve rješava komesarova pronicljivost. Krivac je ovdje od početka poznat. Nepoznat je samo završetak te čudne i nesmiljene hajke u koju su uvučeni nedužna žena i dijete. Glavno lice je paničan strah koji prožima žrtve i progonitelje. Radnja počinje uvečer, zvono telefona prekida poput šoka mirni i uobičajeni životni ritam jedne obitelji, a završava sutradan smrću trojice ljudi i potpunom izmjenom sudbine još troje. Radnja napeta, a ishod do kraja neizvjestan.

(Odlomak iz recenzije)

U hodniku je zazvonio telefon.

— Tko nas zove u ovo doba? — upita Helen koja je stajala kraj stroja za pranje suđa.

— Nema smisla pogađati. Nije mi do toga — odvrati Chris.

Helen ga pogleda isprnjeka. — Večeras si u velikoj formi!

— Činim koliko mogu!

— A možeš malo!

Žena se nasmija, iziđe iz kuhinje i prođe kroz dnevnu sobu. Debeli sag prigušivao joj je korake. U hodniku je i dalje oštro zvonio telefon. Pade joj na pamet da bi bilo bolje kad bi se aparat nalazio u kuhinji. Odavno je pomišljala na to. Ista misao joj se vraćala kad god bi telefon zvonio navečer, poslije Conniena odlaska na spavanje.

Podiže slušalicu i zvonjava prestade. Odmaknu pramen kose što joj je smetao i prinese aparat uhu.

— Halo — reče.

— Htio bih govoriti s Chrisom Phillipsom — odgovori muški glas.

Helen se naježi, toliko su te riječi zvučale oštro, zapovjednički.

— Žalim — reče. — Pogriješili ste.

Začu nešto nalik na smijeh ili nakašljavanje nekoga tko hoće pročistiti grlo.

— Ne vjerujem — odvrati neznamac.

Helen se ljutito namršti.

— Žalim, ali ovo je telefon obitelji Martin.

— Ne smeta! — reče čovjek s druge strane žice, a Helen se učini kao da je ljutito stisnuo zube i usne. — Dajte mi Chrisa, - kažem vam!

Helen zadrhta.....

— Bojim se da... — poče ona.

— Jeste li me razumjeli? Dajte mi Chrisa!

Helen ništa ne odgovori. Samo je zbunjeno gledala telefon.

— Jeste li mu vi žena? — uporno je nastavljao muškarac.

— Da. Ako želite govoriti...

— Tako, dakle! Stari Chris je oženjen? — prekide je glas.

— Nazvali ste krivi broj — ponovi Helen.

— Dajte mi Chrisa! I dosta priče!

Helen naglo položi slušalicu na stol i pođe prema kuhinji, čudeći se što nije zatvorila telefon. Bilo je očividno da je čovjek nazvao krivi broj. A opet, bio je tako siguran u sebe... Njegova sigurnost i drskost su je zaplašili.

— Tko je zvao? — upita Chris.

— Ne znam — odgovori Helen stisnutih obrva. — Neki tip koji želi govoriti s Chrisom.

— Pa čemu onda toliko tajnovitosti? Ja sam Chris.

— Tražio je Chrisa Philipsa — prekide ga žena.

On se podrugljivo nasmija.

— Tako znači! Valjda si ga poslala dođavola!

— Ne... ne! Još je na telefonu — promuca Helen.

Chris je bio očito iznenađen.

— Kako? Zar mu nisi rekla da je nazvao krivi broj?

— Jesam, ali... — Slegla je zbunjeno ramenima. — Nije me htio slušati. Samo je rekao da pozovem Chrisa!

On je pogleda s neodređenim smiješkom u kutovima usana.

— Oprosti — prošapće ona.

— Zaboga, draga, valjda znaš naše prezime? — Helen slegnu ramenima. — Hajde pa mu reci! Vidjet ćeš.

— Dobro.

Chris ustade i iziđe iz kuhinje, dok je Helen nepomično stajala ispred stroja za pranje suđa i slušala korake svog bosonogog muža u dnevnoj sobi. Srce joj je snažno udaralo. Nije ni sama znala zašto.

Chris je već stigao u hodnik.

— Halo — rekao je.

Helen uhvati samu sebe kako se napreže da čuje glas nepoznatog, kao da je to uopće i bilo moguće.

— Žalim — začu Chrisov glas. Prevarili ste se. Moje je prezime... — Nastupi tišina. — Žalim — ponovi Chris. — Moje je prezime Martin. — Malo je podigao glas. Helen se približi dnevnoj sobi. — Slušajte, dođavola! — poviče Chris. — Ponavljam vam da ste pogriješili!

Helen se zaustavi na vratima, očiju uprtih u svog muža u hodniku.

— Zovem se Martin, čujete li! — Helen i nehotice krenu kroz dnevnu sobu prema Chrisu. Srce joj je sve jače lupalo, kao da će iskočiti iz grudi. — Što? — ponovo zaurla Chris.

Kad je došla do njega, osjetila je kako drhti u polumraku, pogleda prikovana za aparat. Tiho zujanje značilo je da je sugovornik prekinuo vezu.

— O čemu je riječ, Chris? Gledao je u nju kao da je ne vidi. Pipajući, položi polako slušalicu na aparat. Zujanje prestade.

— Tko je to bio? Poznaš li tog čovjeka? — On odrečno odmahnu glavom. — Ali, što ti je rekao, zaboga?

— Da će me ubiti — tiho odgovori Chris.

— Rekao je da će te... — Nije mogla dovršiti rečenicu. Bila je obuzeta strahom i učini joj se da će se onesvijestiti. — Ma hajde, Chris! — mrmrljala je uhvativši ga za ruku. On je ljutilo pogleda. — Ali, Chris, to je zacijelo neka greška!

— Svakako — odvrati on muklim glasom.

— Tko bi to mogao biti? Zašto bi te...

— Ne znam.

— Ali to nema nikakvog... — Prekide se, osjetivši kako i nehotice počinje vikati. Kad je došla k sebi, pokuša se smiriti. — Što je rekao? Samo da će te...

— Samo to: ubit će me!

— Ali to je besmisleno!

— Znam — promrmrlja Chris.

— Možda je sve skupa neka šala? — reče Helen. Chris ne odgovori, a ona nastavi: — Znaš kakvi su tvoji prijatelji iz kluba... Vole tu vrst...

— Ne — reče on, odmahujući glavom. — Nije to šala.

— Onda telefoniraj policiji!

— Da, ali ako je ipak...

— Ako je ipak: što?

— Zaista samo šala.

— Malo prije si rekao da nije.

— Znam, ali...

— Slušaj, dragi — reče ona i pođe prema telefonu. — šala ili ne, ali ja ću telefonirati.

— Ne, ja ću. A ti, za vrši pranje suđa.

Stigao je prije nje do aparata.

— Hajde, hajde! — reče joj nestrpljivo.

Okrenu se i podiže slušalicu. Helen začu okretanje brojčanika, a onda nastupi tišina

— Dajte mi policiju — reče on. Pogleda je preko ramena i opet se okrenu. — Ne uzbuđuj se — dobaci joj vrlo neuvjerljivo.

— Zašto nitko ne odgovara? — upita Helen.

— Halo — odjeknu Chrisov glas. Čula je kako se zagrcnuo, — Možete li poslati patrolna kola? Neko mi je maločas telefonom zaprijetio da će me ubiti. — Zatim nastupi kratka stanka. — Da — reče Chris. — Zovem se Christopher Martin. Stanujem u Dvanaestoj ulici broj 1204. — Ponovi adresu i doda: — Da, prijetio mi je i tražim zaštitu policije. Inače... — Tišina je trajala nekoliko trenutaka. — Hvala vam — reče Chris i spusti slušalicu.

— Što su ti rekli? — zapita ona.

— Da će doći.

— Zašto im nisi točno ponovio sve što ti je onaj čovjek rekao? Kazao si im da ti je samo prijetio. Nisi im objasnio da te namjerava ubiti.

— Ali, oni će u svakom slučaju doći, draga.

Helen mu se primače i položi mu ruku na rame.

— Oprosti. Nije to važno. Shvatila je da tim riječima zapravo pokušava ohrabriti samu sebe, više nego njega. Nadala se da će je zagrliti i umiriti.

Ali se prevarila. Chris je stajao kraj nje, nepokretan i bez riječi.

— Jesu li ti rekli kad će doći?

— Draga, zaista nemam pojma.

— Nije važno. Uvjerena sam da...

Glas joj se najednom slomi, jer osjeti kako se Chrisovi prsti stežu oko njezine ruke.

— Što je? — prošapta Helen.

— A možda je čovjek telefonirao iz gostionice na uglu!

Odjurio je, zaključao ulazna vrata i spustio rebrenice na prozorima. Zatim se okrenuo i ugasio svjetlo na ulazu. Ostao je trenutak u polumraku, a onda potrčao u dnevnu sobu i ugasio svjetlo kraj naslonjača.

— Zaključaj ulazna kuhinjska vrata! — naredi ženi.

Helen je začuđeno promatrala kako pažljivo zatvara prozore prema ulici.

— Hajde, požuri! — naređivao je.

Osjećala je kako je spopada nemir i požurila izvršiti naređenje.

— I ugasi svjetla! — povikao je Chris u trenutku kad je tresla vratima kako bi se uvjerila da je zasun dobro uhvatio.

— Dobro! — odgovorila je.

Još jednom provjeri zasun dok joj je ruka drhtala. Vrata su bila čvrsto zatvorena. Spusti platneni zastor na kuhinjskom prozoru, a onda ugasi svjetlo.

Sad je sva kuća bila u mraku. Uzbuđena, Helen je stajala na kuhinjskom pragu i gledala kako Chris navlači zastore na velikom prozoru što je gledao u dvorište iza kuće. U dnevnoj sobi postade još mračnije, jer više nije dolazilo ni svjetlo s ulice ni odsjaj mjesečine. Chris se jedva nazirao u tami.

— Dobro. Navuci kuhinjske zastore! — reče joj on. — I nemoj zaboraviti zastor iznad slivnika!

Helen se vrati u kuhinju i izvrši muževljeve upute. Pitala se što bi učinila kad bi se nepoznati čovjek iznenada pojavio pred prozorom. Provjeri je li sve dobro zatvoreno, a onda pođe prema slivniku stružući papučama po podu. Udari se o stroj za pranje suđa i krikne. Začu se lupanje posuđa.

— Što se dogodilo? — nestrpljivo povika Chris.

— Ništa, ništa!

Ona spusti zavjesu i umorno, zatvorenih očiju, nasloni se na slivnik.

Kad se vratila u dnevnu sobu, začu tihi šum. To je Chris zatvarao prozore u Connienoj sobi i spuštao rebrenice. Helen požuri u njihovu spavaću sobu, zatvori prozore i navuče zastore.

Činilo joj se da sanja ružan san u kojem ona i Chris trče u mraku iz sobe u sobu, zatvaraju svaki prozor i navlače svaki zastor. »Sreća što nemamo kuću sa dvadeset soba« — pomisli. Morali bismo trčati do zore. U drugim okolnostima grcaj što ga je osjećala u grlu pretvorio bi se u neobuzdani smijeh.

Kad je spustila rebrenice u spavaćoj sobi, Helen odmaknu tešku zavjesu i poviri na ulicu.

Sve je bilo tiho. Samo je lagani vjetar šuštao u grmlju pred kućom. Ulično svjetlo osvjetljavalo je dio pločnika i travnjaka. Gole grane malog brijesta podrhtavale su na povjetarcu.

Helen je jasno vidjela unutrašnjost kuće Billa Alberta na drugoj strani ulice. U sumraku dnevne sobe svjetlucao je uključeni televizor. Vidjela je da su Bill i njegova žena kod kuće, i to je na nju čudno djelovalo. Njih dvoje nisu imali pojma o užasu što vlada u njezinoj kući. Zadubili su se u ekran televizora, možda praskaju od smijeha, potpuno udaljeni od svojih susjeda.

Začu se lagani šum. Helen se naglo okrenu dok su joj se ruke uzbuđeno grčile.

— Jesi li dobro zatvorila kuhinjska vrata? — upita Chris.

— Jesam — odvrati ona promuklim glasom.

— Znači, neće moći ući.

— Chris...

— Molim?

— Zar ne bi bilo bolje da odmah napustimo kuću? Mogli bismo otići k Billu ili...

— Ne, to je nemoguće. Gledala je muža gotovo posve utonulog u mrak prostorije.

— Ali, Chris, ako policija ne dođe na vrijeme?

— Ne znam što bih ti odgovorio — prizna on poslije kratke šutnje.

Helen osjeti kako je spopada smrtni strah. Zajeca. Chris je zagrlji. Ah, što pomaže zagrljaj ako je Chris nesposoban nešto poduzeti. Prisili se da otjera tu misao. Međutim, nije mogla. Jer bilo je prirodno da se u ovom trenutku užasa osloni na njega. Kad on ne bi pokazivao da je zaplašen, kad bi bio siguran u sebe, ona ne bi osjećala toliki strah. Da se bar pretvarao pred njom! I to bi je ohrabrilo. Ali Chris je bio isto tako u strahu, isto tako izgubljen kao i ona...

— Ne uzbuđuj se — mrmljao je. — Ne uzbuđuj se, draga.

— Ali što ćemo učiniti?

Činilo joj se da će odgovoriti da ni sam ne zna.

— Ostat ćeš ovdje — reče joj.

— Ne razumijem.

— Dođi! — odvrati Chris. — Dođi ovamo! Sjedi na krevet!

— Chris, a što ćeš...

— Odmah ću se vratiti.

— Kamo ideš?

— Van.

— Ah, ne! — Helen skoči s kreveta i čvrsto ga uhvati za ruku. — Jesi li poludio?

— Draga, ne mogu stajati ovdje skrštenih ruku dok je tvoj i Connien život u opasnosti. Čovjek je naoružan i...

— Naoružan?

— Zacijelo! Što si mislila...

— Ali policija će uskoro doći.

— Čekaj me tu! — naredi on.

— Chris, ne izlazi!

On je već bio u hodniku i ona ga sustiže hvatajući ga opet za ruku.

— Pusti me, draga — reče joj on.

Slijedila ga je i dalje, sve dok je nije odgurnuo i ušao u kuhinju. U mraku je čula kako otvara neku ladicu. Poče snažno drhtati kad začu zveckanje noževa. — Do bijesa, kako sam glup, pa nemam pištolja! — mrmljao je Chris bijesno.

Helen opet zadrhta, ali ovaj put ne od straha. Bilo je nečeg čudnog u glasu njezina muža... nešto što nikada dosada nije osjetila. Kao da je najednom postao posve drugi čovjek, neznanac. Ustuknu, pogleda prikovanog uz tamni obris Chrisa, koji se okretao od kuhinjskog ormara s dugim i oštrim nožem u ruci.

— Ne, Chris! — zaklinjala je Helen.

A onda oboje zaprepašteno pogledaše prema dnevnoj sobi. Čuli su kako se polako pomiče ručica na kućnim vratima.

2

Helen se stisnu grlo kad je Chris uze za ruku i povuče u kuhinju.

— Pazi, tiho! — reče joj i opet mu glas zazvuča čudno.

— Chris, mi...

— Tiho!

Ona se ugrize za usnu.

— Ostani tu! — promrmlja Chris. — Ne miči se!

Primakne je k zidu pridržavajući je rukom.

— Što namjeravaš?

— Ne tiče te se. Ostani tu!

Zatim se uputi u dnevnu sobu. Zastade i pogleda prema ulaznim vratima. Čovjek se približio prozoru i njegov se obris sasvim jasno vidio u svjetlu ulične svjetiljke. Helen se učini da je pritisnuo lice na staklo, kako bi kroz zavjesu vidio unutrašnjost sobe. Imala je užasan osjećaj da čovjek promatra Chrisa.

— Chris! — prošapće ona.

On se malo povuče i vrati u kuhinju, a sjena iščeznu s prozora.

— Zar ti nisam rekao da šutiš! — oštro će Chris.

— Pomislila sam...

— Što?

— Ako te je taj čovjek vidio, sad mu je jasno da se prevario.

— O čemu govoriš?

Oštrina njegova glasa je iznenadi.

— Zar nije tako? — upita ga. — Mogli bismo upaliti svjetlo i...

— Helen, čovjek je naoružan! Nije ovamo došao samo zato da me pogleda. — Ona se nasloni na dovratnik. Chrisov glas je bio surov i potpuno nepoznat. — A sad se ne miči! — ponovi on i najednom zašuti. Helen osjeti kako joj se kosa diže na glavi. Začulo se struganje noktiju na prozoru dnevne sobe. — Ne miči se — opet joj naredi Chris.

Vani su se čuli koraci.

Počet ću urlati, pomisli ona i snažno stisne usne.

— Idi u sobu! — reče joj Chris.

Gurnu je iz kuhinje, i Helen ostade sama usred dnevne sobe. Htjela je ostati s Chrisom, a u isto vrijeme ju je odbijalo njegovo čudno držanje. Nesigurnim korakom pođe prema hodniku i zastade.

Pogleda u kuhinju, ali ne opazi svoga muža. Krene natrag, a onda začu šum kraj kuhinjskih vrata. Sad je znala da je Chris još u kuhinji.

U tom trenutku začu se buka. Čovjek je pokušavao silom otvoriti prozor u sobi male Connie. Helen odjuri tamo, pribi se uza zid, očiju uprtih u sjenu što se ocrtavala na staklu.

— Ne! — preklinjala je u sebi. — Ne, on ne može ući! Znam da ne može!

Connie je mirno spavala. Helen zarinu nokte u dlanove, prikupi svu hrabrost i krenu prema prozoru. Vidjela je kako čovjek podiže ruku i tresu prozor. Connie se počeo okretati u postelji.

— Samo da se ne probudi — gotovo poviče Helen. — Oh, kad bi bar Chris došao! Kad bih ga bar smjela zvati!

Čovjek se okrene i udalji od prozora.

Helen duboko uzdahnu, sva oblivena znojem. U žurbi se nagne nad krevet i obrisa kapljice znoja sa čela svoje kćeri.

Zatim pođe prema hodniku. Zvat će policiju. Zašto ih još nema? Chris im je jasno kazao da mu netko prijeti. Zar nisu plaćeni da...

Iz kuhinje se začu tresak razbijenog stakla.

Zatim odjeknu bolan krik i kuhinjska vrata udariše u ormar s posuđem. Dok je trčala kroz dnevnu sobu, začu se još jedan krik i struganje cipela po podu. Papuča joj spade s lijeve noge, ali ona požuri prema kuhinji ne zaustavljajući se.

— Do vraga!

Osjetila je bijes u tom poviku nepoznatog. Opet se začu krik i učini joj se da je netko udario u stroj za pranje suđa. Helen poviri u kuhinju i ugleda nekog blizu vrata.

— Chris! — povika.

Sjenka se malo odmaknu. Surov glas nepoznatog kao da je udari posred lica.

— Upalite svjetlo! — naredi joj.

— Ne pucajte.

— Upalite, rekao sam vam! Ruka joj je drhtala dok je tražila prekidač i upalila svjetlo.

Čovjek je bio nizak i mršav. Lice mu je bilo blijedo, a po čelu su mu u neredu padali pramenovi razbarušene crne kose. U ruci je držao revolver. Kad se naslonio na kuhinjska vrata da bi ih zatvorio, Helen opazi kako mu s ruke curi krv i u sjajnim kapljicama pada na pod.

A onda začu Chrisovo stenjanje. Pokušavao je ustati. Razbijeni tanjuri i razbacano posuđe ležalo je svuda po kuhinji. Ugleda crvenu masnicu na Chrisovu licu i duboku ogrebotinu preko obraza, kao da je dobio udarac kundakom pištolja.

Helen se okrenu prema nepoznatom. Stajao je blizu vrata. Odijelo mu je bilo neuredno i staro. U licu je bio bljedolik, ali mu je pogled bio star i zastrašujući.

— Eto vidiš! — govorio je zadihano. — Ipak sam te prepoznao, zar ne, Chris!

— Varate se! — pobuni se Helen. — Valjda vidite da to nije čovjek koga tražite! Naše je prezime Martin!

Zadrhta pod hladnim pogledom nepoznatog. Usne su mu se razvukle iznad požutjelih zubi u grimasu nekakva jeziva osmijeha.

— Martin? Je li? — proškruta on.

Nesta i ono malo nade što je imala. Izgubila se pred naletom mržnje na licu čovjeka koji je promatrao Chrisa. A i Chris se pridigao pridržavajući se za slivnik.

— Mislio si da možeš promijeniti ime? — reče neznanac. — Mislio si da je to dovoljno. Htio si nam umaći na taj način!

Chris se trže. Helen se zapanji kad shvati koliko je uznemiren.

— Jesi li dobro čuo? — produži čovjek još zadihan. — Rekao sam »nama«. Mislio si da nas više nikad nećeš vidjeti? Bio si uvjeren da si nas izigrao, je li?

— U zabludi ste — umiješa si Helen. — Vidite i sami...

— Zaveži!

Helen ustuknu. Neznanac se opet kiselo nasmiješi.

— Pokušao si nam umaknuti je li, stari? Mislio si da si vrlo pametan.

— Chris... — promuca Helen. Čovjek se priljubi leđima uz vrata, igrajući se revolverom, i onda sjede na stol i poče nemarno mahati nogama.

— Odavno već čekam ovaj trenutak, druškane! Dugo sam mislio da si nam zauvijek izmakao. A onda sam jednog lijepog dana vidio tvoju sliku u »Lifeu«. Sjećaš li se? Imao sam sreće, zar ne?

»Life« je objavio Chrisovu sliku s momčadi mladih igrača bejzbola čiji klub je on podupirao. Poslije jedne pobjede »Life« je želio objaviti tu sliku i Helen se sjeti kako je Chris pokušavao to izbjeći.

— Odlazim u Meksiko, ali malo sam se zaustavio na putu da bih te vidio, Chris — nastavi čovjek. — To zadovoljstvo sam već odavno žarko želio.

— Bit će vam bolje da bježite — reče Helen. — Policija će uskoro doći i... — Ušuti kad vidje kako se neznaničevu lice stvrdnu dok je podizao revolver. — Ne — prošapta ona i podiže ruku kao da ga želi zaustaviti.

Čovjek se ponovo opusti i ne pogledavši u Helen.

— Ti to ipak ne bi učinio, stari moj. Imam u tebe puno povjerenje. Da si obavijestio pajkane, strpali bi te u zatvor do kraja života. A tebi nije do toga, je li tako?

Helen je gledala Chrisa. Osjećala je tjeskobu, a zidovi su se počeli okretati oko nje.

— Chris, ti si telefonirao po...

U tom se trenutku sve kockice mozaika složiše u njezinoj glavi. Neobično Chrisovo držanje na telefonu, odbijanje da ona zove policiju, izlika za neodlazak k Billu Albertu, namjera da s nožem u ruci iziđe iz kuće i presretne čovjeka prije nego što ona sazna istinu... sve je sad bilo jasno.

Drhtala je kao list. Hvatao ju je nesavladiv očaj. Zajeca i okrenu se s rukama na očima.

— Ne mičite se! — naredi joj čovjek.

Ona zastade naslonjena na vrata.

— Slušaj, Helen... — poče Chris zaklinjućim glasom.

— Znači, nisi joj kazao? — upita nepoznati.

— Ostavi je izvan svega toga — promrmlja Chris.

— A ja, opet, mislim da tvoja žena ima pravo znati istinu. Zar to nije i tvoje mišljenje? Žena mora poznavati prošlost svog muža, tek tada je sve kako valja. Nisi joj smio skrivati svoje nekadašnje pothvate, Podrugljivo je zapucketao prstom i dodao: — Zar te nije sram?

Helen ga nije dobro ni slušala. Kao da su joj sva čula utrnula pod udarcem otkrića. Gledala je suznih očiju kako se, u nekoj omaglici, zidovi okreću oko nje. Čovjekov glas je dolazio iz daljine, katkad nečujan, a onda toliko jak da joj je pucalo u ušima. Više nije osjećala ni miris ni okus, a tijelo joj se ukočilo u okviru vrata.

Neznanac je, čini se, tek tada zamijetio da krvari.

— Udario si me nožem u ruku, stari — reče gotovo podrugljivo. — Sve ćeš to morati platiti, ne boj se!

Iznenada se Helen okrenu. Srce joj je snažno udaralo. Sjeti se da je čovjek došao zato da ubije Chrisa.

— Ne znam je li moj muž telefonirao policiji — reče. — Ali ja sam to učinila!

Čovjek je podrugljivo pogleda.

— Gospođa neprestano brani svog muža. To mi se sviđa. Ali od vas se ne traži ništa drugo nego da zavežete, ako vam je stalo do vlastite kože ...

— Kažem vam da je policija ...

— Helen, sve to neće ništa pomoći. — Chrisov glas je zvučao jedno i ona ušuti. On se okrene prema neznancu. — Slušaj — reče mu. — Dobro! Idem s tobom. Ali moju ženu moraš ostaviti na miru.

— Najednom ti se žuri — naruga se nepoznati. — Imamo još dosta vremena za brbljanje ... prije nego što te ucmekam — dodao je tišim glasom.

— Ne!

Čovjek pogleda Helen.

— Tebi sam, lutkice, već rekao da zavežeš.

— Zašto ga želite ubiti? — upita ona drhtavim glasom. — Vi...

— Ne laj više!

Helen ušuti jer začu glas što ga je zacijelo čuo i nepoznati. Poče drhtati cijelim tijelom. Čovjek je gledao preko njezina ramena prema spavaćim sobama.

— Gle! — reče. — Kao da je tamo neka djevojčica, — Connie je plakala na sav glas. — Tako, dakle! Imate i kćerku! — nastavi zločinac. Chris se nagnu prema njemu. — Kćerku ... — ponovi nepoznati. — Ta to je sjajno!

— Rekao sam ti da ću ići s tobom — progovori Chris.

— Čuo sam! — Glas mu više nije bio sladak, a na licu mu se vidjela mržnja. — A ako ne želim da pođeš sa mnom? — upita.

Helen se nije mogla svladati. Gledala je prema sobi u kojoj je spavala Connie.

— Molim vas — počela je. — Dopustite mi da ...

Glas joj se prekide vidjevši kako se čovjek počeo uspravljati.

— Pazi što radiš, Cliffe! — povika Chris.

Neznanac se podrugljivo nasmiješi.

— Ti mi to govoriš? Šaljivo! — Gledao je prema dnevnoj sobi. — Već godinama smišljam kako ću naplatiti dug! — Uske grudi su mu drhtale. — Prije pet minuta još nisam znao, a sada ...

— Čuvaj se — povika Chris i lice mu probljedi.

— Zatvori gubicu! — zaurla Cliff. — Što misliš tko si ti?

Helen je stajala na pragu. On se polako približavao, a ona još nije mogla povjerovati da se sve to oko nje zaista događa.

— Nećete, zaboga... poče ona slabim glasom.

— Hajde, curo, sklanjaj se! — naredi čovjek koji se zvao Cliff.

Chris se malo pomače.

— Da nisi dirnuo malu! — poviče.

— Je li? — naruga se Cliff, a glas mu postade oštar. — Misliš li da ću se ustručavati! — Sudari se s Helen i pogleda je bezbojnim očima. Zaudarao je na viski, i ona se odmače s odvratnošću. — Sklanjaj se! — promrmlja on i pokuša proći u dnevnu sobu.

Helen izgubi ravnotežu i pade na njega s ispruženim rukama.

— Gubi se! — začula je bijesni glas dok je čovjek pokušavao proći.

Sve se dogodilo tako brzo da zločinac nije stigao podići revolver. Chris se baci na njega. Helen odleti u dnevnu sobu, udari u naslonjač i pade.

Kad je ustala, vidjela je kako se njih dvojica bore u kuhinji. Chris je zavrtao ruku svom protivniku koji mu je pokušavao cijev uperiti u trbuh. Tukli su se, prevrtali po kuhinjskom podu, stisnutih zuba i lica punih mržnje. Helen ih je promatrala, izbezumljena jer nije znala što učiniti: pomoći Chrisu ili pobjeći s Connie iz kuće.

Poleti na Cliffa, ali je on udari nogom. Ostala je bez daha udarivši leđima o kuhinjski ormar. Osjetila je nepodnošljivu bol.

Connie je iz sobe zvala mamu, a glas joj je bio pun straha. Helen pogleda prema njezinoj sobi, ali ostade u kuhinji.

Cliff je polako oslobađao ruku s revolverom. Pritisnuo je Chrisa desnom nogom. Helen opazi kako je muž gleda zaklinjućim pogledom.

Ona se opet baci na Cliffa i zgrabi ga za kaput. Revolver se primicao Chrisovu čelu.

— Helen! Nož! — Ona se ukoči. Gledala je muža i nije ništa razumjela. — Helen!

Pogled joj prijede preko kuhinje i na podu ugleda nož što ga je malo prije Chris držao u ruci. Primače se u trenutku kad njezin muž udarcem koljena odbaci Cliffa na stroj za pranje suđa. Zločinac pade, a revolver mu odleti iz ruke. Helen se pribi uza zid, dok se Chris bacio na protivnika. Ovaj se nekako dokopa noža i pokušava ga zarinuti u Chrisova prsa, ali mu Chris iskrenu ruku. Zgrabivši je obim svojim rukama, polako je počeo savijati prema Cliffovim prsima. Nož se naglo spusti.

Gledali su se oči u oči. Cliff spusti pogled i spazi svoju ruku kako čvrsto stišće držak noža zabodenog do dna u vlastita prsa.

— Sranje ... — prodašće glasom gluhim i bezbojnim.

Prevrnu se, mršavi prsti ispružiše se prema Helen i sve se smiri.

Helen ostade nepomična. Izbezumljena, gledala je nepokretno tijelo oko kojeg se širila crvena lokva.

Chris okrenu svog protivnika, koji je sad upirao mrtav pogled u strop. Zavuče mu ruku pod kaput, a onda podiže oči prema Helen. Gotovo nečujnim glasom, zagušenim Connienim plačem, promrmlja:

— Mrtav je!

3

Taj glas kao da ju je oslobodio svega. A onda osjeti mučninu i pojuri k slivniku. Chris joj se primače i pridrži je, ali ga ona odgurnu.

Connie poče urlati u svojoj sobi.

— Idem tamo — reče Chris.

— Ne!

Ne gledajući ga, Helen krenu prema vratima. Sva se ukoči ugledavši kako se krv širi po podu. Zaobiđe leš i pokuša ne misliti. Dijete joj je plakalo, i to je sad bilo jedino važno.

Connie je sjedila na krevetu.

— Što je, draga moja? — upita je majka jedva prepoznavajući vlastiti glas.

— Mama!

Helen se umorno spusti na krevet. Tek tada osjeti koliko je iscrpljena. Uze kćerku u naručaj i poljubi je u obraz.

— Nije ništa, mila moja — promrmlja. Podiže uvojke sa čela djevojčice. — Ne boj se ... Mama je tu.

— Mamice ... mamice ...

— Da, draga moja.

Stiskala ju je uza se, u mraku, tiho joj govorila riječi utjehe, a dobro je znala da se ona sama nema više čemu nadati.

Kad je Connie zaspala, Helen se ode oprati u kupaonicu. U zrcalu je vidjela svoje umorno lice.

Dok se brisala, dobro je znala da će se morati vratiti u kuhinju. A željela je samo leći u krevet i tamo ostati. Nikad nije bila tako smrtno umorna.

Pokuša se zamisliti sutradan u ulozi žene i majke, ali joj to ne pođe za rukom. Surov udarac prekinuo je prirodni tok života u trenutku kad je shvatila da je sedam godina voljela čovjeka koga nije sasvim poznavala.

Helen ustade i iziđe iz kupaonice. Nađe papuče u dnevnoj sobi i obuče ih. Zamijeti da je svjetlo u kuhinji ugašeno i upita se gdje je Chris. Ali u tom trenutku on se pojavi na ulaznim vratima i zaključa ih.

— Mislim da se nije ništa čulo — reče. — Sreća što su Grace i Jack izišli.

Grace i Jack su im bili susjedi s lijeve strane.

— Što se tiče sreće, može se reći da smo bili vrlo sretni!

— Nisam tako mislio — odgovori on.

Helen se baci u naslonjač. U kući je vladala potpuna tišina, tako da je magla čuti električni sat iz kuhinje. Chris je stajao blizu vrata i promatrao je.

— Onda? — upita ona napokon.

On se nekako skupi.

— Ti moraš odlučiti — reče joj.

— Zašto ja? Chris ne odgovori.

— Nije na meni donositi odluku — reče ona. — Ja nisam ni u što umiješana.

— Nemaš pravo govoriti tako, Helen. To znaš i sama!

— Je li?

— Zar misliš da mi je bilo lako sve to skrivati pred tobom tolike godine.

— Kako ti nije jasno da mi je sada svejedno?

— Ali, nemaš pravo! — povika on. — Užasno sam patio što ...

— Probudit ćeš Connie. Chris zašuti.

— Kad si toliko patio, zašto si onda to učinio? — nastavi ona.

On se svali u naslonjač i rukama pokrije oči.

— Nisam se usudio priznati istinu — reče — Bojao sam se da ću te izgubiti. Plašio sam se...

— ... da ćeš otići u zatvor?

— Baš ti hvala — reče joj on gorko,

— Pa što ti misliš?

Helen okrenu glavu od njega. Iznenada pomisli kako zapravo i nije udata. Svi su je smatrali Helen Martin. Ali ta osoba ne postoji, isto kao što ne postoji ni Christopher Martin ili Connie Martin. Sve su to samo utvare.

— Mislio sam da ti to nikad neću morati priznati — reče Chris. — Vjerovao sam da me neće pronaći. A onda ta... ta prokleta fotografija! Nevjerojatno — produži on. — A petnaest sam godina uspio sačuvati tajnu. I onda ti klipani dobiju partiju bejzbola! — Smijao se kao da jeca. — To je da čovjek svisne od jada — nastavi.

Helen zatvori oči. Sad pomisli i na drugu stranu medalje, na nešto što je išlo Chrisu u prilog. Stavio je svoj život na kocku da bi spasio Connie. Pokušao se najprije nagoditi s nepoznatim. Možda je želio

spasiti ženu i dijete, a nije mu glavno bilo sakriti tajnu? Znala je dobro da ih Chris obje voli.

Ali, ne! Helen se skupi u naslonjaču. Ako Chris sada pati, sam je kriv. Lagao joj je. Kroz sve ove godine stvarao je zid laži oko sebe, umjesto da joj prizna istinu. Nije imao nikakva povjerenja u nju. A sad su se te laži rušile.

Chris ustade i pođe prema hodniku.

— Kamo ćeš? — upita ona, najednom zahvaćena strahom.

On se okrenu na vratima.

— Telefonirat ću policiji — odgovori joj.

Gledala ga je netremice.

— A onda? — upita.

— Onda će me uhapsiti. — Grlo joj se stisne. — Poći ću u zatvor, Helen — reče on.

— Ne, Chris!

Nije ni osjetila da joj je lice iskrivljeno od straha.

On je stajao nekoliko trenutaka, a onda se približi naslonjaču i sjede kraj nje.

— Zar zaista tako misliš?

— Što?

— Da ne želiš da me uhapsu.

— Ja...

— Bi li bila spremna... suočiti se s nekim drugim rješenjem?

Opet je bila izvan sebe. Sad je sve dobivalo oblike lošeg policijskog romana, smiješnog i stravičnog u isto vrijeme. U kuhinji se nalazi leš, a njezin muž sjedi kraj nje i pita je bi li se mogla suočiti...

— Ništa ne shvaćam — reče mu, a glas joj se lomio. — Ne znam čak ni o čemu mi govoriš.

— Slušaj me dobro: ako ne nađu leš, nitko neće moći reći što se ovdje večeras dogodilo.

Helen ga je odsutno promatrala. Nije razumjela.

Chris je gledao u njezine zgrčene ruke.

— Mogu ga odnijeti u planinu — reče glasom, mirnoga kojeg užasnu Helen. — Mogu ga zakopati. Nitko ga nikad neće pronaći. — Podigao je glavu. — Ili jedno ili drugo — nastavi. — Ili to, ili se prijaviti policiji. — Nije znala što da mu odgovori. — Onda? — navaljivao je on.

— Chris, ja ...

— Zar hoćeš da odem u zatvor, Helen? — upita je. — Vodio sam ispravan život sve ove godine. Ti to znaš. Činio sam sve da iskupim grijehе prošlosti. Zar ćemo sve to uništiti zbog ... zbog njega?

— Ne! — povika ona i nesvjesno ga uhvati za ruku.

— Helen! Hvala ti — reče stisnuvši joj prste.

— Ne, nemoj!

— Kako?

— Hoću reći... drhtala je. — Ah! Uostalom, što mogu! Svršimo s tim, za ime svijeta!

Iz mrtvačeva džepa, kad ga Chris podiže, ispade novinska stranica savijena na četvoro. Helen je uze i htjede baciti u košaru za papir kad zamijeti članak zaokružen olovkom.

Tri zatvorenika u bijegu.

Iza njih ostaju samo leševi. »Tri osuđenika na doživotnu robiju zbog ubojstva počinjenog 1943. pobjegli su prošle noći...« pisalo je.

Helen pogleda zaprepašteno u Chrisa.

— Zbog ubojstva? — povika. Chris je pogleda i spusti leš.

Helen mu pruži članak i on počе čitati.

— Nisam sudjelovao... — reče prigušeno.

Ona spusti oči.

— Svakako, Chris ...

— Helen, ne vjeruješ mi...

— Svakako...

Malo je zastao, a onda odloži novine i podiže leš. Čula je kako mrtvačeve pete stružu po podu, a onda se začu udaranje vrata.

U mislima je pratila leš što ga je Chris vukao stazom do sporednih vrata garaže. Kad je čula da se zatvaraju, otvori stroj za pranje suđa i napuni ga. Zatim otvori ormarić pod slivnikom, uze kantu, naspe praška i napuni je toplom vodom što se zapjeni.

Kad se Chris vratio, prala je lokvu krvi na podu, stisnutih usana i pogleda uprtog nekamo u daljinu.

— Ostavi, ja ću to — reče Chris i uze joj krpu iz ruke.

— Što ćemo učiniti s ...

— Sa čime, draga? Helen se zagrcnu.

— S ... nožem — reče naposljetku.

— Ostavio sam ga tamo gdje je bio.

— Oh!

Začu kako Chris cijedi krpu i zamisli kako sad izgleda voda u kanti. Prođe kraj muža i uđe u dnevnu sobu. Zubi su joj cvokotali. Sjedila je sve dok ga nije čula kako izlijeva vodu i ispire kantu.

Poskoči kad Chris uđe u sobu.

— Vratit ću se najbrže što mogu — reče on.

— Idem s tobom — odgovori Helen.

— A Connie?

— Možemo je povesti.

— Bolje je da ostaneš. To baš neće biti lijep prizor.

— A druga dvojica? — upita ona.

— Cliff im zacijelo nije pokazao fotografiju, jer ga oni ne bi pustili ovamo. Znaju da ih gone. Imaju prečeg posla od osvete.

Nije ju uvjerio.

— A ako se Connie probudi i vidi ga? — nastavi Chris. Helen zadrhta. — Zatvori sve i ugasi svjetla. Neću se dugo zadržati.

— Dobro, pristane ona. Vidjela je kako prolazi kroz kuhinju, izlazi na ulaz za poslugu i okreće se da zaključa vrata.

A onda se iznenada, u jednom skoku, vrati u kuhinju pa brzo i tiho zatvori vrata za sobom.

4

Netko je zvonio na glavnom ulazu...

Helen se jedva svlada da ne zaurla od užasa, ali se odmah nekako sabere. Pogleda prema kuhinji. Chris je stajao kao da se nije mogao odmaknuti od vrata. Oslonivši se na zid, gledao je kao progonjena zvijer. Zvono opet prodorno zazvoni.

Chris se napokon otrgnu od vrata. Čula je kako otvara neku ladicu. Zvonce opet odjeknu parajući tišinu.

— Chris! — reče ona prigušenim glasom.

Ugleda ga s revolverom u ruci.

— Javi se! — reče joj. — Ako su oni, kaži im da sam... u našoj spavaćoj sobi. A onda pođi do Connie i zaključaj se.

Nije mogla maknuti pogled s revolvera.

— Zaboga — počela je. — Ne možeš...

— Draga, mala će se opet probuditi — upozori je.

— Ne, Chris, uvjeravam te ...

— Učini što ti kažem.

Helen se okrenu i pođe, a osjećaj užasne neizbježnosti ubijao je sve u njoj.

Opet se začu zvono. Htjela je otvoriti vrata, kad joj pade na um da pogleda van. Pruži ruku i upali svjetlo na ulazu. Zatim razmaknu zastor i odmahnu.

— To je Bill! — povika šupljim glasom.

Dok je otvarala vrata, čula je kako se Chris vraća u kuhinju i otvara ladicu.

— Dobra večer — pozdravi Helen.

— Žao mi je što smetam — odgovori Bill Albert — ali ostali smo bez leda.

— Ne smetate, samo izvolite! — Pokušala se nasmijati. — Uđite. Imamo ga koliko god želite.

Pitala se zvuči li njezin glas Billu isto tako čudno kao i njoj samoj.

Chris se pojavi iz kuhinje i nasmiješi se Billu,

— Zdravo. Što se događa?

— Ostali su bez leda — objasni Helen.

— Sitnica — odvrati Chris klimajući glavom. — Dođite u kuhinju, stari moj, naći ćemo sve što vam treba.

— Vjerujte, neugodno mi je što dosađujem — ispričavao se Bill.

— Ta to je sasvim prirodno — uvjeri ga Chris.

Helen pođe za njima u kuhinju. Pogleda je li sve u redu. Pod je bio čist, a isto tako i slivnik. Stranica novina nalazila se u košari za papir, revolver u ladici, stroj za pranje suđa bio je napunjen suđem.

Ali, prozorčić je bio razbijen.

— Nadam se da nisam probudio Connie — reče Bill.

— Niste, niste — odgovori Chris. — Ona ima dubok san.

Helen se zaustavi na kuhinjskim vratima. Na sreću, Chris je spustio zastor i prekrpio razbijeno staklo.

— Eto, Mary je poslije podne odledila hladnjak — reče Bill. — Uzalud sam joj toliko puta rekao da to radi noću. Nije me poslušala. Morat ću nabaviti hladnjak s automatskim odmrzavanjem.

— To je dobra zamisao — kaže mu Chris.

Otvori hladnjak i pretinac za led. Helen je nemirno gledala oko sebe. U stroju za pranje suđa ugleda okrvavljen tanjur. Brzo zatvori poklopac. Okrenuvši se, zamijeti da je Bill promatra. Nasmija mu se.

— Kako ste večeras? — upita je.

— Vrlo dobro.

On se uljudno nasmija i Helen pogleda Chrisa koji je svom snagom vukao posudu s ledom zalijepljenu za pretinac.

— Mogu li ti pomoći? — upita ga.

— Uspjet ću — reče joj i naposljetku odlijepi posudicu s ledom.

Bill je uze i još jednom se ispriča što im je smetao. Helen začu samu sebe kako mu govori da se ne uznemirava i da zadrži posudu koliko god želi. Svi troje prijeđoše u dnevnu sobu. Muškarci su govorili o nekoj televizijskoj emisiji koja im se svidjela. Zatim se pozdraviše i vrata se najzad zatvoriše za Billom. Chris se nasloni na zid, dišući teško i duboko.

— Ići ću s tobom — reče Helen.

— A ako...

— Držat ću je na koljenima — odgovori ona. — Neće se uopće probuditi.

— Ali ...

— Neću ostati sama kod kuće! — povika ona.

Gledao ju je nekoliko trenutaka.

— Dobro — uzdahnu. — Kako hoćeš.

Chris je vozio prema glavnom putu. Na podu iza njih čulo se lagano klizanje i Helen se sva naježi.

Stali su pred crvenim signalom na kraju nizbrdice. Chris je sjedio nepomično, ne govoreći, s rukama na upravljaču. Na zeleno svjetlo krenuše prema sjeveru. Helen zatvori oči. Mislila je da će možda zaspati.

Poslije nekoliko trenutaka pogleda put. Snop svjetla kretao se pred njima i stvarao svjetlosni tunel. Malo pomaknu Connie.

— Je li ti teška? — upita Chris zadovoljan što može nešto reći svojoj ženi.

— Nije — umiri ga Helen.

Zaustaviše se na signalu križanja za Kanjon Santa Monica. Sve je bilo pusto, kavane i trgovine u mraku. Kad se signal promijeni, krenuše dalje.

— Helen?

— Molim?

— Htio bih ti objasniti... Zastade, kao da očekuje odgovor.

Helen se grlo stisnu na te riječi.

— Ako baš želiš — reče mu.

— Znam, uvjereni si da sam ti lagao iz straha od zatvora. Ali, to nije tako. Bojao sam se za tebe. Bila si vrlo mlada kad smo se vjenčali i potpuno nespremna za tako nešto...

— To je bilo prije sedam godina, Chris.

— Znam, znam. Ali nikako nisam znao kako bih počeo.

»Ford« krenu prema Sunset Boulevardu.

— Kad se to dogodilo, živio sam u New Mexicu — reče. — Pričao sam ti o tome, i to je istina. Radio sam u jednoj banci. Zadatak mi je bio da svakog dana skupljam utržak velikih trgovina u toj četvrti. Nije to bio osobit posao. — Prekide se jer začu kako Connie mrmlija nešto u snu. — Živio sam kod majke — nastavi. — Nismo se dobro slagali. Bilo mi je sedamnaest godina, ali za nju sam još bio dijete. Valjda zato da bih je ljutio, počeo sam zalaziti u sumnjive gradske četvrti. Igrao sam biljar, lutao... Nisam spadao u tu sredinu i dobro sam to znao. Više bih volio ići na koncerte ili čitati. Ali glazba i knjige su u mojoj glavi bili nerazdvojni od majke. A s tim sam htio prekinuti. — Stisnu zube i uzdahnu. — Tako sam upoznao Adama i Stevea, a zatim i Cliffa ... Postali smo nerazdvojni.

Helen postade mučno od pomisli da se Chris družio s mrtvacem u kolima. Zapita se je li njezin muž zaista bio onakav kakav je izgledao.

— Nепrestano smo se viđali — nastavi Chris. — Osim Adama, ostali nisu ništa radili. On je bio knjigovođa u tvornici boca za koka kolu; neka vrst lažnog intelektualca, ako me razumiješ.

Nekoliko trenutaka čuo se samo šum motora. Automobil je brzo ulazio u zavoj na autocesti, a okolo su se redali restorani i vile uz more.

— Ne znam što nas je navelo da učinimo ono što smo učinili — reče Chris. — Ne mogu objasniti samom sebi kako su se četiri čovjeka, koja su bila pri zdravoj pameti, mogla odlučiti na krađu.

Helen zatvori oči, dršćući. Znači, to je bilo posrijedi. Organizirali su krađu, i netko je ubijen u toj operaciji. I Chris je bio u to umiješan... Njezin Chris!

— Odlučili smo opljačkati jednog klijenta banke u kojoj sam radio — nastavi on. — Draguljara... Rekao sam im koliko novca polaže kod nas i... Adam je donio odluku.

Prešli su kraj klanca Topanga, Helen se začudi zašto nisu krenuli tim putem, ali se sjeti da je kraj bio prenaseljen i nepogodan za ovakav ukop.

— Dogovorili smo se da uzmemo Adamov auto. Ja sam morao zakucati na stražnja vrata draguljarnice, kako sam to uvijek radio. Dok mi vlasnik bude otvarao, ostali će ući na glavna vrata i opljačkati na brzinu novac i dragocjenosti. Dotle ću ja stići do auta i tamo ih čekati.

Prsti mu se stegoše na upravljaču, a kola naglo pojuriše.

— Osim toga, morao sam ih obavijestiti ako nešto ne bude kako valja. I zaista, dogodila se nepredviđena nezgoda. Vlasnik je imao u trgovini uređaj za uzbunu. Ali zvonjava se čula samo vani, dok je u radnji bilo sve mirno. Stigao sam do auta i u tom trenutku začuo zvonjavu. Htio sam onoj trojici dati znak sirenom, no u istom trenu našla su se tu policijska kola...

Još jače pritisne papučicu za gas i igla na brzinomjeru naglo poskoči.

— Uplašio sam se — reče gorko. — Nisam ih obavijestio. Kidnuo sam što sam brže mogao. Kola sam ostavio kad sam potrošio i

zadnju kap benzina. Pješice sam prešao u susjednu federalnu državu. Poslije sam iz novina saznao da su lopovi bili iznenađeni i zatečeni i da je vlasnik draguljarnice ubijen u sukobu s njima.

Zavali se u sjedište kao da ga je spopao iznenadni i teški umor.

— Eto, to je cijela priča — završi Chris. — Došao sam u Kaliforniju. Promijenio sam ime. Uspio sam ostati neotkriven i mislio sam da sam se sasvim izvukao. A sada...

Obeshrabreno odmahne desnom rukom.

Nisu zamijetili crveni reflektor što se naizmjenično palio i gasio iza njih. Iz zamišljenosti trgne ih metalan i tvrd glas što je nadjačavao šum vjetra i buku motora:

— Hej! Plavi forde! Smjesta se zaustavite!

5

Stotinjak metara iza njih nalazila su se kola sa crvenim svjetlom na krovu.

— Stavi Connie na stražnje sjedište! — naredi Chris.

— Tko je to?

— Policijska kola! Požuri! Helen se presiječe dah. Osjeti bol u leđima i ramenima kad pokuša podići Connie.

— Teška mi je! — reče.

— Onda drži upravljač.

Helen uze upravljač lijevom rukom, dok je Chris brzom kretnjom uzeo dijete. Connie malo zajeca kad je otac položi na stražnje sjedište. Chris je užurbano zamota. Kad su stigla policijska kola, držao je upravljač u rukama.

— Zašto si to učinio? — upita ga Helen.

— Zacijelo će pogledati u auto. Ako vidi Connie, vjerojatno neće pogledati što je na podu.

Pritjera auto uz rub ceste i zaustavi se.

— Ali na podu je...

— Prekriven je — odgovori joj Chris.

Helen je sjedila ukočeno i gledala naprijed u trenutku kad se crno-bijeli automobil zaustavio kraj njih. Crveno svjetlo na krovu i dalje se lagano okretalo i zasljepljivalo ih u pravilnim razmacima. Dva policajca iziđoše i Helen ču kako im cipele škripe. Nešto su držali u rukama. Helen zadrhta kad shvati da su to električne svjetiljke.

— Pusti da ja govorim s njima, a ti šuti! — reče Chris.

Policajci se razdvojiše i dođoše s obje strane auta. Onaj s lijeve strane uperi snop svjetla u Chrisovo lice.

— Ne zamjećujete saobraćajne znakove? — upita ga.

— Da, ali...

— Znete li da ste vozili s više od sto na dijelu ceste na kojem je brzina ograničena na šezdeset kilometara? — presiječe ga pajkan.

— Žao mi je — reče Chris. — Nisam pazio. Bili smo...

— Vozačku dozvolu, molim!

Chris ugasi motor, izvuče ključeve, na kojima je visila i dozvola i pruži je policajcu.

— Jeste li vi Christopher Martin?

— Da.

Helen se strese kad drugi policajac osvijetli stražnje sjedište.

— Tko je to? — upita.

— Moja kćerkica — reče Helen, stisnuta grla i začuđena slabošću vlastita glasa.

— Stanujete li još u Dvanaestoj ulici broj 1204? — upita prvi pajkan Chrisa.

— Da.

Policajac ga pažljivo pogleda.

— A zašto ste vozili tako brzo? — upita oštrijim glasom.

— Pa eto... vraćali smo se kući i...

Helen poskoči još prije nego začu odgovor policajca.

— Ali, Martine, vi idete u suprotnom smjeru.

Chris uhvati zraka i zadrhta.

— Kad kažem kući, mislim reći da idemo k mojoj punici koja stanuje u Malibu. Zapravo, moram vam priznati što je posrijedi. Moja žena i ja nešto smo se posvađali. Zato je sad vozim njezinoj majci. Bio sam vrlo uzrujan i zato sam vozio tako brzo. Nisam pazio.

Policajac promotri Chrisa, a onda Helen.

— Je li to istina? — upita je. Sad bih mu mogla reći pravu istinu i sve bi bilo gotovo, pomisli ona. Ali, mjesto toga, potvrdno kimnu glavom.

— Istina je! — reče.

— Moram vas kazniti — nastavi policajac. — Vozili ste prebrzo. Ali neću navesti točnu brzinu, tako nećete morati dolaziti na suđenje.

— Hvala vam — reče Chris.

Nisu se micali dok su se policajci vraćali svojim kolima. Connie je duboko spavala na stražnjem sjedištu. Poslije nekoliko trenutaka jedan se policajac vrati, pruži Chrisu vozačku dozvolu i blok s kaznama. Chris potpisa i unese svoju adresu. Policajac istrgnu papir i pruži ga Chrisu.

— Drugi put vozite polaganije — preporuči mu.

— Svakako! — odgovori Chris kimnuvši glavom.

Policajac se nakašlja da bi pročistio grlo.

— Slušajte... znam da me se to ne tiče... I ja sam oženjen, i to odavno. Imam četvoro djece. Moja žena i ja imali smo svakakvih trenutaka... Hoću reći — zaključi pajkan kroz smijeh — hoću reći da sve te priče izgledaju gore po noći nego po danu. Neću se miješati u

vaše stvari, ali... Zašto ne pričekate do sutra? Vratite se kući, prespavajte pa onda odlučite. Ujutro će vam se sve činiti manje ozbiljnim. Helen prikupi snagu.

— Hvala na savjetu — reče. — Vjerujem da ćemo ga usvojiti.

Policajac im se ponovo osmjehnu.

— To je dobra zamisao — reče. — I vozite polako.

Kad su ostali sami, Chris reče:

— A što ćemo sada?

— Ne razumijem što misliš?

— Morat ćemo se vratiti, a namjeravao sam ići u kanjon Latigo.

— Oh!

Chris upali motor. Policijska kola nestala su iza zavoja i on okrenu svoj ford natrag, u smjeru Santa Monike. Pogledavao je u retrovizor slijede li ih policajci.

— Što ćemo s lešom? — upita Helen.

— Bojim se da ćemo morati ići do Topange.

Helen se okrenu i pogleda je li Connie dobro smještena. I protiv volje pogled joj skrenu na pod. U tom trenutku ulazili su u zavoj i leš se okliznu udarivši u prednja sjedišta. Helen se trže.

Prošli su već osam kilometara kroz kanjon. Chris je s vremena na vrijeme usporavao kao da će se zaustaviti. Ali bi zatim opet pojurio jer nije mogao naći pogodno mjesto. Sad su se nalazili na staroj cesti za Topangu.

Helen pogleda na sat. Prošla je ponoć. S uzdahom je promatrala kuće uz put. I oni su pomišljali ovdje negdje kupiti kuću. Sad ne bi nizašta na svijetu pristala živjeti u tom kraju.

Naposljetku se zaustaviše, i ona zadrhta kad ručna kočnica zacvili. Chris ugasi svjetla i oko njih nastaje mrak. Nekoliko trenutaka je ukočeno sjedio, a onda naglo otvori vrata i iziđe.

— Dodaj mi električnu svjetiljku, molim te — reče.

Helen potraži svjetiljku u pretincu za rukavice i pruži mu je. Chris je uze i povuče naslon svog sjedišta tako da ono pade na upravljač. Sirena odjeknu u tišini. Chris baci naslon nazad i zastade

— Čemu sve to? — reče vrteći svjetiljku u rukama.

— Chris, ne očekuj da te ja ohrabrim.

— Ne treba mi nikakvo ohrabrenje — odgovori on. — Želim samo da se sve svrši i da te izvučem iz toga.

Uđe u auto i zatvori vrata.

— Što namjeravaš?

— Obavijestiti policiju.

— Chris, nemoj, molim te. Ne želim da se prijaviš. Volim te. Možda ga možeš ovdje ostaviti tako da ga nitko ne otkrije. Hajde, čuješ li. Svršimo s tim!

— Dobro, Helen. Oprosti... Brzo iziđe iz auta i otvori prtljažnik u kojem se uvijek nalazila lopata.

Sve što je Helen proživjela bilo je kao užasan san. A sada dolazi pokapanje mrtvaca. Kao da im je sudbina namjestila stupicu koju ne mogu izbjeći sada, a ni ubuduće.

A opet, sve je izgledalo nestvarno. U životu se takve stvari ne događaju. Samo u lošim filmovima. U takvom lošem filmu sad se našla i ona, bačena u sve to iznenada i surovo, sasvim nepripremljena. Ništa u dosadašnjem životu s Chrisom nije najavljivala takvu nesreću. Sjećala se svega.

Susreli su se na nekom koncertu. Svirao je filharmonijski orkestar iz Santa Monike.

Za vrijeme stanke sišla je s majkom u predvorje. Majka se nekamo izgubila i Helen iziđe u predvorje. Poslije nekoliko trenutaka vrati se i potraži majku. Vidje je s gospođom Saxton, vlasnicom trgovine gramofonskih ploča. Prikluči im se i zametnu razgovor o divnom izvođenju Brahmsove Treće simfonije.

U tom trenutku Chris se približi i uđe u Helenin život.

— Oh, Majorie, dopustite da vam predstavim gospodina Martina — reče gospođa Saxton.

Poslije uobičajenih ljubaznosti, nastaviše razgovor o koncertu i o trgovini gospođe Saxton. Ona im reče da Chris radi kod nje i da je toliko sposoban da će uskoro postati vlasnik. Svi se nasmijaše. Zvonce zazvoni i koncert se nastavi.

— Vrlo zgodan mladić — reče Helenina majka dok su se uspinjali stepenicama.

— Slatka mama! Uvijek sentimentalna! — odgovori joj Helen.

Poslije koncerta pođoše prema autu i opet sretoše gospođu Saxton i Chrisa. Razgovor je bio beznačajan. Helen je bila nezainteresirana, a Chris joj je poslije priznao da je skrivao svoju naklonost prema njoj.

Smatrao je da nema pravo na ozbiljnu vezu, jer mora misliti na svoj posao. Sad je Helen postalo jasno zašto se Chris držao tako.

Da je na tome ostalo, ne bi se više vidjeli, ne bi se oženili, a Connie se ne bi rodila. Mislila je o tome dok je u mraku odjekivao zvuk lopate. Ali tko bi znao bi li joj život bio bolji da su događaji pošli drugim tokom.

Približavao se mamin rođendan, a ona je obožavala Beethovenove sonate. Helen pođe u trgovinu gospođe Saxton da naruči ploče.

U Santa Moniki bilo je boljih i većih trgovina pločama, ali gospođa Saxton je bila mamina prijateljica. Kad je ušla u radnju, opazi velike promjene. Sve je bilo obnovljeno i preuređeno tako da je stvaralo izvanredan dojam.

Usred svih tih promjena stajao je Chris, ljubazan i ugodan, dobar poznavalac glazbe, čaroban. Helen je bila odjednom osvojena. Nije bio ni nalik na onog čovjeka s koncerta. Učinio joj se nekako većim, važnijim. Kao kralj u svom kraljevstvu. Ukratko, u Heleninim očima trgovina gospođe Saxton postala je neobičnom i dražesnom.

Zanimljivo je da u trgovini nije bilo drugih kupaca. To omogućí Chrisu da je pozove na šalicu čaja. Ona prihvati. Zatim ga ona pozva na večeru. Sjećala se da je Chris malo oklijevao. Sad joj je bilo jasno to oklijevanje. Prihvatio je poziv samo zato da je ne dovede u neugodan položaj.

Eto, tako je počelo ono što sad završavaju pokapanjem leša.

Tko zaslužuje prigovor? Bi li bilo bolje da je Chris odbio poziv? U tom slučaju ne bi bilo noćasnijih događaja.

Ali, Helen se zaljubila u Chrisa. Njegovo ustezanje smatrala je plašljivošću i nije se na to osvrkala. Voljela ga je i ubrzo se uvjerila da i on voli nju.

— Ipak je bilo i nekih nezgoda... pojedinosti koje nije htjela vidjeti ili, što je još gore, kojima je davala vlastita objašnjenja. Na primjer, kad je Chris odbio govoriti o svojoj prošlosti.

Jednom je rekla majci da nema pojma gdje žive Chrisovi roditelji, što rade i jesu li uopće još živi. Poslije nekoliko dana majka je pokušala navesti Chrisa na razgovor o roditeljima, ali on je to izbjegao neodređenim odgovorima. Helen se sad čudila kako je mogla prijeći preko toga i naljutila se na majku. Kasnije je majci prigovorila, a ona joj je rekla:

— Dobro, ako voliš ljepotana iz mraka...

Zar nije čudno da se tek danas sjetila te pojedinosti? Da je Chris uvijek postavljao pitanja, a sam nije na njih odgovarao. O njegovoj prošlosti nije saznala ništa i prihvatila je takvo stanje. Smatrala je da o njemu zna više od svih ljudi. Oni su joj mogli pričati samo vanjske činjenice, a ne ono što je u Chrisovoj duši. A nju je ona, mislila je, najbolje poznavala.

Je li imala pravo? Je li zaista poznavala Chrisa? Mora li priznati samoj sebi da je cijelo vrijeme živjela s neznancem? Ta je misao mučila Helen u mračnoj tišini koju najednom osjeti.

Zapravo, Chris je iskopao grob i lopata se više nije čula. Za koji trenutak počeo će...

Zadrhta kad začu prve grude zemlje. Ukoči se na sjedištu. Obuze je pomisao: u tom grobu leži Helen Martin. Htjela je otjerati tu misao, ali nije mogla. U glavi joj je neprestano odjekivalo: ovog trenutka umrla je Helen Martin.

6

Chris otvori oči. Slušao je kako se DC-7 u širokom krugu spušta na međunarodni aerodrom, uz prodornu buku motora, sve dok se nisu posve utišali. Ponavljao je samom sebi da je sve bio samo san, ali nije se mogao uvjeriti u to.

Lagano okrenu glavu i pogleda budilicu na noćnom ormariću. Bilo je malo više od osam sati. Promatrao je kako kazaljka za sekunde skače s brojke na brojku: jedanaest, dvanaest, jedan.

Chris uzdahnu i okrenu glavu. Pogled mu je sad lutao po stropu. Još nije bilo vrijeme za ustajanje. Uostalom, nije ni morao žuriti u trgovinu. Jimmy je mogao obaviti posao i bez njega. Možda će ostati kod kuće. Možda bi bilo najbolje...

U tom trenutku shvati da Helen nema u krevetu kraj njega.

Pridiže se i pogleda po sobi. Žurno zbaci pokrivač i sjede na rub kreveta.

Pod je bio hladan kao led. Osjećao je hladnoću dok je išao prema vratima. Uđe u hodnik i pogleda u Connienu sobu. Odmah se umiri.

Mala je još spavala, na leđima, poluotvorenih usta, s uvojkom kose preko čela. Inače je u to vrijeme obično bila već na nogama ili se igrala vani s djecom iz susjedstva.

Chris pođe u dnevnu sobu. Čuo je iz kuhinje buku stroja za pranje suđa, a zatim i vodu što curi u slivnik.

Helen je ugledao kako pere tragove krvi na stazi iza kuće. Nije ga odmah vidjela, i on osta na vratima gledajući je i slušajući struganje metalne četke po betonu. Pred oči mu iziđe Cliffiov leš dok ga je vukao tom stazom. Zacijelo je krvario cijelim puteljkom.

Sjetio se i nestvarne slike pokapanja, povratka kući, odlaska na spavanje u grobnoj tišini, nesanice u mraku i želje da se približi Helen, zagrlji je i osjeti toplinu njezina tijela. Ležao je kao u agoniji, bio je preplavljen uspomenuama i ispunjen strahom da Helen sad misli koliko joj je laži ispričao za proteklih sedam godina. A znao je da joj je slagao samo jedan jedini put i da joj je sinoć kazao svu istinu. Napeto je slušao u noći je li, Helen još budna, ležao nepomično, a sumnje su neprestano navirale, sve dok ga je naposljetku svladao san, slab i nemiran, san što dolazi poslije potpunog iscrpljenja.

Helen okrenu glavu i spazi ga. Chris pođe prema njoj. Kroz pidžamu osjeti svježinu jutra.

— Pusti, ja ću — reče joj.

— Već sam pri kraju.

Helen pogleda što je uradila, i Chris zamijeti da su joj prsti čvrsto stegnuti oko drška metle.

— Morao sam to uraditi sinoć — reče on. — Ali nisam se sjetio.

Stajao je i promatrao kako Helen radi. Osjećao se neugodno, ali ona se pretvarala kao da ništa ne zamjećuje. Nije vidjela ni ruku koju joj je pružio kad su se vraćali u kuću. Zatim Chris uze metlu i kantu punu crvenkaste vode.

— Ja ću to proliti — reče joj. Helen klimnu glavom i uđe u kuću. Chris je gledao za njom sve dok nije zatvorila vrata.

Idući prema garaži, pogleda kuću Grace i Jacka. »A ako su se vratili?« — pomisli. Grlo mu se steže, brzo otvori sporedni ulaz u garažu i uđe. Već odavno ga je bio napustio osjećaj progonjenog zločinca. Mnogo vremena mu je trebalo da prestane živjeti u neprestanom strahu. A sada, u jednoj jedinog noći, sve opet počinje ispočetka.

— Ne, nikako ne!

Te tri riječi zavikao je u nemoćnom bijesu dok je praznio kantu u slivnik i prao je. Neće dopustiti da opet bude progonjena zvijer. Neće!

Zatim otvori prtljažnik i stražnja vrata automobila. Pažljivo pregleda pod i stražnje sjedište. Ugleda više krvavih mrlja i pomisli da ih mora još danas očistiti.

Opazi mrlje i na podu garaže. Zaškripa zubima. Svuda je ostavio dokaze protiv sebe. Gadno je ono što se događa poslije udarca koji osjetiš kad si nekome oduzeo život. Uvijek ostaju tragovi koje treba uništiti: mrlje krvi, stvari koje moraš sakriti, priča o tome gdje si bio u vrijeme zločina... Laganje, neprestano laganje, kao neka građevina što si je prinuđen podizati, sve u nadi da nitko neće zamijetiti gdje je pukotina.

Chris je mislio o svemu tome i ne opažajući da pažljivo pere tragove krvi.

Helen je sjedila za kuhinjskim stolom, spuštene glave i skrštenih ruku.

— Zašto opet ne legneš? — zapita je on.

Ona odmahnu glavom. Chris je gledao ravno u nju i žalio što već nije prošlo bar šest mjeseci. Tako bi njihovi teški trenuci bili iza njih, a njihovi bi odnosi opet bili kao nekad.

Helen ga pogleda pa opet poniknu glavom.

— Razmišljala sam o tim ljudima — reče mu.

— I?

— Što ćeš raditi ako dođu?

— Neće doći.

— Ali, ako dođu?

— Helen, njih traži policija — reče Chris.

— Tražila je i njega...

— Vjerojatno nije bio dovoljno svjestan toga.

— Tko ti kaže da nisu radili sporazumno?

Chris se pokušava nasmijati.

— Draga, što bi željela da ti odgovorim?

— Nije riječ o tome što bih ja željela da mi odgovoriš. Riječ je o našoj sigurnosti. Moramo misliti na Connie!

— Slažem se. Učinit ću sve što hoćeš.

— Mislim da se neko vrijeme moramo skloniti kod moje majke.

— Dobro — reče on. — Kad želiš krenuti?

U prvom trenutku pomisli da ga Helen namjerava napustiti, ali potisnu tu pomisao. Posrijedi je bilo privremeno rješenje.

— Ako namjeravaju doći — reče Helen — to se može dogoditi svakog trenutka.

— Hoćeš li da odmah krenemo? — upita on mirnim glasom.

Ona zatvori oči.

— Chris, molim te! — reče očajnim glasom.

— Ali, ništa ružno nisam rekao!

— Dragi, to činim radi Connie — pobuni se Helen. — Ne pokušavam te napustiti.

— Znam.

— Moraš mi dati vremena, Chris. Nastojim ostati lojalna prema tebi, ali... Molim te, zasad mi ne postavljaš previše pitanja.

On joj položi ruku na rame i ona je stisnu brzim stiskom.

— Odvest ću vas obadvije tamo.

Ona mu kimnu glavom i ustade. Chris ju je u tišini gledao nekoliko trenutaka a onda iziđe iz kuhinje.

— Sve će se dobro završiti — reče samome sebi. — Treba samo malo vremena.

Kad se obukao, uđe u kupaonicu da se obrije.

— Tata, mogu li se oprati? — začuje kćerkin glas.

— Naravno — odgovori joj. Čuo je kako ustaje iz kreveta.

Cupkajući uđe u kupaonicu. Imala je na sebi prugastu pidžamu, a plave kose padale su joj po licu.

— Dobro sam spavala — reče.

— Drago mi je, mila moja — odgovori otac i nagnu se da je poljubi.

— A ti, jesi li dobro spavao? — upita ga.

— Jesam, zlato. Odlično. Connie se nasmija i zapjevuši:

— Ja sam dobro spavala, ti si dobro spavao.

Pažljivo ga je gledala dok se brijao.

— Hoću li se i ja jednog dana brijati? — upita.

— Nećeš, nadam se!

— Kad budem imala šest i pol godina?

— Djevojke se ne briju. A sad se obuci!

— Moram najprije doručkovati.

— Da, imaš pravo. Mama će ti dati doručak.

— Je li mama u kuhinji?

— Jest.

— Onda, do viđenja — reče Connie i nesta.

— Do viđenja.

Dok se češljao, slušao je kako Helen objašnjava maloj da će njih dvije otići na nekoliko dana kod bake.

— Koliko ćemo ostati? — upita Connie.

— Ne znam, draga — reče joj majka.

Chris se strese.

— Nećete dugo — kaza samom sebi.

— Ide li i tata? — nastavljala je mala.

— Ne — reče Helen. — Tata mora ostati u trgovini.

— Ah, šteta! — zavika Connie.

— Hoćeš li jedno ili dva jaja? — upita Helen muža kad je sjeo za kuhinjski stol.

— Samo kavu, molim te.

— Ti ćeš... — poče ona, ali se odmah prekide.

Ti ćeš se razboljeti, to mu je htjela reći, pomisli Chris, tako uvijek kaže kad ne doručkuje. Ali danas se prekinula. Chris ispruži ruku i dohvati svoju čašu narančina soka.

— Idemo kod bake — objasni mu Connie.

— Znam, zlato — odvrati on.

— Doći ćeš nam u posjet, zar ne?

Chris se zagrcnu.

— Ne znam — reče.

— Zašto, tata?

— Jedi — reče joj Helen. — Već sam ti kazala da tata mora raditi.

— Mogao bi to i Jimmy.

Chris ustade i ode u dnevnu sobu. Čuo je kćerkin glas.

— Zašto netko drugi ne bi ostao u trgovini?

— Connie, molim te, jedi!

U hodniku Chris nazva trgovinu.

— Martinova trgovina — začu se Jimmy s druge strane žice.

— Ovdje Chris. Malo ću zakasniti.

— Dobro, gospodine Martine. — Nastavite inventuru.

— Vrlo dobro, gospodine. Bit će u redu.

— Ako nazove gospođa Anthony, recite da ću joj se javiti poslije podne.

— Dobro.

— Tako, i do viđenja.

— Slušajte, gospodine Martine...

Ali Chris je već spustio slušalicu. Vjerojatno nešto nevažno. A ako je važno, Jimmy će ga nazvati. Ostao je kraj telefona i gledao u dnevnu sobu. Ugleda neki papir i olovku na sjedalu naslonjača. Tamo ih je ostavio sinoć jer je namjeravao Helen pokazati planove za dječji atelje. Umjetnički atelje za djecu! Zatvori oči. Sve mu se to sad činilo udaljeno tisuće godina.

Strese se kad začu telefon. Diže slušalicu i promrmlja:

— Halo. — Mislio je da ga zove Jimmy.

— Zdravo, Chris!

Prsti mu se stegnuše oko slušalice.

— Kako si, momče? — začu se glas. — Na telefonu je Adam.

7

Chris se brzo okrenu i vidje da Helen stoji na kuhinjskom pragu i promatra ga.

— Zvao je Jimmy — reče začuđen kako mirno laže.

— Aha! Dobro.

Helen se vrati u kuhinju, a Chris se nasloni na zid.

— Što hoćeš od mene! — promrmlja.

— Moram te vidjeti — odvrati Adam.

— Zašto?

— Je li ti draže da se negdje nađemo, ili više voliš posjet kod kuće?
— upita Adam.

— Ne dolazite ovamo.

— Onda ćeš nas naći na uglu. Očekujemo te za četvrt sata.

— Slušaj...

— Rekao sam ti, Chris: za četvrt sata!

— Zar se ne plašiš da ću dovesti pajkane? — upita Chris.

Začu cerekanje i veza se prekide. Polako spusti slušalicu.

Odmah je podiže i nazva novi broj.

— Ovdje centrala — reče mu ženski glas.

»Dajte mi policiju«, govorio je u mislima. Gledao je brojčanik i osjećao kako mu srce tuče sve jače. Došao je odlučni trenutak.

— Ovdje centrala — ponovi glas.

Ali Chris zatvori telefon. Drhtao je kao list na vjetru, čemu nastavljati borbu? Sad je imao na vratu Stevea i Adama. Kako će živjeti u neprestanom strahu?

Ipak, nije se mogao prepustiti sudbini. Požuri u kuhinju i reče Heleni da mora otići do trgovine.

Helen podiže glavu i pogleda ga.

— Vratit ću se prije nego što se spremiš za put — obeća joj.

— Bit ću gotova za pola sata — odvrati mu ona.

— Dobro. Vratit ću se prije toga.

Iziđe iz kuhinje. »Dobro«, govorio je u sebi, »ne gubimo živce. Sve je ovo užasno složeno, ali sredit će se malo-pomalo.«

— Do viđenja, tata — povika Connie.

On joj promuklim glasom reče da će se odmah vratiti.

Uze ogrtač iz ormara u hodniku i iziđe. Ulica je bila pusta i hladna. Auto je ostavio vani preko noći i sad je bio prekriven rosom.

Nesigurnim korakom pođe prema Broadwayu, razmišljajući što će ta dvojica zahtijevati.

Uspori sjetivši se da je posrijedi osveta. Htjede stati. Zašto nije uzeo revolver! Ta mu se pomisao učini smiješnom. Ali ipak...

Sjeti se Adamovih riječi: »Možda više voliš posjet kod kuće?« Požuri shvativši da ih mora držati dalje od Helene i Connie. Helen je već dovoljno propatila. Uostalom, ako se namjeravaju osvećivati, zašto mu se najavljuju telefonom?

Nije zamijetio prašnjavi automobil što je naišao iznenada. Onda začu motor i cvilenje istrošenih kočnica. Jedna vrata se naglo otvoriše.

Chris stade buljeći u revolver u ruci Adama Burrika.

— Ulazi u auto! — naredi mu Adam.

Koljena su mu klecala. Na prednjem sjedištu spazi tvrdo i skamenjeno lice Stevea Coultera.

— Jesi li čuo? — zavika Steve glasom što ne trpi prigovora.

Chris nesigurnim korakom siđe s pločnika. Sagnu se, sav uplašen, i uđe u auto. Sjede očiju netremice uprtih u Adama koji se zlorado smijao.

— Sad možeš zatvoriti vrata — reče mu Adam.

Chris ih povuče drhtavom rukom, a stara brava ne uhvati odmah. Morao je još jednom zalupiti. U tom trenutku Steve naglo krenu i Chris se zanese na sjedalu.

— Eto, našli smo se! — reče Adam.

Bio je deblji i grublji nego prije. Chris htjede nešto reći, ali riječi nisu dolazile.

— Odavno se nismo vidjeli — nastavi Adam dok su se kola okretala na Broadwayu i kretala prema obali.

Chris je netremice buljio u njega a srce mu je udaralo sve jače i jače.

— Što hoćete od mene? — upita.

Adam se prezirno nasmija.

— Nešto si nam, valjda, dužan, zar ne?

— Treba ga ucmekati! — prekide Steve.

Chris i protiv svoje volje pogleda prema Steveu i vidje u zrcalu hladne oči kako ga pažljivo promatraju.

— Ne uzrujavaj se — savjetova Adam Stevea.

Glas mu je uvijek isti, pomisli Chris, hladan i proračunat. Ni godine ni zatvor nisu ga promijenile. Nove su bile samo duboke bore oko očiju i usta i veseo izgled čovjeka koji se svom snagom prisiljava da tako izgleda.

— Treba nam novac, Chris — reče Adam.

— Vi...

— Bez rasprave! — presiječe ga Adam. Svoju nestrpljivost odavao je nervoznom kretnjom ruke u kojoj je bio revolver. — Nabavit ćeš nam lovnu, i to je sve!

Chris stisnu usne da bi sakrio drhtanje.

— Ne moram te podsjećati — nastavi Adam — da ćeš i ti s nama ako nas uhvate. A sad kad si umlatio Cliffa...

Chris se trže.

Na debelim Adamovim usnama pojavi se osmijeh.

— Do ovog trenutka nisam bio siguran da si ga ubio — reče.

— Nije tako! Ja sam...

— Pustimo to. Nije važno. Cliff je uvijek brljao. Imao je osjetljive živce.

Adam se zacereka.

— Takav je i Steve. Da nema mene, taj bi ti već prosvirao lubanju.

Chrisu je ponestajalo daha.

— Koliko vam treba? — upita.

— Koliko imaš?

— Mogao bih...

— Nemoj se izmotavati. Treba nam dvije tisuće dolara u malim novčanicama.

— Dvije tisuće...

— To je jeftino. Izvući ćeš se za male pare — reče Adam, a u glasu mu više nije bilo veselosti. — Budi sretan što ti ne ostavljamo leš u nekoj jami kraj puta.

Adam uzdahnu.

— Banke se otvaraju u deset sati. Uzet ćeš lovnu i donijet nam je u jedanaest. Poznaješ li put u kanjon Latigo?

Chris zadrhta. Baš tamo je zakopao Cliffa.

— Da — reče.

— Tamo ćeš nam donijeti novac.

— Na kojemu mjestu u kanjonu?

— Naći ćeš nas bez teškoća — reče Adam.

Mjerio je Chrisa pogledom.

— Dakako, možeš dovesti pajkane, ali ne vjerujem da ćeš to učiniti. Previše bi toga izgubio.

Chris ne odgovori.

— Kad bolje razmislim, potrebne su nam tri tisuće — nastavi Adam.

— Tri!

— Zaveži!

Chrisu se stegnu grlo. Nakašlja se.

— Dakle? — upita Adam.

— Dobro — reče Chris, a glas mu se jedva čuo. — Dobro, prijaviti zločinci...

— Savršeno! — prekide ga Adam mirnim glasom. — Ako nas izradiš, posjetit ćemo te mi ili policija. To ti se neće svidjeti ni u jednom slučaju.

— Rekao sam ti da je u redu — ponovi Chris.

Adam ga je promatrao još jedan trenutak, a onda naredi Steveu da stane.

Steve se zaustavi uz pločnik.

— Izlazi! — naredi mu Adam.

Chris se sav zgrči kad vidje kako Steve iskače iz auta i prilazi vratima. Stisnu se u sjedalu. Steve naglo povuče vrata i pruži ruku prema njemu.

— Mogu... — promuca Chris, ali se prekide kad ga Steve zgrabi za ruku. Pokuša se osloboditi, ali bio je nemoćan. Snažna šaka čvrsto ga je stiskala. Čelom okrznu ugao vrata kad ga Steve povuče van.

— Kad bih ja odlučivao... — promrsi Steve.

Dok je Chris gledao u neobrijano lice, dobi oštar udarac u trbuh i skupi se bez daha.

— Kujin sin! — divlje mu dobaci Steve.

Drugi udarac pogodi ga u glavu poput groma i on pade na pločnik, uzalud podižući ruke. U polusvjesti začu Adamov glas. Kao da je dolazio kroz oblak što se stvarao oko njega.

Pazi da ne bude nikakve podvale!

Jedva se uspio malo pridići. S obje ruke držao se za trbuh. Čuo je zatvaranje vrata i urlik motora: Steve i Adam nestadoše.

Ustade onako pretučen i posrćući pride najbližoj palmi. Nasloni se, a suze mu potekoše niz obraze. Nedostajalo mu je zraka. Stenjao je širom otvorenih usta.

Na drugoj strani ulice neki starac otvori vrata i začuđeno ga promotri. Chris stisne zube, odlijepi se od drveta i pođe. Bojao se da bi ga čovjek mogao osloviti.

Zurio je, malo pognut kako bi ublažio bol. Zašto se odupirati? Tome ne bi bilo kraja. Dat će im novac i oni će kidnuti u Meksiko...

A onda? Pisat će mu i opet tražiti novac.

Zastade pri pomisli da ulazi u sve dublji i bezizlazni labirint. Na uglu ulice nalazila se trgovina u koju uđe i uputi se k telefonu. U kabini se svali na sjedalo grčeći se od bola. Disao je teško i ubrzano. Kad je nazvao, začu pospan glas.

— Ovdje centrala.

— Dajte mi policiju!

— Trenutak.

Čuo je spajanje, zatim kratku zvonjavu i odmah zatvori telefon.

Ne, to je bilo iznad njegovih snaga. Mora preuzeti rizik. Ne može u ovim godinama izgubiti obitelj, posao, nade. Nipošto!

Užurbano okrenu novi broj.

— Halo — začu se Helenin glas.

— Draga, ja sam...

Ona ispusti uzdah olakšanja. — Molim? — upita ga.

— Moram ostati još malo u trgovini. Uzmi auto i kreni.

— Ali...

— Nazvat ću te poslije, kod majke... Objasnit ću ti. — Helen ne odgovori ništa. Chris opet osjeti bolove u slabinama. — Je li u redu? — upita je.

Ona je još šutjela, a onda mu reče tihim glasom:

— Zbogom, Chris.

— Helen — povika on, ali veza je bila prekinuta.

Prekasno je shvatio da je do nesporazuma došlo jer je Helen pomislila da mu je na umu samo vlastita koža.

Bio je sav slomljen. To će proći, mislio je. Kasnije će shvatiti. Oprostit će mi, i sve će opet biti dobro.

Stigavši pred trgovinu, zastade i zagleda se u izlog. Sve je bilo savršeno. Uredio ga je prije dva tjedna zajedno s Jimmyjem. Chris je

imao smisla za red, a Jimmy iskustva u uređivanju.

Kroz staklo ugleda zidni sat. Za dvadeset minuta bit će deset sati.

Tužno se nasmija kad se sjeti kako je postao vlasnikom trgovine. Gospođa Saxton je bila već stara i umorna. Jedva je čekala da se povuče. Zato mu je i prodala svoju trgovinu vrlo jeftino. A osim toga voljela je Chrisa i imala povjerenja u njega. Radili su zajedno skoro pet godina, i posao se neprestano proširivao. Kasnije je iznajmio susjedne prostorije, srušio zidove i trgovina je postala još veća. Morao se zadužiti. Radio je sam, a Helen mu je pomagala sve dok se nije morala više posvetiti kćerki. Bilo mu je teško, ali posao je išao i prihod je rastao. Trgovačka komora zamolila ga je da preuzme upravu omladinskog orkestra i izabrala ga za svog člana. Održavali su priredbe i uskoro bili poznati u cijelom kraju oko Los Angelesa. Prodaja ploča donosila mu je sve više. Bio je pokrovitelj nogometne momčadi. Onda je pomislio da osnuje umjetničku školu. Neočekivani noćni telefonski poziv prekinuo je sve...

Jimmy ga pozdravi kad je ušao u trgovinu.

— Zdravo, Jimmy — nasmiješi mu se Chris. — Kako ide posao?

— Vrlo dobro. Baš sam sredio sve Bramhsove ploče. Ali vi izgledate slabo.

— Sve je dobro. Žurio sam jer je Helen uzela auto. Otišla je s Connie posjetiti majku. Trebao bi mi automobil.

— Hoćete li moj? Uzmite ga, ja ću se snaći.

— Hvala vam na usluzi.

— Nema na čemu. Sad ću se pozabaviti Brittenom i Brucknerom.

Chris uđe u svoj ured i skide ogrtač. Ugleda mrlje od zemlje. Vjerojatno ga je uprljao kad ga je Steve srušio snažnim udarcem. I na koljenima opazi tragove blata, a isto tako i malu poderotinu. Da se vratio kući, Helen bi to zamijetila. Morao bi joj reći što se dogodilo.

Zapita se kako bi se ponašala kad bi saznala da su ostali bez novca. Već odavno štede. Namjeravali su kupiti veću kuću. Sad će im ušteđevina presušiti... Ali, što može učiniti? Nema drugog izlaza. Na kraju krajeva nije pretjerano skupo platiti tri tisuće dolara za vlastitu slobodu.

A ako ga oni nastave ucjenjivati? Neće smjeti prijaviti jer ga čeka zatvor. Ucjena će trajati vječno.

U tom trenutku pade mu na pamet Cliffov revolver, dva čovjeka koja ga čekaju u kanjonu Latigo, pusta brda svuda naokolo i mala mogućnost da netko čuje pucnje. Ali odmah shvati da to ne bi mogao učiniti. Sva njegova uzmicanja učiniše mu se jadnim. Trebalo je uzeti sudbinu u vlastite ruke i postupiti na najjednostavniji način. Osjeti se jačim i sigurnijim u sebe.

Uze telefon i nazva Heleninu majku.

— Ovdje Chris — reče.

— Kako si, Chris? Što ima novoga?

— Mogu li govoriti s Helen?

— S Helen? Zar je trebalo da dođe ovamo?

— Jest.

Bio je začuđen. Zacijelo će uskoro stići.

— Nisam znala.

— Htjela vas je posjetiti zajedno s Connie.

— Drago mi je — reče gospođa Shaw. — Nadam se da ću ih ugledati za koji trenutak.

— Recite joj da me nazove u trgovinu čim stigne.

— Dobro.

— Hvala, mama, Do viđenja... Nestrpljivo je čekao razgovor s Helen. Htio je vidjeti kako će reagirati njegova žena, čuti iznenađeni glas, uzbuđen i ponosan kad joj kaže da će nazvati policiju i sve im ispričati.

U jednom trenutku učini mu se da zapravo želi Helenino protivljenje, ali odbaci tu misao. Znao je da najbolji put vodi u policiju.

Gledao je trgovinu kroz staklena vrata. Nikad mu se nije učinila tako lijepom. Isto kao i život s Helen.

Sad će sve to napustiti i telefonirati policiji.

Pogleda na sat. Bilo je skoro deset. Još je imao vremena otići u banku i podići novac.

Ne! Ne! Ta ga misao razbjesni. Izabrao je svoj put i neće odustati.

U tom trenutku Helen uđe u trgovinu.

Chris ustade promatrajući lagan i nesiguran hod svoje žene, njezin odsutan pogled i Jimmyjev pozdrav. Ali Helen ga i ne pogleda. Išla je prema uredu u nekom čudnom stanju. Chris zadrhta, pođe joj u susret i otvori vrata.

— Što se dogodilo? — upita je tiho.

Helenin glas bio je hrapav.

— Nestala je — reče.

— Što?

— Oteli su je! — prošapta Helen. — Oteli su mi kćerku!

8

Jimmy zbunjeno okrenu glavu. Chris je buljio u Helen. Osjećao je kako mu ruke drhte i bilo udara u sljepoočicama. Pa ipak, nije još shvaćao sav užas. Pokuša uzeti Heleninu ruku.

— Dođi u ured — šapnu joj. Ote mu se oštrom kretnjom.

— Ne dodiruj me! — prošapta sva izvan sebe.

— Helen, molim te, uđi u ured! — zaklinjao je. — Može nas čuti Jimmy.

— Zar je to važno? — odgovori ona slomljenim glasom. ...

Ipak uđe u ured i Chris zatvori vrata.

— Što se dogodilo? — upita. Helen se naglo okrenu i pogleda ga.

— Rekla sam ti! — povika. — Jesi li oglušio? Oteli su Connie!

Ušuti i zajeca.

— Oteli su mi dijete! — ponovi s nevjericom.

On je opet pokuša uzeti za ruku, a ona se i sad otrže.

— Ne diraj me! — naredi mu.

— Zaboga, Helen, valjda ne misliš da sam...

— Da, baš to mislim! Sve je tvoja krivica. Sve si poduzeo da sebe zaštititiš, a za druge...

— Slušaj, hoćeš li mi napokon reći što se dogodilo?

Žena se malo smiri i svlada bijes i strah.

— Došli su u kuću — reče mirnim i odmjerenim glasom. — Znao si da će doći, zar ne?

— Zašto nisi otišla kad sam ti telefonirao?

— Znao si da će doći!

— Helen, molim te...

Osjećao je kako ga strah savladava.

— Odveli su je, Chris! Jednostavno... bez ustručavanja. Rekli su da će... — zubi joj se stisnuše. — Rekli su da će je ubiti ako im ne doneseš novac. — Pogleda ga s mržnjom. — Zar se još usuđuješ tvrditi da nisi znao?

— Helen, kunem ti se...

— Da, da. Kuni se, kuni! Ako misliš da ćeš mi je tako vratiti!

Chris pogleda u trgovinu, a Jimmy opet zbunjeno svrnu pogled na drugu stranu. Na satu je bilo deset.

— Idem po novac — reče. — Dovest ću Connie kući.

— Dovedst ćeš je? — poče Helen plakati pritiskujući drhtave ruke na lice. — Je li to istina? Hoćeš li je dovesti?

— Helen, nisi valjda obavijestila policiju?

Okrenu se k njemu. Bila je napol luda.

— Policiju! — povika. — Dakle, to te plaši?

Chris je uhvati za ramena.

— Slušaj me već jednom!

— Je li to sve?

— Kažem ti: slušaj me! Tresao je Helen tako snažno da joj se glava klatila amo-tamo.

— Hajde! — vikala je bijesno. — Pričaj mi što te muči. Sad je baš pravi trenutak.

— Jesi li obavijestila policiju?

— Nisam. Sad si, valjda, zadovoljan. Lakše ti je.

— Draga, ako se policija umiješa, Connie je izgubljena. To ti je i samoj dobro poznato.

— Oh, jadna ja! — zajauka Helen. — Hoću svoje dijete!

— Rekao sam ti da idem po nju.

Ona se malo odmaknu i nasloni na zid. Stajala je tako i očajnički plakala.

— Moje dijete! — jecala je. — Hoću da mi ga odmah vrate. Hoću svoje dijete!

— Idem po novac — ponovi Chris.

— Hajde, potraži novac. Samo idi. Gledaj spasiti vlastitu kožu. — Htjede joj odgovoriti, ali odustane. Znao je da je u ovom trenutku ne može urazumjeti. — Nikad je više nećemo vidjeti — reče Helen odsutnim glasom.

— Hoćemo. Ja ću je dovesti.

— Znam da nećemo...

— Ponavljam ti...

Ali ona ga prekinu blijeda od bijesa.

— U koliko su otmica spasili dijete? — povika. — Možeš li mi to reći?

On je uze za ruke i stisnu ih do bola.

— Sve će biti dobro — reče. — Ništa joj neće učiniti jer me žele i dalje ucjenjivati. Shvaćaš? Misle da ću neprestano plaćati njihovu šutnju i zacijelo neće...

— I tako će biti neprestano, je li?

Šutio je nekoliko trenutaka.

— Neće!

Kad je obukao ogrtač, Helen ga upita:

— Kamo ćeš?

— U banku.

— Idem s tobom.

Htjede je odgovoriti, ali shvati da nema vremena za novo uvjeravanje.

— Dobro.

U banci je bio dugačak red ljudi. Bilo je deset sati i dvadeset minuta. Htio je povikati: »Požurite!« Pred očima mu je bila Connie u rukama Stevea i Adama. Sjeti se Adamova revolvera.

— Što ne požure, za ime svijeta! Zašto se tako vuku ovi ljudi! — mrmljao je sav očajan.

Pogleda Helen. Sjedila je na klupi kao da je hipnotizirana. Pogled joj je bio sumoran i prazan. Znao je kako se osjeća. Bilo je nemoguće pomisliti da možda više nikad neće vidjeti svoje dijete.

— Oh, samo da prestane ova mora! Pa makar me ta dva zločinca ucjenjivala do kraja života!

Dao bi sve na svijetu, samo da se Connie vrati kući živa i zdrava.

Kad je napokon došao na red, zamoli blagajnika novčanice od deset i dvadeset dolara.

— Dobro, gospodine — reče mu blagajnik.

— Žuri mi se — naglasi Chris, ali ga blagajnik nije ni čuo.

Uzeo je neki papir i pomno ga proučavao. Chris se jedva suzdržavao.

Blagajnik se okrenu i pođe prema vratima svog odjela.

— Što je sad? — upita ga Chris.

— Samo trenutak — uljudno mu odvrati čovjek.

Gledao je za njim, a onda ga spazi u razgovoru s gospodinom Finderom koji mu je rukom davao znak da dođe.

Chris požuri, a glavom su mu neprestano odzvanjale Helenine riječi da više nikad neće vidjeti Connie.

— Izvolite? — upita.

— Riječ je o vašem računu — reče mu Finder. — Ako podignete tri tisuće, ostat će vam samo sto dolara.

— Znam — brzo odvrati Chris.

— Ali... — nakašlja se Finder. — Ovaj papir nas obavezuje...

— Koji papir?

— Prošlog listopada digli ste zajam od tri tisuće dolara. To vam je odobreno pod uvjetom da vaša ušteda posluži kao jamstvo.

Chris ga zabezeknuto pogleda. Na to je bio sasvim zaboravio.

— Eto, sami ste potpisali. Chris uze papir, ali nije ništa razaznavao.

— Ako povučete svoju uštedu, bit će narušeni uvjeti zajma.

Chris se prisiljavao da govori mirno.

— Gospodine Finderu, već sedam godina radim s vašom bankom. Moj poslovni ugled vam je poznat. Taj novac mi je hitno potreban. Moja majka je u velikom novčanim teškoćama, i moram joj pomoći. U najskorije vrijeme uložiti ću natrag cijelu svotu.

— Gospodine Martine, morate me razumjeti. To nije...

— Gospodine Finderu, imam unosnu trgovinu — nervozno ga prekide Chris. — Plaćam sve svoje dugove. Član sam trgovačke komore. Zaboga, ne gubimo vrijeme. Potreban mi je taj novac. Uvijek sam ispunjavao sve obveze prema banci. Požurite, molim vas!

Da imam revolver, oteo bih silom svoj novac, mislio je u sebi.

Finder ga pogleda.

— Dobro, gospodine Martine. Učinit ćemo kako želite, iako to nije sasvim u skladu s pravilima.

Malo poslije Helen i Chris skočiše u kola i Chris pojuri. Poslije nekoliko trenutaka bili su na cesti za Malibu.

— Chris? — upita ona dok su jurili kroz žuto svjetlo na križanju za Channel Road.

— Molim?

— Zar zaista vjeruješ u ono što si mi rekao?

U glasu joj se više nije osjećala srdžba.

— Da, uvjeren sam da me namjeravaju neprestano ucjenjivati.

Pritiskao je papučicu gasa i kola su jurila sve brže. Računao je stići u kanjon Latigo za petnaest minuta. Zacijelo će ga čekati. Njihov je plan iskoristiti ga do kraja. Nemoguće je da se vara. A ako nešto učine Connie, ostat će bez novca. To im je jasno. Bar Adamu.

— Prije tvog dolaska u trgovinu javio sam se majci. — Vidio je da ga Helen kriomice promatra. — Namjeravao sam ti javiti da ću

obavijestiti policiju. — Ona ne odgovori. — Znam da to sad zvuči dosta neuvjerljivo. Ipak, tako sam bio odlučio. Čim spasimo Connie, javit ću se vlastima.

Helen je šutjela. Chris shvati da njegova žena u ovom trenutku može misliti samo na Connie. Kasnije će progovoriti. Stisnu usne. Najprije Connie... Sve ostalo poslije. To pravilo usiječe mu se u mozak.

Uskoro uđoše u kanjon. Chris posegne rukom u unutrašnji džep i opipa svežanj novčanica. Tri tisuće dolara. Sva njegova četvorogodišnja ušteda. Pitao se zašto nije sinoć telefonirao policiji. Connie bi bila na sigurnome, a Helen bi ostao novac s kojim bi mogla živjeti dok je on u zatvoru. Njegova je žena imala pravo: da se nije uplašio za vlastitu kožu, ne bi došlo do ovog užasa.

Na cesti je bio samo njihov automobil. Ispred njih dizala se planina i lagana izmaglica.

Negdje tu, u toj pustoši, čekala ih je Connie.

— Jesu li rekli na kojem nas mjestu čekaju? — upita Chris.

— Nisu. Samo su kazali da ne dolazimo bez novca.

Morska obala se više nije vidjela.

Čudan je Los Angeles, pomisli Chris. Poslije petnaest minuta vožnje dolaziš u pustinju i možeš nestati kao da te nikad nije ni bilo.

— Chris!

On se trže iz misli i pogleda je.

— Iza nas je neki automobil — upozori ga Helen.

Chris pogleda u zrcalo.

— Jesu li to oni? — upita Helen.

— Jesu!

Kola su bila pedesetak metara iza njih i slijedila su ih. Chris prikupi hrabrost, skrenu k rubu ceste i zaustavi se. Požali što nije uzeo Cliffov revolver. Sjeti se što je pisalo u novinama. Adam i Steve su ubili nekoliko ljudi poslije bijega iz zatvora. Njima je najvažnije da ne padnu u ruke policije. Zadrhta. Je li učinio novu, neoprostivu pogrešku? Zar je i Helen doveo u smrtnu opasnost.

Auto ih prestignu.

— Što to znači?

Chris nije vjerovao vlastitim očima. Za upravljačem je sjedio Adam.

— Što namjerava? — upita Helen piskavim glasom.

— Ne znam — reče Chris i upali motor.

Ispred njih mirno su se kretala Adamova kola, a onda skrenuše na sporedni put i stadoše. Chris se zaustavi iza njega.

— Ostani u kolima! — reče Helen.

Iziđe i krenu prema prvom automobilu u kojem je Adam mirno sjedio. Chris zaviri unutra. Nije bilo Stevea ni Connie. Na Adamovu krilu nalazio se revolver.

— Smatrao sam pametnijim ne zaustavljati se na glavnoj cesti — reče zločinac sa smiješkom na usnama.

— Gdje je djevojčica?

Adam ispruži lijevu ruku prema Chrisu.

— Gdje je mala, Adame?

— Najprije daj lovu!

Chris drhtavom rukom izvuče iz džepa svežanj novčanica i baci ih Adamu u krilo.

— Gdje je? — ponovi. — Adam poče brojiti novac. — Adame, kunem se da ću...

— Mala je sasvim dobro, sasvim dobro — reče Adam ravnodušno.

— Steve se brine za nju.

— Gdje je?

Adam obrisa prst i nastavi brojenje. Chris ga je promatrao a srce mu je snažno lupalo.

— Ne moraš brojiti. Sve je u redu.

— Bolje je provjeriti.

— Adame...

— Šuti! — odvrati ovaj nestrpljivo.

Kad je završio, kimnu glavom.

— Savršeno — reče kao da se zabavlja i gurnu novac u džep. — Ispunio si obvezu.

— Hoćeš li mi napokon reći gdje je dijete?

Adam upali motor dok ga je Chris zapanjeno gledao.

— Što to radiš? Adam uključi brzinu.

— Što radiš? Zločinac mu se nasmija.

— Vidjet ćemo se opet — reče mu.

Kola krenuše.

— Ah! Tako je, dakle — povika Chris.

Chris više nije razmišljao. Naglo otvori vrata i zgrabi Adama. Ubojica zareža iznenađeno i htjede dohvatiti revolver. Ali nije imao vremena. Chris ga je čvrsto držao i vukao iz auta. Adam se pokušava osloboditi, ali Chris posrnu i povuče ga na cestu. Obojica se skotrljaše na putu. Automobil se sam dalje kretao, a revolver ispade na cestu.

U tom trenutku Chris spazi kako Helen izlazi iz njihova auta. Pokuša ustati, ali ga Adam udari šakom u sljepoočnicu i onda četvoronoške krenu prema revolveru. Chris se baci na njega i obojica se svališe u prašinu što se u oblacima dizala oko njih. Adam se opet pokušava dočepati revolvera, ali ga Chris odgurnu nogom. U tom trenutku začu se zveket željeza. Adamova kola strovališe se u provaliju.

— Svinjo! — navali zločinac na Chrisa čija ga pesnica pogodi posred lica. Drugi udarac zada mu u trbuh. Revolver se nađe blizu njega i Chris ga brzo zgrabi.

— Tako, napokon! — procijedi. Adam uzmaknu kad se nađe pred oružjem. Helen potrča prema mužu.

— Ne, Chris! — zaklinjala je.

— Gdje je dijete? — upita on Adama koji ga je gledao, držeći se za trbuh.

— Dakle?

Adam hraknu u prašinu.

— Ubit ću te, Adame!

— Je li?

Polako se dizao, a na licu se vidjela zloba i prezir.

— Znaš dobro da ćeš brzo splasnuti, Chris.

Chris krenu prema njemu i udari ga drškom revolvera preko čela. Adam iznenađeno jeknu i opet pade.

— Jesi li me čuo? Gdje je dijete?

Na Adamovu licu nije više bilo prezira. Vidjela se samo mržnja.

— Ipak ću te srediti — reče. Chris pojuri i udari ga revolverskom cijevi po glavi. Adam pade na leđa, a onda se malo uspravi. Stenjao je pipajući krvave brazde na čelu.

— Ne vjeruješ mi, je li? — govorio je Chris tihim, drhtavim glasom.

— Griješiš, Adame. Teško griješiš. Mala mi znači toliko koliko tebi

znači sloboda. Spreman si ubijati da bi ostao slobodan, kao što sam i ja spreman ubiti da bih spasio svoje dijete.

— Kujin sine!

Chris ga opet udari. Zatim ga malo pridigne i zabije mu cijev revolvera pod grlo.

— Sad je dosta! — povika. — Ako ne kažeš gdje je mala, na mjestu ću te ubiti, gade!

Adam sav probljedi.

— Nemoj — promuca.

— Gdje je?

— U kanjonu. U jednoj kolibi.

— Gdje?

— Malo niže putem. Nije daleko odavde. Vidjet ćeš stazu.

— Ti ćeš nas voditi.

Adam se zakašlja i odmaknu cijev s grla.

— Dobro — promrmlja.

Chris ga surovo gurnu i uspravi se.

— Ustaj! — naredi mu.

Adam se podiže s velikim naporom.

— Potcijenio sam te — reče glasom u kojem je bilo gorčine.

— Tako je! — reče Chris i pokaza svoj auto. — Hajde, kreči!

Adam se okrenu i pođe posrćući i čisteći se od prašine.

— Chris! — približi se Helen i uze ga za ruku.

— Sad ćemo ih prisiliti da nam vrate Connie — reče on. Vidio je da ga Helen pažljivo promatra. Pogleda je i malo se nasmiješi. — Sad će sve biti dobro — obeća joj.

— Što se dogodilo, Chris? Zašto si...

— Htio je pobjeći s novcem.

— Hoćeš reći da nam ne bi rekao...

— Da. — Chris se okrenu prema njoj. — Ali ne uzrujavaj se. Sad ćemo je pronaći.

— Zar ne bi bilo bolje najprije obavijestiti policiju?

— Nemamo vremena. Steve se već zacijelo pita što je s Adamom. Moramo požuriti do njega. Policiji ću javiti čim spasimo Connie.

— Nisam to mislila — odvrati mu ona.

Na dnu kanjona ležala su Adamova kola. Dva kotača su se okretala. Chris je bio sretan što se nisu zapalila.

— Daj mi novac! — naredi Adamu.

Adam izvuče svežanj i bez riječi ga baci preko ramena na zemlju. Chris upre prstom u novac i Helen se sagne i spremi ga u svoj ogrtač.

Kad su stigli do »forda«, Chris naredi Adamu da sjedne na stražnje sjedalo. Chris se oprezno smjesti na prednje. Okrenu se prema Adamu budno motreći svaku njegovu kretnju.

— Ti ćeš voziti — reče Heleni.

— Dobro!

Helen sjede za upravljač i automobil se vrati na glavnu cestu.

— Kamo ćemo? — upita Chris oštro.

— Nastavite naprijed u planinu.

— Valjda joj nisu ništa učinili? — uzdahnu Helen očajnim glasom.

Chris pogleda Adama koji je šutio.

— Čuješ li što te pitamo? — povika prijeteći.

— Djetetu nije ništa... dobro je.

Adam je opet bio miran. Iskesi se i pogleda Chrisa.

— Misliš da si sjajan, je li? — reče mu.

Chris ne odgovori.

— Namjeravaš li nas predati policiji?

Chris ga je samo promatrao.

— Valjda si pomišljao i na to što će se dogoditi tebi?

Chris je šutio i s Adamova lica nesta smiješka.

— Zar si se zaista odlučio za zatvor? — upita zločinac.

— A ti za plinsku komoru — odgovori Chris.

Adam se pomače, a Chris podiže revolver i opet nastaje tišina.

Zločinac se zavalio u sjedalo i iznova nasmija.

— Nemoj se zabrinjavati — reče. — Neću ti pružiti priliku da me ucmešaš. Želim živjeti što dulje.

— Ako budeš imao sreće! — odvrati Chris.

— Poslije zavoja moramo skrenuti s glavnog puta.

Vozili su bez riječi uskim putem kroz jablanove.

— Zaustavi! — reče najednom Chris i Helen zakoči.

— Jesmo li još daleko? — upita Adama.

— Stotinjak metara.

Chris ga pogleda, a onda brzo otvori vrata i iziđe.

— Dalje ćemo pješice — reče. Adam slegnu ramenima.

— Kako god želiš.
— Sad izlazi! Polako i mirno.
— Ne boj se, meni se ne žuri — reče Adam.
Činilo se da se zabavlja.
— Do skorog viđenja — pozdravi Helen sigurnim glasom.
Chris ga je držao na nišanu i razgovarao s Helen.
— Ostani ovdje — tiho joj reče. — Poslat ću ti Connie. Čim mala dođe, pođi u policiju.
— Zar ćeš ti...
— Ostat ću s njima — prekide je Chris. — Tvoja je zadaća da što brže pošalješ policajce. U Malibuu je njihova stanica.
— Chris...
— Učini što sam ti rekao! Poslije toga Chris pristupi Adamu i naredi mu da krene.
— Oh! Chris! Molim te pazi! — doviknu mu Helen.
— Ne boj se — odvrati on uzbuđeno i potjera Adama pred sobom.
— Lijep dan — reče zločinac.
— Pamti što sam ti rekao i zaveži!
— Imaj povjerenja u mene — naruga se Adam.
Cipele su im škripale po prašnom i pjeskovitom putu. Sve je bilo pusto.
— Nadam se, radi tebe, da je koliba zaista u blizini.
— Nadaš se radi svoje kćerke. Adamov glas bio je sad hrapav i Chris postade oprezan.
— U tvom je interesu da dijete bude živo i zdravo — reče.
Adam uzdahnu.
— Vama šegrtima nedostaje nešto vrlo važno — reče. — Nemate pojma s kim imate posla. Prije ili kasnije napravite neku glupost. I ti ćeš je napraviti, vidjet ćeš.
— Kujin sine!
— Eno kolibe — prekide ga Adam.
Chris malo zastade i ugleda stari krov što se razaznavao među grmljem.
— Stoj — naredi.
Adam se zaustavi i pogleda ga podrugljivo.
— Dakle! — upita — Što će heroj sad učiniti?

Chris je oklijevao. Nije smio pogriješiti. Ako Steve opazi išta sumnjiva, zacijelo će ubiti Connie. Neće mu biti teško to učiniti. Zato treba postupati s najvećim oprezom.

— Dakle? — ponovi Adam. Chris stegnu revolver.

— Pozvat ćeš Stevea.

— Je li?

— Ne šalim se, Adame.

— Želiš li da ga odmah zovnem?

— Pođi još malo. Ja sam iza tebe. Čim budeš pred kolibom, pozvat ćeš ga prirodnim glasom, inače...

Adam ga podrugljivo pogleda i krenu.

— Budi oprezan — reče kao da se obraća protivniku u partiji šaha.

— Ne zaboravi. Ako zatreba, ubit ću te!

— Ne boj se, neću zaboraviti ništa.

Chris ga je slijedio s revolverom u ruci spreman pucati. Udahnu duboko i zadrhta kad osjeti hladnoću i gluhu tišinu što je vladala. Pomisli da se koraci čuju sve do kolibe.

Adam stade i okrenu glavu prema Chrisu, koji mu kimnu glavom sakriven iza povećega grma tako da ga Steve nije mogao vidjeti.

— Steve! — povika Adam. Chrisovo srce je udaralo kao ludo. — Hej, Steve! — ponovi Adam.

Začu se škripanje vrata.

— Gdje si bio dosad? — upita Steve.

Chris iskoči na puteljak s uperenim revolverom.

— Ne miči se! — naredi. Steve se zapanji, a ruka mu krenu prema džepu.

— Ne miči se! — ponovi Chris i u istom trenutku nehotice povuče okidač. Odjeknu pucanj i Steve posrnu. Iz ramena mu šikne krv.

Chris pogleda Adama, koji se i ne pomaknu. Na zemlji se Steve grčio od bola.

— To neka ti bude pouka — reče mu Chris.

— Kujin sine! — stenjao je Steve.

Chris pogleda u vrata.

— Connie! — pozva. Nije bilo odgovora. Chris poče drhtati. — Ne, nije moguće — mrmljao je. — Connie! — povika još jednom. — Ovdje je tata.

— Tata!

Začu bose korake u kolibi i Connie se pojavi na pragu. Imala je pidžamu na sebi. Ugledavši oca, poče plakati i istrča iz kolibe. Pojuri niza strminu prema Chrisu, a onda se okliznu i Chris skoči da je zadrži. Dijete mu pade u naručaj i on izgubi ravnotežu. Lijeva noga mu se iskrenu i oboje padoše na puteljak. Revolver mu izleti iz ruke i skotrlja se niza strminu.

Uzalud ga je pokušavao uhvatiti. Adam je bio brži.

Stajao je nad Chrisom s okrutnim smiješkom. Snažno ga je udarao nogom. Posljednji udarac pogodi ga u sljepoočnicu i Chris osjeti kako gubi svijest dok je Connie urlala.

10

Helen je stajala kraj auta i čekala. Najednom začu pucanj i ukoči se. Dah joj se presiječe. Poče trčati slušajući odjek vlastitih koraka. Nije se osvrnula ninašta, samo je ukočeno gledala u stazu kojom je otišao Chris.

— Ne! Ne! — neprekidno je ponavljala. — Molim vas! — Zatim začu kako Connie plače.

— Ne!

Potrča još brže, teško dišući. U nogama osjeti bol. Iznenada pred nju izleti Connie. — Connie!

Djevojčica je trčala po neravnom tlu i onda se snažno baci u majčin naručaj. Privi se uz Helen dršćući bez prestanka. U tom trenutku pojavi se Adam s revolverom u ruci.

— Savršeno! — reče. Revolverom pokaza u smjeru kolibe.

— Hajde!

Usne mu se bijesno skupiše. Netremice je gledao u Helen.

— Naprijed! — naredi opet.

— Ne, mama — molila je Connie.

— Ne boj se, zlato — reče joj Helen i poljubi je u kosu. — Budi mirna. Moramo ići. Mama će biti s tobom, obećajem ti.

— Ne, mama, ne!

Helen zadrhta kad pogleda Adama.

— Ne šalim se — promrsi on kroza zube i prisloni cijev revolvera na glavu djeteta.

— Idemo, mila moja — reče joj Helen i čvrsto je stisnu u zagrljaj. — Moramo ići.

— Ne!

Mala je drhtala kao prut.

— Ne boj se — ponovi Helen. — Budi dobra i pođi s majkom.

Stisnu je uza se zgrčenim rukama i krenu.

— Nemojte joj ništa učiniti! — zaklinjala je Adama.

Adam samo odmahnu glavom i Helen pođe brže. Mala opet zaplaka.

— Ne plači, draga — šaptala je Helen, a suze su joj tekle niz obraze. — Ne plači — tiho je ponavljala.

Pogleda iza sebe i opazi kako Adam diže sa zemlje ključeve »Forda«.

Stade kad ugleda Chrisa ispruženog na puteljku. Nije se mogla maknuti, a iz grla joj je dolazio jecaj za jecajem. Stiskala je kćerku čvrsto uza se.

— Naprijed!

Poskoči kad osjeti Adamov revolver u slabinama. Teškom mukom krenu naprijed. Nije mogla skinuti pogled s Chrisa. Ležao je nepomično, podvinutih nogu, ispruženih ruku kao da ih je, u trenutku pada, podigao da odbije udarac što ga je smlavio.

— Chris! — prošapta Helen.

— U kolibu!

Adam je zgrabi za ruku i spriječi da priđe mužu. Helen se trže s bolom u leđima, a Connie kriknu. Zločinac opsova i nemilosrdno gurnu Helen koja se jedva održa na nogama.

— Ulazi unutra! — naredi joj. Penjala se uzbrdicom i vukla Connie za sobom. Čula je svoj glas kojim tješi malu, ali nije razumjela što govori. Neprestano se okretala i gledala Chrisa. Adam mu je pretraživao džepove, a onda bijesno zavikao Helen:

— Je li lova kod tebe? — Ona ga pogleda kao da ne razumije, — Gdje je lova, čuješ li?

Helen shvati i zavuče ruku u džep ogrtača: novca nije bilo.

— Ne shvaćam — mucala je uplašeno.

Onda se sjeti da je svežanj u drugom džepu. Pokuša malo odmaknuti Connie, ali dijete se grčevito držalo za majku.

— Pusti me, zlato.

Jedva je suzdržavala suze. Naposljetku joj pođe za rukom da zavuče lijevu ruku u džep.

— Požuri! — vikao je Adam.

Napokon izvuče ruku i zločinac priskoči, istrjavši joj svežanj i psujući.

— Sad ulazite u kolibu! — ponovi.

— Nemojte joj ništa učiniti! — opet ponovi Helen.

On je surovo gurnu prema vratima i Helen se strese kad ugleda drugog muškarca naslonjena na zid kolibe s rukom pritisnutom uz rame. Niz šaku mu je curio tanak mlaz krvi.

— Reci malojoj da šuti! — naredi joj Adam.

Tek tada joj u svijest dopriješe kćerini jecaji.

— Connie, ne plači... — molila je očajno.

Privuče dijete k sebi da ne vidi okrvavljenog čovjeka. Ponese je u hladnu i smrdljivu baraku, sjede na nekakav stolac i uze Connie na koljena. Zagri je i pomilova po kosi drhtavom rukom.

— Šuti... sunce, šuti... Ne boj se...

Dva su čovjeka nešto govorila. Podiže glavu.

—... liječnik? — čula je.

Tom riječi je onaj ranjeni završio rečenicu.

— Promisli malo — hladno mu odgovori Adam.

Nije razabrala što mu je odvratio Steve. Čula je samo jauk i kletvu.

Najednom začu šum kao kad netko vuče ljudsko tijelo po zemlji. Helen se još više stisnu. Ni jecaji djevojčice nisu joj dopirali do ušiju. Pratila je samo muklo struganje po tlu što se sve više približavalo kolibi. Prodoše je ledeni žmarci. Nije mogla skinuti pogled s ulaza.

A onda se pojavi Adam vukući Chrisa za ovratnik kaputa. Usta joj se otvoriše, ali nije mogla ni disati, kao da su joj se pluća zaustavila. U tom ukočenom tijelu živjelo je samo još srce.

— Je li mrtav? — upita ranjeni i posrćući uđe u kolibu.

— Nemam pojma — odgovori Adam ravnodušnim glasom.

Ispusti Chrisa čija glava i ramena udariše o pod. Helen nije mogla zaustaviti krik. Adam je odsutno pogleda a onda se okrenu Steveu.

— Daj da vidim — reče mu i odmaknu krvavu ruku s rane.

Helen se okrenu, jer nije mogla gledati mlazove krvi što su izbijali u pravilnim razmacima. Sakri glavu u djetinju kosu i čvrsto stegnu uplašenu kćerku.

— To bi morao pogledati liječnik — uporno ponovi Steve.

— Hoćeš li u plinsku komoru? — zareža Adam.

— Vidiš kako krvarim, boga mu!

— Ne smiješ se micati.

Nasta kratki tajac, a onda odjeknu zvuk poderanog platna i Steveov urlik. Helen okrenu glavu i ugleda veliku ranu na raskidanom ramenu, iz koje je krv tekla u mlazovima.

— Treba mi liječnik — ponovi Steve, a u njegovu surovom glasu osjećala se slabost.

Helen svrati pogled na Chrisa, koji je i dalje ležao nepomično,

— Dođi ovamo — reče Adam Steveu. — Sjedi, napraviti ću ti zavoj.

Obojica pođoše prema Helen, mrtvoj od straha. Žena ustade i odmaknu se stiskajući Connie uza se i pazeći da dijete ne vidi što se

dogaća.

— Ne boj se — šaptala joj je.

Steve se svali u stolicu. Bio je blijed, stisnutih zuba.

— Požuri, boga mu! — stenjao je.

Helen se primaće Chrisu. Sve joj se činilo nestvarno poput, sna, nevjerovatno. Kao da je i straha nestalo. Dosegao je točku preko koje nije mogao ići dalje.

Pažljivo pogleda Chrisovo lice, još iskrivljeno od bola. Preko čela imao je veliku ljubičastu masnicu. Zatim upravi pogled u njegove grudi. Ne zamijeti odmah da se dižu i spuštaju i osjeti hladnu jezu. Ali kad bolje pogleda, opazi da Chris ipak diše. Ohrabri se i spusti Connie na zemlju.

— Moram se pobrinuti za tatu — reče joj.

Connie se okrenu prema ocu i zabezeknu se. Stajala je nepomično, otvorenih usta, ne skidajući pogled s oca. Helen kleknu kraj Chrisa i dotaknu mu obraz.

— Chris — prošapta.

On se ne maknu. Helen pogleda oko sebe i opazi na stolu bocu vode. Krenu prema stolu, ali Connie je grčevito uhvati.

— Moram naći malo vode — objasni joj Helen. — Treba mi za tatu..

— Mama, ne ostavljaj me...

— Budi kraj tate — reče Helen. — Ti si velika i hrabra djevojčica.

Išla je polako natraške i kretnjom ruke smirivala Connie.

— Budi mirna — ponavljala je.

Pogleda prema Adamu. Pokušavao je maramicom zatvoriti Steveovu ranu.

— Daj mi svoj kombinezon! — povika joj iznenada. — Helen poskoči i pogleda ga preplašeno.

— Jesi li gluha! Daj kombinezon! Požuri — ponovi.

Bio je okrenut prema Helen koja ustuknu. Connie prestrašeno kriknu.

— Dobro! Kad naređujete — reče Helen.

Sva uzdrhtala okrenu se i nagnu se naprijed. Podignu haljinu i trgnu kombinezon što joj pade oko nogu. Iskorači i brzo ga pokupi. Adam ga uze, okrenu joj leđa i poče ga parati. Helen požuri do stola, uze bocu s vodom i vrati se k mužu. Kleknu, otvori bocu i iz džepa izvadi maramicu. Navlaži je i prijede mu preko čela i obraza.

— To će spriječiti krvarenje — govorio je Adam iza njezinih leđa.
— Misliš? Neprestano krvarim — čuo se uznemireni Steveov glas.
— Trebalo bi naći liječnika.
— Ali, razmisli malo! — izdera se Adam. — Već smo izgubili previše vremena. Treba kidati sad kad imamo lov.
— Lako je tebi pričati! Vidi se da nisi na mome mjestu — bunio se Steve podrugljivo.
— Slušaj, prijane, ako ti treba liječnik, potraži ga sam. Ja kidam u Meksiko.
Helen se okrenu i vidje kako je razbojnici promatraju.
— A što ćemo...
Steve ne dovrši svoje pitanje, ali Helen susrete njegov pogled i osjeti grč u utrobi.
— Ne možemo se natezati s tim — reče Adam bezbojnim glasom.
Helen ga užasnuto pogleda. Srce joj poče naglo udarati. Nije mogla skinuti oči s razbojnika. Nije ih spustila ni onda kad se Adam okrenu prema njoj.
— To nije moguće — mrmljala je, a nije ni čula svoj glas.
Ispruži ruke i privuče Connie k sebi.
— Ne, molim vas — grlila je dijete. — Zaklinjem vas!
— Moram naći liječnika — gundao je Steve.
— Kasnije — reče Adam očiju uprtih u Helen.
Tražio je nešto u džepu kaputa. Helen osjeti kako joj se urlik penje u grlo i zidovi počеше luđački igrati oko nje.

— Ne kasnije! Odmah! Sada! Činilo se da Steveov glas dolazi iz velike daljine. Sva skupljena, s Connie u zagrljaju, Helen je buljila u revolver što ga je Steve uperio u Adamova leđa. Adam se okrene.

— Što ti... — počeo Adam gledajući u Stevea kao da ne razumije što se događa.

— Izvadi ruku iz džepa! — naredi mu Steve.

— Jesi li poludio?

— Treba mi liječnik!

— Dobro, dobro! Naći ćemo ga, ali ne sada — reče Adam. — Sad moramo kidati. Zar ne razumiješ. Zacijelo su...

— Meni liječnik treba odmah — dahtao je Steve i treptao očima kao da će se onesvijestiti.

— Glupa kukavice! — dobaci mu Adam.

— Ne miči se, ili ću... Pokušavao je ustati sa stolice.

Noge su mu se tresle i ponovo se svali na stolicu. Pogleda u Helen.

— Dođi! — reče joj.

— Što kažete?

— Dođi ovamo, do bijesa! Helen ustade i odmaknu Connie.

— Ostani kraj tate — reče joj.

— Jesi li me razumjela? Moraš ostati!

— Ovamo, gospođo!

Steveov tihi i jednolični glas zazvuča luđački. Helen posluša.

— Uzmi mu revolver iz džepa — procijedi Steve kroz zube.

— Sasvim si poludio! — povika Adam.

— Uzmi mu revolver, čuješ li!

— Njegov?

— Da, njegov revolver. Odmah!

— Dobro.

Helen polako priđe Adamu iza leđa. Oprezno je pipala unutrašnji džep kaputa.

— Požuri!

Žena se trže, stisnu usne i gurnu ruku u džep. Adam se malo pomaknu.

— Pazi — mrmljao je Steve.

Helenini prsti dodirnuše nauljenu i hladnu površinu oružja. Osjećala je da joj se živci kidaju. Hoće li se usuditi pucati u Stevea? A ako ga

ne pogodi? Nikad u životu nije pucala. Može li pucati dok je revolver još u Adamovu džepu? Inače može zapeti za podstavu kaputa ako ga pokuša brzo izvući.

— Izvuci ga već jednom, do bijesa!

Jecajući od očajja, Helen izvuče revolver i odmaknu se. U tom trenutku Adam se nalazio točno između nje i Stevea.

— Sad je trenutak! — To je znala, ali nije imala snage.

Drhtala je cijelim tijelom, prišla stolu i ostavila revolver. Nije se usudila. Jer, ako bi promašila, Connie i Chnis bi bili osuđeni na smrt.

— Otići ćeš po liječnika — reče Steve.

Nije odmah shvatila da se obraća njoj i htjede se vratiti do Connie.

— Rekao sam ti da mi odmah potražiš liječnika!

Helen stade i pogleda ga.

— Tko? Ja?

— Uzmi moja kola i...

— Nećeš valjda... umiješa se Adam.

— Zaveži! — prekide ga Steve oštrim glasom. — Ne želim radi tebe usputno otegnuti papke.

— Ali, budalo, kako znaš da ćeš putem crknuti? Zaustavit ćemo se čim...

— Zaveži! — povika Steve, a revolver mu se tresao u ruci.

— Dobro... nek ti bude! — mirno reče Adam.

— Hajde, potraži liječnika — ponovi Steve Helen.

Izmučena žena približi se malo, i Connie je grčevito zagrlila.

— Ali kako? — upita. — Ne mogu...

— Snađi se kako znaš! — prekide je Steve. — Dovedi ga ovamo, i to je sve!

Helen ga je netremice gledala. Usne su mu bile razmaknute. Vidjeli su se žuti zubi. Držao je revolver uperen u nju, a ruka mu je podrhtavala.

— Požuri! — opet povika.

Ona se bez riječi pokori i htjede povući Connie prema vratima.

— Mala ostaje ovdje — reče Steve.

Helen ga zapanjeno pogleda.

— Ah, ne! Nikako! — prošapta. — To neću.

— Ostavi malu!

Helen se i sama iznenadi kad shvati da oštro i odlučno odmahuje glavom.

— Ne — ponovi. — Neću!

— Više voliš da je odmah ubijem? — zapita Steve prijetećim glasom.

Helen sakri Connie iza sebe.

— Neću je ostaviti — reče mu tiho i uzbuđeno. — Ako nas namjeravate ubiti, onda to učinite odmah. Neću je ostaviti — ponovi.

Steveovi prsti stegoše se oko revolvera, ali se odmah otvoriše. Sumorno pogleda Helen, a u očima mu je vidio životinjski strah.

— Pucaj! — ljutilo je savjetovao Adam. — Samo gubiš vrijeme. Ona ti neće dovesti liječnika.

— Onda će on ići po njega, do vraga! — mrmljao je Steve.

Ustao je. Škrgutao je od bola i teško se opirao o stol. Zgrabi Adamov revolver i ugura ga u džep od hlača. Posrtao je preko prostorije, a oči su mu bile gotovo zatvorene, usne stisnute i dah iskidan. Toliko ga je boljelo. Okrznu se o Helen i dovuče do Chrisa. Udari ga desnom nogom u slabinu.

— Ustani! — reče.

— Neće taj lako ustati — dobaci mu Adam. — Uzalud se mučiš.

— Vidjet ćemo — bijesno zavika Steve i opet udari. — Ustaj!

Helen zatvori oči.

— Ustaj, boga ti tvoga! Nagnu se, stenjući od bola, uze bocu s vodom i izli je na Chrisovu glavu. Čovjek se malo pomače i zastenja dok su mu se ruke i noge grčile.

— Zaustavit ćemo se kod prvog liječnika — predloži Adam svom prijatelju.

— Je li? — naceri se Steve. — Ući ćemo kao gospoda u čekaonicu i stati u red zajedno s drugim bolesnicima.

Adamovo se lice zgrči od bijesa. Ogledavao se po kolibi kao da traži izlaz kojega nije bilo. Bijes ga je sve više obuzimao. Sav se zajapurio.

Chris je disao sve brže. Oči su mu još bile zatvorene, ali jednu ruku podiže do rane na čelu.

— Ustaj! — ponovi Steve. Chris otvori oči, onda ih opet sklopi. Naposljetku podiže kapke i pogleda Stevea. Nije shvaćao gdje je i malo se pridignu da bi pogledao oko sebe.

— Draga... — prošapta.

— Chris!

Gledao je ženu i kćerku, dok mu je Steve naređivao da ustane i udarao ga nogom. Nekako ustade. Stajao je nesigurno, a onda pokuša prići Helen. Steve ga zaustavi i zabi mu cijev revolvera u slabinu.

— Neću nikakve gluposti, inače ću ti istresti crijeva na sunce! — reče mu.

Chris ga pogleda. Još nije došao sasvim k sebi.

— Ići ćeš po liječnika — reče Steve.

— Liječnika?

Steve se okrene Adamu.

— Gdje su ključevi od automobila? — upita ga.

— Na dnu kanjona, zajedno s krtijom.

— Govorim o njegovom automobilu, ne o našem!

Adam ga hladno pogleda. Zatim potraži u džepu od hlača, izvuče svežanj ključeva i baci ih na pod pred Stevea.

— Požalit ćeš to — dobaci mu. Steve ostade ravnodušan, malo se odmaknu i naredi Chrisu da pokupi ključeve.

Chris se polako nagnu i zamalo opet pade, ali dohvati svežanj.

— Sad me dobro slušaj! — prodera se Steve. — Već sam ucmekao dvojicu, shvaćaš. Neću oklijevati da ubijem tvoju ženu i kćerku. Ne moram ti pričati nadugo i naširoko.....

Chris pogleda Helen i Connie koja se dršćući stiskala uz majku.

— Ako nam dovedeš pajkane, možeš se pozdraviti s obadvije. Nećeš naći ni ženu ni kćerku. Pozdravit će te dva leša. Shvaćaš!

— Ali kako... Tko mi? — poče Chris.

— Tko ti jamči da ih neću ubiti u svakom slučaju? — prekide ga Steve. — Nitko, to je istina. Ali ako ne pođeš po liječnika, ubit ću vas sve troje, i to sad, odmah. Jasno?

Steve zatvori oči, a disanje mu postade teško. Adam se malo nagnu kao da će skočiti, ali Steve opet otvori oči. Kao da se naglo probudio.

— Kreći! — reče Chrisu. Helen se ohrabri.

— Pustite bar da povede malu — reče.

Steve je pogleda mutnim pogledom kao da je drogiran.

— Kako da ne? — prosikta Adam.

— Pusti ih sve! A mi ćemo ostati ovdje i čekati pajkane...

— Ići će sam! — naredi Steve i pođe nesigurnim korakom prema stolici.

— Zar vam nije dosta što ja ostajem? — upita Helen. — Molim vas... bit ću...

— On i nitko drugi!

Steve naredi Adamu da se odmakne k zidu i sjede na stolicu stenjući od bola. Nadlanicom prijeđe preko usana i pogleda Chrisa koji se nije ni pomakao. Samo je piljio u ženu i dijete.

— Kreći! — reče mu. — Imaš četrdeset i pet minuta vremena.

Chrisovo lice dobi grub izraz. Polako se približi Helen i Connie koju zagrlj.

— Vratit ću se — tiho reče. Helen odmahnu glavom.

— Nikad nas neće pustiti — reče mu. — Sad više ne smiju.

On joj grčevito stisnu ruku.

— Zaklinjem te, ne gubi nadu! Misli na Connie...

— Požuri — prekide ga ona. — Drugog izlaza nema.

Chris je s mukom pogleda, nagnu se i poljubi dijete u čelo.

— Doći ću po tebe — šaptao joj je. — Ne boj se, draga moja. Tata će se vratiti. Dobro slušaj mamu...

— Gubi se! — zaurla Steve.

— Molim vas pustite da povede malu! — zavapi Helen još jednom.

— Rekao sam mu da požuri — prekide je Steve.

Chris se okrenu i pođe prema vratima.

— Ne čini to, Steve — povika Adam. — To je teško sranje. Bolje nam je da sami potražimo liječnika. Jer Chris će kidnuti.

Steve ga pogleda zamagljenim pogledom.

— Nemoj misliti da ćeš nam pobjeći.

— Ali, na kraju krajeva, on te ranio. Zar ćeš sada...

— Zaveži!

— Dobro, pusti da ti ja potražim liječnika!

Steve prasnu u smijeh.

— Sad još predlažeš da kidneš s mojom privolom.

— Gubi se! — procijedi Adam i koraknu prema njemu, ali stade kad ugleda revolversku cijev.

— Šalješ nas ravno u plinsku komoru — pokuša uvjeriti Stevea.

— Vratit će se on! Ne sumnjam u to. Vratit će se!

Gledao je Helen i Connie i stiskao kundak revolvera.

12

Chris zastade i pogleda prema kolibi. Činilo mu se da ne postoji nikakvo rješenje, da izlaza uopće nema.

— Vрати se — govorio je u sebi. — Ostaju s njima. Ništa ne možeš učiniti. Ako dovedeš liječnika, samo ćeš izložiti smrtnoj opasnosti još jedan život.

Zadrhta. Za sve je on kriv. I za to što su Helen i Connie u rukama ubojica, a on na slobodi. Kakva poruga sudbine!

Gledao je oko sebe i u glavi mu se rađala suluda misao: utrčati u kolibu s golemom toljagom, udariti Stevea prije nego što razbojnik uspije opaliti metak, a zatim smlaviti Adama. Ali odbaci tu nemoguću pomisao. Znao je da bi tako ubrzao smrt svoje žene i djeteta. Jedino što je mogao učiniti bilo je pokoravanje dobivenoj naredbi.

Četrdeset pet minuta!

Chris potrča prema automobilu. Koliko vremena je izgubio? Pet minuta, ili šest? Kako će naći liječnika i dovesti ga ovamo za malo više od pola sata? Opet se okrenu prema kolibi. Srce mu je lupalo. Može li se vratiti i zamoliti malo više vremena? Čemu? Steve neće popustiti. Već je morao biti u automobilu i juriti cestom u grad. Chris potrča još brže, a svaki korak odjekivao mu je u glavi kao udarac maljem.

Otvori vrata i sjede za upravljač. Jedva mu pođe za rukom upaliti motor, toliko je bio uzrujan. Naposljetku auto poskoči i krenu.

Koliba ostade za njim, sakrivena krošnjama stabala. Mislio je na ženu i dijete i na to da se udaljava od njih, ostavljajući ih u rukama ubojica. Ali, morao je...

Nikako nije mogao pronaći rješenje. Osjećao se slabim da ih spasi. Bio je jadan, izmučen, slab čovjek. Samo ga je bijes očajnika natjerao u borbu s Adamom. A strah što ga sad osjeća, sasvim ga je slomio.

Izišao je na glavnu cestu i pojurio. Ali nije mogao voziti brže od pedeset kilometara na sat, jer je bilo puno zavoja. Chris pogleda na sat. Bilo je podne i dvadeset minuta. Koliko mu je minuta još ostalo?

Misli su mu se rojile po glavi. Znao je da ne smije ići njihovu kućnom liječniku u Santa Moniki. Mora se zaustaviti kod prvog koji je uz put. To znači u Malibuu, dosta daleko odavde.

»Možeš se pozdraviti sa ženom i djetetom...« — sjećao se Steveove prijateljice. »Naći ćeš ih mrtve...«

Ote mu se dubok uzdah. Jurio je sve brže i brže.

Napokon stiže na ulaz u Malibu. Na pamet mu pade liječnik Helenine majke. Jednom je k njemu vodio i Helen. Bio je tu negdje u blizini. Chris se nagnu malo naprijed i potraži križanje na kojem je morao skrenuti. Sad je bio sasvim blizu.

U dvanaest i trideset pet zaustavi se pred ordinacijom doktora Arthura Willoughbyja. Iskoči iz kola, potrča, preskoči nekoliko stepenica i uleti u kuću.

Čekaonica je bila na dnu hodnika. Chris je i dalje trčao.

Samo da Steve ne izgubi strpljenje!

U čekaonici su bile četiri osobe: jedna stara gospođa, neki radnik i majka s djetetom. Kad Chris uđe, dijete ga pogleda. Chris pođe naprijed i pokuca na staklena vrata ordinacije. Vidio je da ga stara žena promatra. Kroz obojeno staklo zamijeti da se netko približava. Pokuca jače i vrata se otvoriše.

— Što želite? — upita bolničarka.

Bila je mlada, plavo obojene kose i preplanula lica.

— Mogu li vidjeti doktora Willoughbyja? — upita Chris.

— Zbog rane na glavi?

— Što? — poskoči Chris jer je na svoju ranu sasvim zaboravio. — Ne — reče.

— Jeste li telefonirali i dogovorili se s liječnikom? — nastavi bolničarka.

— Nisam imao vremena. Moram smjesta govoriti s doktorom. Molim vas., mogu li...

— Ali, gospodine, nekoliko je pacijenata došlo prije vas! — usprotivi se djevojka.

— Kako ne razumijete? — reče Chris i shvati da ga svi pacijenti začuđeno gledaju. Primače se još bliže vratima, a bolničarka malo ustuknu.

— Hitno je. Moram ga odmah vidjeti.

— Bojim se da je to nemoguće... — poče bolničarka.

— Kažem vam, hitno je! — zavika Chris. — Recite mu da zet gospođe Shaw želi govoriti s njime.

— Ah! Vi ste...

— Molim vas! Vrijeme mi je dragocjeno.

Bolničarka je uzrujano stiskala usne i gledala ga začuđeno. Lagano kimnu glavom, okrenu se, zatim zalupi vrata. Kroz obojeno staklo Chris je vidio kako se udaljava. Zatvori oči. Helen... Connie... Zamišljao ih je u kolibi u društvu sa Steveom. Četrdeset pet minuta... Pogleda po sobi suludim pogledom, ali nije bilo zidnog sata.

— Koliko je sati? — upita čovjeka u radničkom odijelu.

— Molim? — poskoči čovjek trepćući očima. — Nemam... nemam sata.

Stara žena povuče debeli lanac na kojem je visio sat. Pipala je prstima i naposljetku joj pođe za rukom da otvori poklopac. Primače sat očima i reče da će za dvadeset minuta biti dva sata.

Chris zadrhta, a iz grla mu izmače jecaj.

— Oh! Oprostite! — ispravi se žena. — Htjela sam reći: jedan sat za dvadeset minuta.

— Hvala vam! — odgovori Chris.

S druge strane vrata začuše se glasovi. Prepoznava doktora Willoughbyja.

— Požurite, zaboga, požurite! — šaptao je Chris. Ruke su mu drhtale. Jedva se svladavao da ne pritisne kvaku i uđe u ordinaciju. Što će učiniti kad se nađe pred liječnikom? Što će mu ispričati? Hoće li ga nagovoriti? Sve mu se to činilo nemogućim. Ipak... morao je uspjeti! A ostalo mu je samo dvadeset minuta! Dvadeset!

Svladavao se, ali na kraju pritisnu kvaku i gurnu vrata.

Liječnik mu je dolazio u susret. Gledao ga je iznenađeno i uvrijeđeno.

— Što se to događa, gospodine... gospodine...

— Martin. Ja sam zet gospođe Shaw. Morali biste...

— Da, da, sjećam se — prekine ga liječnik. — Što se dogodilo?

Je li posrijedi vaša rana na glavi?

Chris proguta pljuvačku i pogleda bolničarku koja je stajala iza liječnika i uporno ga motrila.

— Ne, riječ je o mojoj ženi — promuća.

— O Helen?

— Da.

Bio je iznenađen da Willoughby pamti ime njegove žene, ali se sjeti da je dugo godina bio njezin liječnik.

— Što nije kako valja? — upita liječnik.

— Pala je — reče Chris. — Šetali smo u kanjonu Latigo. Pala je i...

— Gdje je sada? Chris se nakašlja.

— Ostala je tamo.

— Što kažete?

Chris pomisli da će se onesvijestiti. Bio je u bunilu. Kako se usudi lagati tom čovjeku i pokušavati ga namamiti u smrt? Je li poludio?

— Ona... Nisam je mogao pomaknuti — uspije izgovoriti, a osjećao je sav užas svog laganja. — Nisam se usudio. Pala je vrlo nezgodno.

Willoughby se okrenu i brzo uđe u bolničarkinu sobu. Uze telefon i poče okretati neki broj.

— Koga zovete? — upita Chris, a grlo mu se steglo od straha.

— Bolnicu, naravno — reče liječnik. — Naredit ću da tamo pošalju bolnička kola. To ste i sami morali odmah učiniti — reče mu strogo.

— Ne, to je nemoguće! — pobuni se Chris.

Sve je išlo naopako. Svaki je trenutak skraćivao dva života.

Liječnik ga pogleda iznenađeno.

— Morate poći sa mnom — reče Chris.

— Ali, dragi prijatelju...

— Kažem vam da... — Chris se prekide jer je u tom trenutku liječnik dobio vezu s bolnicom.

— Molim hitnu pomoć — reče liječnik,

— Ne! — povika Chris i prekide vezu. Čvrsto je pritiskao aparat kao da se plaši da će se veza uspostaviti onog trenutka kad digne ruku.

— Što vam je, do đavola? — upita liječnik, ne vjerujući vlastitim očima.

— Nisu joj potrebna kola hitne pomoći nego vi — promuca Chris. — Vi morate poći sa mnom.

Willoughby je promatrao krvavu čvorugu na Chrisovoj sljepoočnici. Dva čovjeka pogledaše se u oči.

— Prijedite u moju sobu, gospodine Martine — reče liječnik.

— Nije riječ o meni — suho mu odvrati Chris.

Pogleda zidni sat: za petnaest minuta bit će jedan.

— Poći ćete sa mnom — reče. Trudio se da mu glas bude što odlučniji, ali uzalud. Bio je toliko preplašen da se to vidjelo na prvi pogled.

Liječnik malo ustuknu.

— Pustite me, čovječe! — pobuni se.

Bolničarka zgrabi Chrisa za ruku.

— Bit će bolje da sjednete — reče ona ledenim mirom.

— Ne! Nikako!

Chris se ote i uhvati liječnika za bijeli ogrtač.

— Morate sa mnom! — ponovi.

— Gospodine Martine!

Chris se nekako svlada i malo umiri. Stisnu zube i pusti liječnika.

— Zaklinjem vas, pođite sa mnom! — malone je plakao. — Riječ je o životu i smrti.

Willoughby ga uhvati za ruku snagom neobičnom za njegove godine i stas.

— Hajde, sjednite! — reče mu odlučno. — Učinit ćemo sve što treba. Ali nemojte...

— Hoćete li poći sa mnom?

— Sve će biti dobro, sjednite i...

— Morate poći odmah.

Strah je sasvim ovladao Chrisom: pred očima mu je bio Steve, revolver je bio uperen u Helen, planuo je hitac, a onda se ubojica okrenuo prema Connie.

— Baci revolver! — naredi Chris. — Brzo!

Liječnik i bolničarka su zabezeknuto buljili u njega.

— Oh!

Chris zajeca, okrenu se, otvora vrata i izjuri van. Pacijente u čekaonici nije ni vidio.

— Gospodine Martine! — vikao je liječnik za njim.

Chris stade na kraju hodnika, otvori vrata i odjuri prema svom automobilu.

Willoughby potrča za njima, dižući ruke put neba.

— Gospodine Martine! Čekajte! — povika.

Chris sjede u auto i pojuri. U njegovoj glavi bila je samo jedna jedina misao: mora požuriti kući jer tamo je Cliffov revolver.

Steve je ječao. U neprestanim razmacima iz grla mu je izvirao čudan zvuk, nešto poput stenjanja i jecanja. Zavalio se na naslon stolca, ali mu oprez nije popuštao. Malo je povio ramena i uporno gledao svoje žrtve. Činilo se da dobro vidi sve što se događa u sumraku kolibe. Zamjećivao je svaku Adamovu kretnju i podizao revolver. Adam se naslonio na suprotni zid, promatrao ga i čekao pogodan trenutak.

Helen i Connie sjedile su na podu. Mala je naslonila glavu na majčina koljena i spavala dubokim snom, iscrpljena od teških uzbuđenja. Helen je milovala dijete po kosi i netremice gledala u Stevea. Ako se ubojica onesvijesti, Adam će zgrabiti revolver i ubiti ih obadvije, a zatim pobjeći. Putem će se dočepati nečijih kola, ubiti vozača i krenuti u Meksiko.

Neprestano je sebi govorila kako bi bilo bolje da ostane na nogama. Tako bi imala više izgleda da se dokopa Steveova revolvera kad razbojnik padne u nesvijest. Ali, bila je previše umorna i slaba. Nije se mogla držati na nogama. Činilo joj se da se već dane i dane nije odmarala. Kapci su joj se sklapali od umora.

Zapravo, više nije ni osjećala neki određeni strah. Osjetila su joj otupjela, gubila je želju da brani kćerku i sebe. Strah je iz nje ispraznio svu snagu. Od sinoć je doživjela toliko užasa. A prošlo je manje od dvadeset i četiri sata.

Pitala se nekako ravnodušno gdje je sada Chris. Je li uspio naći liječnika? Kome se obratio? Ipak, sve to nije više bilo osobito važno. Kocka je pala. Prihvatila je sudbinu i odustala od svake borbe.

Iznenada joj srce počeo uzbuđeno udarati. Steve se sav tresao, a noge su mu strugale po podu. Sva se napregnu, spremna na skok. On je gledao oko sebe kao netko tko se budi iz sna što ga je svladao. Podigao je revolver, a ruka mu se tresla.

— Crknut ćeš ako ostaneš ovdje — reče Adam čiji glas zazvuča snažno i sigurno.

— Zaveži! — povika Steve umorno.

Disao je teško i jezikom neprestano prelazio preko usana.

— Do bijesa... — mrmljao je. Onda zaurla od bola i bijesa.

Helen nije mogla skinuti pogled s njega. Ukočena, gledala je Steveovo lice što se grčilo u mukama. I on pogleda u nju. Žena

poniknu očima i zatvori ih.

— Oh, samo da ovo prođe! — zavapi Helen u sebi.

U tom trenutku shvati da ipak nije odustala, da nikad ne bi mogla odustati od borbe kad je u pitanju život njezine kćerke.

Ali, gdje je izlaz? Čudovišno je i nedopustivo da njezino dijete umre u ovoj prljavoj kolibi i na tako okrutan način. U glasu joj odjeknuše riječi od kojih joj srce zastade: greška otaca past će... Helen prekide tu pomisao. Malo se uspravi, a usne joj zadrhtaše. Usprkos strahu, obuze je beskrajn bijes i sve se u njoj pobuni. Ne, Connie neće umrijeti! To je nemoguće!

Pogleda Stevea koji je pokušavao podići ruku i pogledati na sat. Činilo se da mu to ne polazi za rukom. Žmirkao je i škripao zubima. Postade joj jasno da je zločinac na kraju snaga.

— Hoćete li da pogledam na sat umjesto vas? — predloži mu, a neljubaznost vlastita glasa preplaši je.

Steve je pogleda. Helen je ispod oka vidjela da je Adam oštro motri.

— Hoćete li da vidim koliko je sati? — ponovi Helen.

Ovaj put joj je zazvučao ljubaznije. Govorila je mirnije, osjećajući kako je nagon za samoodržanjem tjera da nešto poduzme.

— Hoćete li? — bila je uporna.

— Za deset minuta bit će jedan sat — umiješa se Adam.

Helen osjeti kako joj se želudac grči od straha, ali i od mržnje. Adam je shvatio da ona pokušava prići Steveu i pokušati mu istrgnuti revolver iz ruke.

— Ako odavde odmah ne krenemo, gotov si! — hladno dobaci Adam.

— Rekao sam ti...

— Dobro! Crkni kad hoćeš! Baš me briga.

— To znam! — procijedi Steve. — Nikoga nije briga.

Helen shvati da je približavanje smrti probudilo ostatke ljudskih osjećaja u surovom zločincu. Sad je bio uplašen, slomljen, i više nije mogao sakriti ono što je godinama potiskivao.

— Chisu je ostalo samo još deset minuta — prezirno mu reče Adam. — Zar misliš da će stići na vrijeme?

Steve duboko uzdahnu.

— Stići će — reče, a u glasu mu je bilo više nesigurne nade nego uvjerenja.

— Zavaravaš se — nastavi Adam. — Taj neće nikada doći. Vjerojatno je umakao u nepoznatom smjeru.

Helen se trže i pogleda tvrdo Adamovo lice. Laže, pomisli.

— Neće se vratiti — ponovi Adam. — Zašto bi se vratio? Radi ove dvije ovdje? Jesi li blesav? Nije svojoj ženi rekao čak ni to što je učinio. A kad je ucmekao Cliffa, uvjerio je glupaču da ne treba obavijestiti policiju. Zar misliš da će sad postupiti drukčije i spašavati ženu? Nipošto!

Prezirno se smijao.

— Zaveži već jednom — reče Steve, ali to je zvučalo kao molba, a ne zapovijed.

Helen je drhtala cijelim tijelom.

— Laže — ponavljala je šaptom nesigurno. Nije znala ima li Adam pravo ili nema. Gubila je svako povjerenje u Chrisa, a to je bilo još užasnije nego strah od smrti.

— Osim toga, dopustio si mu da uzme automobil — reče Adam. — Pustio si ga da kidne. Znao sam oduvijek da bih morao poslati do vraga i tebe i Cliffa. Tješi me samo pomisao da ću se uskoro i tebe osloboditi.

— Što pričaš? — reče Steve i uperi revolver u Adama.

— Hajde! — zareža Adam. — Pucaj! Tako ćeš napokon ostati sam. Glupane! Više i ne shvaćaš da se bez mene nikada nećeš izvući.

Steve je disao sve brže.

— Vratit će se — tvrdoglavo je ponovio.

— Hoće, svakako! Računaj na to! Dovesť će bolničarke, tvoju dragu staru majku i tvoju prvu ljubav. Donijet će ti i kutiju čokolade sa svilenom vrpcom. Kretenu! Bilo bi bolje da sam...

Prekide se kad opazi da se Steve zavalio u stolicu, a usta mu se od bola širom otvoriše.

— Jao! — vikao je. — Ne, ne! Adam je pažljivo gledao.

Malo je raširio noge i bio spreman skočiti na Stevea koji je neprestano jaukao, a glava mu se njihala lijevo-desno.

Helen malo odmaknu Connie u stranu da bi mogla brže skočiti i dohvatiti revolver.

— Dođi! — reče joj Steve hrapavim glasom.

Gledao je u nju zamagljenim očima. Reče još nešto, ali nije se moglo razabrati o čemu govori. Helen brzo ustade.

— Ako dopustiš da ti se približi, uzet će ti revolver — upozori ga Adam.

— I ti čekaš svoj trenutak, zar ne? — promrmlja Steve.

Oči mu zasjaše, dok se Helen polako približavala.

— Požuri! — povika joj.

Žena skupi snagu i priđe k njemu. Zabacio je glavu i promatrao je.

— Hoćeš li da te ubijem? — upita Steve.

Helen se ugrize za donju usnu i odmahnu glavom.

— Ne! — reče mu.

— Onda, pripazi da me ne svlada san.

Izbliza se bolje vidjelo voštano bljedilo njegova lica i jasnije razabiralo da jedva diše. Kroz zavoj na ramenu probijala je krv.

— Kako? — upita ona.

— Ja ne...

Zatim ušuti i stisnu zube tako jako da se čulo škripanje. Iz grla mu je dopirao prodorni zvuk izazvan bolom.

— Pazi dobro da ostanem budan — reče joj. — Ako osjetim da me san nadjačava, najprije ću ubiti djevojčicu.

Opet zaškripa zubima i s mržnjom pogleda Adama.

— A ako je ja i ne ubijem, budi uvjerena da će to učiniti on. Pazi da ne zaspem, u tvom je interesu...

Glava mu se nagnu naprijed i oči zatvoriše.

Helen zbunjeno pogleda Adama. On se ne pomaknu. Naposljetku Steve otvori oči, podiže glavu i nešto promuca.

— Što ste rekli?

— Nemoj ni pokušavati da se domogneš revolvera — preporuča joj.

— Ne bojte se!

Helen je buljila u revolver kao da je opsjednuta. Bio je golem. Vidjela je Steveov prst na okidaču i sva se skamenila. Nikako joj neće poći za rukom da otme revolver. Znala je to dobro. Čak i kad bude gubio svijest, čak i tada će mu prst biti na okidaču. Bojala se da će ga probuditi ako išta pokuša.

Gledala je Connie. Mala je ležala na podu, mirno, u dubokom snu. Adam se opet naslonio na zid i mirno čekao. Samo je vrijeme letjelo kao ludo.

— Ostalo je još samo pet minuta — iznenada reče Adam.

Pet minuta!

Chris oštro zakoči i skrenu u Wilshire Boulevard. Gume snažno zaškripaše. Ispravi automobil i nastavi ravno do Dvanaeste ulice. Silio se da ništa ne misli. Ako se prepusti mislima, morat će shvatiti da je nemoguće stići po revolver i vratiti se u kanjon Latigo. Jer, ostalo mu je samo pet minuta. Volja mu je popuštala, živci nisu mogli više izdržati. Ali, Steve će ga možda pričekati. Uvjeravao je sama sebe u to i odbijao svaku drugu mogućnost.

Zaustavi se pred kućom i pogleda na sat u automobilu. Bilo je točno jedan sat. Očajnički zajeca. Ipak se svlada i iziđe iz auta. Pretrči travnjak i preskoči stepenice pred ulazom.

Vrata su bila otvorena. Chris uđe, prođe kroz dnevnu sobu i utrča u kuhinju kližući se po podu. Jedva se održa na nogama. Otvori ladicu, ali revolvera više nije bilo.

Spopade ga grč straha. Povukao je ladicu do kraja i pregledao je. Bilo je tu raznog papira, olovaka, pribadača, gumica, maraka, omotnica, sitna novca, ali revolveru ni traga.

Otvarao je ladicu za ladicom i tražio s obje ruke. Na sve strane letjele su kuhinjske krpe, ubrusi, srebrnina, šalice i kutijice.

— Zaboga! — uzdahnu.

Strah ga opet obuze. Nije mogao ništa učiniti: Helen i Connie bile su izgubljene.

— Ali to nije moguće! — vikao je Chris čudnim glasom, onako kako se govori kad je čovjek doveden do krajnosti, kad se u njemu bude posljednji ostaci otpora. Okrenu se, iziđe iz kuhinje i prođe kroz dnevnu sobu. Možda je Helen sakrila oružje u njihovoj spavaćoj sobi, plašeći se da ga Connie ne pronađe u kuhinji.

Uđe u spavaonicu i okliznu se na ulaštenom parketu. Potrča do komode i otvori prvu ladicu. Grozničavo je tražio među Heleninim stvarima, a srce mu se kidalo od doticaja ruku sa svilenim rubljem i prozirnim čarapama.

Revolvera nije bilo!

Kleknu i otvori donju ladicu. Zavuče ruku pod suknje i pulovere. U početku ne nađe ništa, a onda najednom napipa cijev revolvera. Zgrabi ga užurbano, ustade i izjuri kroz vrata. Prolazeći kroz dnevnu sobu gurnu revolver u džep kaputa. Otvori ulazna vrata.

— Oh!

Helenina majka kriknu i stade kao ukopana pred kućom.

Chris nije znao što bi rekao. Ostao je na ulazu, ukočen, skamenjen. Buljio je u punicu. Činilo mu se da će mu srce prepući.

— Ali, gdje ste, Chris? — upita gospođa Shaw. — Cijelo jutro pokušavam vam telefonirati. Gdje su Helen i Connie?

Chris poče drhtati.

— Idem po njih — odvрати.

— Ali, mislila sam da će one doći k meni. Bila sam strašno uznemirena. Zašto mi niste telefonirali?

— Žao mi je, ali moram požuriti. Vratit ću., vratit ću se vrlo brzo.

— Ali, zaboga, gdje su njih dvije?

— Pa... u gradu.

— U gradu?

— Helen je morala nešto kupiti. Sad idem po njih,

— Ali, sam si mi rekao da je...

— Znam! — govorio je užurbano. — Žurim po njih. Odmah ćemo doći.

Pokuša proći kraj nje.

— Što se događa, Chris? Morao je stisnuti usne da sakrije drhtanje.

— Ništa — mrmlijao je. Gospođa Shaw ga uplašeno pogleda.

— Chris, ti mi nešto kriješ. — Uzdahnu i uhvati ga za rukav. — Je li im se dogodila nesreća? Sudar automobila?

— Nije majko. Ja...

— Što ti je to na čelu?

— Majko, moram ići — pokuša Chris prekinuti razgovor, ali ona ga nije ispuštala.

— Sigurno se dogodila nesreća — trudila se žena da joj glas bude miran. — Možeš mi reći istinu, Chris. Jesu li...

— Ali ne, one su dobro!

Pokušavao se istrgnuti i revolver mu ispade iz džepa. Zgrabi ga prije nego što je pao na zemlju.

Helenina majka ustuknu.

— Molim vas... molim! — zavika Chris. — Sve je dobro, ali pustite me! Čekajte ovdje. Dovest ću ih.

— Gdje su? — tiho upita gospođa Shaw.

— Vjerujte mi, dobro su! Pričekajte ovdje, molim vas!

Potrča travnjakom prema automobilu. Steve će ga čekati. Bio je teško ranjen i nije imao izbora: liječnik mu je bio potreban pod svaku cijenu. Uskoči u auto i zgrabi upravljač. Pogleda prema kućnim vratima. Helenina majka već je ušla u kuću. Užurbano upali motor i krenu.

Onda mu nešto pade na pamet. Naglo zakoči i iziđe iz automobila. Vratu se preko tratine i silom otvori vrata. U predsoblju se čuo glas Helenine majke. Vikala je:

— Dajte mi policiju! Brzo!

Chris potrča prema staroj gospođi, koja se sva ukoči. U ruci je držala slušalicu i on je naglo istrgnu.

— Ne!

Gospođa Shaw podiže ruku kao da se uplašila udarca.

— Majko, molim vas!

— Ali, Chris! — zaklinjala je ona.

— Pokušajte shvatiti...

Gledao je uplašeno, ne znajući što mora učiniti. Ako je ostavi samu, zacijelo će odmah pozvati policiju.

— Pođite sa mnom! — reče joj.

— Ne, ne!

— Odvest ću vas k njima, kunem vam se.

— Chris, što si učinio?

— Ništa, uopće ništa! Dođite, molim vas.

— Ti si ih ubio!

— Jeste li poludjeli? — Chris je vukao punicu prema dnevnoj sobi.

— One su dobro. Vidjet ćete. Pođite sa mnom, odvest ću vas k njima.

Gospođa Shaw stade.

— Treba obavijestiti policiju. Chrisa spopade bijes. Nije se mogao svladati. Bilo je to jače od njega. Izvuče revolver iz džepa.

— Ići ćete sa mnom! — naredi. Helenina majka buljila je u njega kao da ga vidi prvi put u životu. Okrenu se bez riječi i pođe.

— Majko, ja...

Nije mogao govoriti. Išao je za njom preko travnjaka i otvorio joj vrata automobila. Brzo zaobiđe auto, sjede za upravljač i naglo krenu. Okrenu se na ulici i pojuri prema Wilshire Boulevardu.

Vozio je i pričao joj sve što se dogodilo...

— Pazi, tako ti svega!

Steve naglo podiže glavu i hitac mu oštro trgnu ruku. Na drugom kraju prostorije Adam se baci postrance, a u zidu kraj njega pojavi se rupa. Helen je stajala ukočeno, zaglušena pucnjem. Steve pogleda oko sebe kao da se pokušava sjetiti gdje je. Pogled mu se zaustavi na Adamu, koji se polako dizao.

A onda svi pogledaše prema Connie. Mala je skočila i kriknula. Ne obazirući se na revolver, Helen potrča i kleknu kraj male, čvrsto je štipkajući u zagrljaj.

— Što čekaš, boga mu? — bijesno povika Adam. — Već je jedan i četvrt! Rekao si mu da se mora vratiti do jedan.

— Gade! — mrmljao je Steve.

— Dobro. Ali slušaj me, majmune! — urlao je Adam. — Još se možemo izvući: zaustavit ćemo neki automobil i začas smo u Meksiku. Usputno ćemo pronaći i liječnika. Što kažeš na to? Ali, ove dvije moramo ubiti. Ne smijemo se igrati jer ćemo se uvaliti u veliku nevolju. Onaj tip mogao je već deset puta obavijestiti policajce.

— Gade!

— Razmisli, do vraga! Zar ti se toliko žuri crknuti?

Steve ne odgovori. Gledao je Adama ukočenim i staklenim očima.

— Prokleta mrcino! — mrmljao je.

Adam ga je začuđeno promatrao.

Steve se zakašlja. Začu se njegov prigušeni glas, a iz usta mu procuri mlaz sline.

— Gade! — ponavljao je.

Podiže revolver drhtavom rukom i pokuša protrljati bradu. Adam ga nije ispuštao iz vida. Helen se okrenu i opazi da se Steve naginje, a glava mu se njiše na sve strane kao u slomljene lutke.

— Sad umire — pomisli ona. Htjede ustati, ali je Connie čvrsto uhvati.

Steve promrmlja nešto što Helen nije razumjela. Stisnu kćerku i htjede joj reći da se ne boji. Ali nije mogla izgovoriti ni jedne riječi.

— Dajte mi kave! — povika Steve promuklim glasom.

Helen pogleda po prostoriji. Umirući je upirao u nju svoje prazne oči, a usta su mu bila poluotvorena.

— Kave! — ponovi. Heleni se stegnu grlo.

— Gdje ima kave? — upita. Steve polako okrenu glavu prema dnu prostorije gdje se nalazilo malo ispupčenje. Helen je pratila njegov pogled i opazila zarđalo petrolejsko kuhalo i na njemu posudu za kavu.

— Dobro — reče i ustade povlačeći Connie za sobom.

Djevojčica je pošla za njom. Noge su joj klecale, ali je šutjela. Samo su prigušeni jecaji tresli njezino tijelo od glave do pete. Prodoše između dvojice ljudi i primakoše se kuhalu. Helen se obazre. Sad je bila dva puta dalje od ranjenika nego Adam. Nije više imala nikakva izgleda da se dokopa revolvera ako se Steve sruši.

Grizla je usne i radila oko kuhala. Morala je brzo zagrijati kavu i donijeti Steveu dok ne bude kasno. Izgubio je već puno krvi. Na podu oko njega napravila se široka tamna mrlja. Košulja i hlače bili su mu potpuno krvavi.

Žurno uze kutiju šibica što se tu nalazila, ali zasta, jer se čuo Steveov bolni uzdah. Okrenu se i ugleda ga u trenutku kad se okretao Adamu. Usta su mu bila širom otvorena. Helen pogleda Adama. Pritisnuo se uza zid spreman na skok. Ruka u kojoj šu joj bile šibice zaustavi se u zraku, a drugom rukom čvrsto prigrli Connie.

— Mama, hajdemo odavde — reče djevojčica.

— Hoćemo, hoćemo...

Drhtala je i pokušavala upaliti šibicu. Ali nije mogla. Baci je i uze novu ne spuštajući pogled sa Stevea.

Nagnuo se na stranu, kao da će u svakom trenutku pasti sa stolice. Oči su mu bile gotovo sasvim zatvorene, a revolver je ležao na koljenima. Činilo se da ga više ne može držati u ruci. Helen opet pokuša kresnuti šibicu, jednom, dvaput... i napokon se pojavi plamen. Sagnu se i htjede upaliti pećicu, ali joj odmah ne pođe za rukom.

Bila je uznemirena i neprestano pogledavala Stevea. Kapci su mu se zatvarali, a tijelo sve jače naginjalo. Još malo i izgubit će ravnotežu. Žena je stajala s upaljenom šibicom u ruci, a ranjenik se opet malo uspravi i bolno zastenja. Na licu mu se pojavi bijes. Njegov pogled prisili je da opet pokuša, ali joj šibica opali prste i ispade iz ruke.

Uhvati je drhtavica. Upali treću šibicu i tek tada zamijeti da je plamenik zatvoren. Otvori ga i prinese šibicu. Plamen se odmah

pojavi. Helen uze posudu za kavu. Najprije mora...

Iza njezinih leđa začu se tup udarac i Helen se okrenu. Steve je ležao na podu i pokušavao ustati. Dizao je ruku i htio opaliti u Adama. Ali još prije nego što je pritisnuo okidač, drugi zločinac pritrča i nogom mu izbací oružje iz ruke. Revolver odleti na pod. Adam ga pokuša dohvatiti, ali ga Steve posljednjim snagama uhvati za nogu. Adam izgubi ravnotežu i pade potrbuške svom težinom.

Helen nije dalje čekala. Uhvati kćerku čvrsto za ruku i potrči prema vratima. Malu je vukla za sobom i okretala se da vidi što se događa. Adam udari Stevea nogom u ranjeno rame. Steve pade urlíćući od bola.

Helen i Connie prođoše kroz vrata. Na koju će stranu krenuti? Žena potrča u šumu iza kolibe, ne znajući ni sama zašto. Ipak, bilo joj je jasno kako će završiti borba u kolibi, a onda će Adam s revolverom u ruci pojuriti za njima. Mislila je da će razbojnik krenuti putem, uvjeren da su i one tako učinile. Zapravo, nije ni imala vremena stići do puta. Jedina nada bila je šuma. Morala se sakriti u grmlju dok...

Dalje od toga nije mogla razmišljati. Povučé dijete po raspucalom, suhom zemljištu prema gustom grmlju. A onda začu dva pucnja. Sve je gotovo!

— Trči, mila moja! — šaptala je.

Connie posrnu, ali je Helen pridrža i uspravi.

— Trči! — reče joj. — Trči svom snagom!

Čula je samo šum njihovih nogu i ubrzano disanje. Okrenu se u trku i pogleda iza sebe. Adama još nije bilo.

Najednom se nađoše usred šikare pune suhoga granja i otpalog lišća. Connie jauknu kad je jedna grana ogrebe po čelu. Helen ugleda dugu, crvenu ogrebotinu na dječjoj koži.

— Sagni glavu! — naredi joj. — Ja ću te voditi.

Ali i ona jauknu kad joj poput noža oštra grančica zarezala ruku. Opet se obazre. Je li ih već čuo? Pravile su veliku buku. Pokuša potrčati brže, ali Connie opet posrnu i pade. Zastade i podiže malu, a onda potrčaaše dalje.

— Connie, moramo požuriti — tiho joj reče.

Izišle su iz šikare i trčale kroz visoku, suhu travu. Helen je osjećala kako je oštre vlati šibaju po nogama i suknji. Connie pade još jednom. Majka je podiže, a u leđima i ramenu osjeti oštru bol. Mislila

je da će joj se grudi raskidati od oštrog disanja. Dođe joj da se onesvijesti. Zagriže usnu. Znala je da se ne smiju zaustaviti. Krenuše uz strminu, kližući se i padajući. Opet se okrenu. Gdje je Adam sada?

— Mama, ne mogu dalje!

— Možeš, možeš!

Stegnu još jače kćerkinu ruku.

— Moramo trčati!

Connie opet izgubi ravnotežu.

Nije mogla slijediti majčin korak. Helen je ponovo povuče i uspravi. Strmina je bila sve oštija i više nisu mogle ići brzo. Penjale su se s mukom. Helen je malu malone nosila.

Stigoše navrh uzvisine. Najednom postade hladno. Helen se osvrnu i ugleda planine kroz koje se probijao kanjon Latigo. Kad spusti pogled malo niže, opazi kolibu, put i...

Trže se. Adam je istrčao iz šikare. Zaustavio se i gledao oko sebe.

— Ne! — izusti Helen. Okrenu se i prebaci na drugu stranu uzvisine. Za sobom povuče Connie.

Pojuriše nizbrdicom. Nisu se mogle zaustaviti. Helen je osjećala da gubi ravnotežu. Noga joj zape na neravnom tlu. Pade postrance i poče se kotrljati.

Ozlijedila je članak i bila sva izgrebena po nogama. Connie zaplaka i baci se na nju. Klizale su se i dalje nizbrdo sve dok se ne zaustaviše na kraju nizbrdice. Nalazile su se u uskom prolazu.

Helen osjeti oštru bol i u desnoj nozi. Jedan trenutak zastadoše, teško dišući. Onda žena zaustavi dah i osluhnu. Učini joj se da izdaleka čuje pucanje granja i teške korake.

— Brzo! — reče.

Počеше trčati uskom udubinom. Nisu imale snage da se popnu na drugu strminu. Helen stisnu zube i priguši jauk oštra bola. Nisu se smjele zaustaviti! Gledala je ravno preda se, a na licu joj se ocrtavao užas. Nastavila je trku. Prolaz je polako skretao prema istoku.

— Mama, ne mogu više! — povika Connie prodornim glasom.

— Moraš!

Helen je malone plakala. Podignu dijete i pođe dalje, spotičući se o kamenje. Začu se pucanj i neki oštar zvižduk. Malo prašine podiže

se blizu njih. Connie poče vikati. Zrna prašine ošinuše Helen po obrazima i ona okrene glavu.

Adam je trčao sljemenom uzvisine s revolverom uperenim u njih. Helen se jednim skokom nađe iza zavijutka. Sad ih Adam nije mogao vidjeti. Uspravi dijete i naredi joj da trči.

Udolina pred njima širila se u strminu zaraslu u travu. Potrčaše obadvije, a jato ptica poleti u zrak. Sad su se vidjele na nebu kao crne točkice. Helen se neprestano osvrkala i tražila gdje bi se mogle sakriti. Nisu mogle stići daleko. Connie joj se svom težinom objesila za ruku. Noge su joj bile teške kao olovo, a zglob na desnoj nozi užasno ju je bolio. Ali, nigdje nije bilo mjesta gdje bi se zaustavile i sakrile. Svuda samo trava što im je dopirala do koljena.

— Mama ... — poče dijete slabim i zadihanim glasom.

— Još malo! — šapnu Helen osvrćući se.

U daljini se vidio Adam. Spuštao se niza strminu. Iza njega dizao se oblak prašine. Moraju bježati dalje!

Prolaz se pred njima sužavao. Helen uđe u tjesnac sva blijeda od napora i boli u nozi. Još jednom se okrenu. Adam je trkom ulazio u udolinu. Revolver je neprestano držao u ruci. Helen je znala da više neće pucati sve dok ne bude siguran da će pogoditi. Već je potrošio tri metka, a imao je samo šest. Neće ih uzalud ispaliti.

— Moramo trčati! — povika tjeskobno.

— Ne mogu više!

Helen je podiže i potrča. Činilo joj se da je u bunilu, da silazi u pakao po fantastičnom sagu. Ni bol je nije više mogla zaustaviti. Osjećala je želju da padne na zemlju, ali nije se mogla ni onesvijestiti. Morala je spasiti Connie.

A ako se zaustavi? Tad joj najednom nešto pade na um Zaustaviti se, spustiti malu na zemlju i potrčati u susret Adamu. Bi li ga mogla prisiliti da opali u nju tri preostala metka?

Ne! Zajeca i stisnu zube. Nije mogla podnijeti uplašeni pogled djevojčice. Ako bi ga i prisilila da upotrijebi sva tri metka, Connie ipak ne bi bila spašena. Adam će je zadaviti golim rukama. Mogao bi...

Opsjedale su je užasne misli. U trku naleti na strme stijene kanjona što su se uzdizale pred njom. Stade, spusti Connie na zemlju i zagleda se, ne shvaćajući, u visoke litice što su je okruživale sa tri strane.

Jedini izlaz bio je iza nje.

Noge joj zadrhtaše. Helen se okrenu i ugleda Adama. Sva se tresla i promatrala kako se približava.

— Ne! — pobuni se. — To je nemoguće!

Leđima je pritiskivala stijenu, a Connie je skrivala glavu u majčinu suknju i grčevito je grlila golim rukama.

— Ne boj se, dušo — mrmljala je Helen promuklim glasom.

Najednom osjeti pritisak u slabini. Opipa rukom i shvati da joj je u džepu kutija šibica. Nesvjesno ih je stavila u džep kad je pokušavala Steveu ugrijati kavu.

Odmaknu malu, ne obazirući se na njezin plač i kleknu u travu. Prsti su joj drhtali dok je palila šibicu i prinosila je suhim vlatima. Najprije joj se učini da je trava vlažna, ali ubrzo začu pucketanje. Pojavi se jak plamen i gust, bjelkast dim. Helen se odmače i pogleda prema Adamu koji je sad bio udaljen samo pedesetak metara.

Upali još jednu šibicu i upali travu na desnoj strani pa onda još malo dalje.

Sad više nije mogla vidjeti Adama. Između njih nalazio se plamen i dim. Palila je na sve strane, a onda pritrčala kćerki i povukla je do same litice. Tu ostadoše, ne znajući hoće li se Adam pojaviti kroz gustu zavjesu. Možda će se probiti i stići do njih? Grlila je Connie i čekala širom otvorenih očiju.

Prođe nekoliko trenutaka, a onda cijela minuta, i Helen shvati da Adam neće doći. Podiže oči. Možda će se popeti na liticu i pucati odozgo. Ali, s te visine ne bi ih mogao pogoditi. Napokon su bile...

Helen se trže. Jesu li zaista bile spašene? Stiskala se uza stijene kanjona i gledala plamen što im se približavao.

16

Chris povuče ručnu kočnicu i uspravi se.

— Vratite auto na glavni put! naredi. — Požurite! Ako ne dođemo za deset minuta, vozite do prve telefonske govornice i zovite policiju.

— Chris...!

Chris iziđe iz automobila, ne čekajući što će mu reći Helenina majka. Potrča puteljkom. Ubijala ga je pomisao da kasni već pola sata. Utrča u zavoj i izvuče revolver. Sjećao se da je prozor na zapadnom zidu kolibe razbijen. Tuda će pucati. Najprije na Stevea, a onda na Adama. Ako bude morao!

Tiho prijeđe strminu. Pazio je na ulazna vrata. Sve je bilo mirno.

— Zar su ubijene? — prolazilo mu je kroz glavu, ali nije htio vjerovati. Stisnu zube, primače se prozoru i pogleda unutra.

Steve je ležao na podu. Glava mu je bila u lokvi krvi. Chrisa su podilazili žmarci dok je razgledavao unutrašnjost kolibe. Unutra je bio samo Steve.

Odmaknu se od prozora i pogleda unaokolo. Gdje su ostali? Je li Adam odveo Helen i Connie? Možda su već na putu prema Meksiku u nečijem ukradenom automobilu? Ta je pomisao bila užasna ali logična.

Vraćao se na puteljak, i u tom trenutku začu krik. Okrenu se i zagleda u uzvisinu iznad kolibe. Povik je došao s te strane. Pojuri kao lud kroz šikaru. Odijelo mu se kidalo i granje ga udaralo po licu i tijelu. Naposljetku stiže do uzbrdice. Povici su se čuli još jasnije. Približavali su se i postajali sve oštriji. Teško je bilo razabrati više li muškarac ili žena. Chris stiže navrh uzvisine i pogleda na drugu stranu.

Trgnu se od zaprepaštenja.

Adam Burrik trčao je sljemenom, pretvoren u živu baklju. Chris se sav strese ugledavši čovjeka u plamenu. Adam je luđački urlao. Spazio je Chrisa i pojurio prema njemu. Vjetar ga je šibao i plamen se razgario. Chris potrča u želji da mu pomogne ugasiti vatru i da sazna gdje su Helen i Connie.

Prije nego što je stigao do njega, Adam posrnu i pade, a onda se skotrlja niza strminu, urlajući u agoniji. Chris pojuri za njim, ali Adam pade u gustu suhu travu na dnu udoline. Sunu još veći plamen i u njemu iščeznu zločinac. Chris samo ugleda ruku što se digla i bolno

grčila. Začu se dug užasan krik, a onda ostade samo plamen što se neprestano širio prema Chrisu.

On se okrenu i pođe prema vrhu, nastojeći tako izbjeći plamen. Nije imao vremena za gašenje. Morao je naći Helen i Connie. Gdje su one? Jesu li uspjele pobjeći Adamu? Kako je došlo do požara? Sva su mu ta pitanja dolazila na pamet dok je trčao.

Zatim malo dalje ugleda oblak dima i krenu tamo. Odbacio je revolver jer mu je smetao u trčanju. Više mu nije bio potreban.

Poslije nekoliko trenutaka začu Conniene jauke.

Obuze ga smrtni strah i potrča iz sve snage. Ispod njega, u udolini, širio se požar. Chris se zagleda u najgušću vatru, tražeći ženu i dijete.

— Helen! — vikao je. Odgovora nije bilo. Trčao je sljemenom uzvisine i pogledom ispitivao udolinu. Ali, dim je bio tako gust da se ništa nije vidjelo. Zaustavi se na kraju usjeka. Dim mu je grizao oči i suze mu potekoše. Dođe do ruba litice potpuno nesvjestan da može pasti u dubinu.

— Helen! — povika opet.

Začu se krik točno ispod njega.

— Helen!

— Chris!

Pade na koljena i pokuša prodrijeti pogledom kroz oblak dima.

— Gdje ste? — zavika.

— Ovdje! Pomozi nam! Gledao je niz liticu i opazio malu izbočinu ispod sebe. Spusti se na nju, ali u brzini izgubi ravnotežu i zamalo se strovali u duboki dim. U posljednji tren uhvati se za grm što se nadnio nad dubinu. Pogleda dolje, brišući rukom oči pune suza.

— Helen!

— Požuri, Chris!

— Gdje ste?

— Ovdje! Ovdje!

Dim se u tom trenutku raziđe i Chris ih ugleda četiri metra ispod sebe na izbočini u litici. Plameni jezici su ih malone dodirivali. Helen se podigla glavu i pokušavala ga uočiti, ali nije uspjela.

— Držite se još jedan trenutak! — zavika Chris.

Gledao je oko sebe. Na desnoj strani litice, metar i pol ispod sebe, ugleda drugi grm. Rukama se uhvati za izbočinu litice i stade polako

spuštati noge do grma. Naposljetku ga dokuči, stade s obje noge, a onda otvori ruke i skoči.

— Uspio sam — povika i stisnu se na izbočini na kojoj su stajale njih dvije.

Helen ga je pogledala sva izvan sebe.

— Tata!

— Tu sam, zlato, tu sam! Stiskao je dijete u zagrljaj, a onda se okrenu k Helen.

— Popni mi se na ramena — reče joj. — Držat ću te dok se budeš penjala do onoga grma.

— Dobro.

Chris se nasloni na liticu i ona mu se pope na ramena. Držao ju je za noge dok je pružala ruke da dohvati grm.

— Možeš li?

— Pokušat ću ...

Chris napokon osjeti da teret na njegovim ramenima popušta. Helen je uspjela.

— Stojiš li čvrsto? — upita je.

— Da.

— Drži se dobro. Dodat ću ti Connie.

Chris uze preplašenu djevojčicu i metnu je na ramena.

— Uhvati je! — reče.

— Ne mogu doseći — odgovori Helen.

— Uspravi se, Connie! — naredi otac.

— Ne mogu!

— Možeš.

Drhtave ručice pustiše očevu glavu. Chris je osjećao kako se dijete pokušava uspraviti.

— Past ću, tata!

— Nećeš! Držim te čvrsto. Pruži mami ruke.

Mislio je da će se onesvijestiti. Vrućina je bila nepodnošljiva. Čuo je jecaje Connie iznad sebe i Helen kako malo govori da se još malo uspravi.

— Požuri, draga — govorio je promuklim glasom.

U tom trenutku osjeti olakšanje. Majka je dosegla djevojčicu i podigla je do sebe. Chris je bio na kraju snage. Plameni jezici, tjerani vjetrom, stizali su do njega. Osjeti opekotine, ali vjetar opet skrenu

plamen u drugom smjeru. Okrenu se i pogleda gore. Razaznavao je na grmu dvije spodobe prilijepljene uz liticu.

— Možeš li dosegnuti izbočinu? — povika.

— Ne mogu, Chris! Objema rukama držim malu.

Chris stisnu zube i skoči. Uspio je zgrabiti grm. Učini mu se da se neće moći popeti, ali polako, centimetar po centimetar, dizao se. Nije smio klonuti sad kad su skoro spašeni.

Napokon se nađe kraj njih na grmu. Odmah se uhvati za izbočinu iznad sebe i pope se. Zatim pruži ruku i povuče Connie, a onda Helen. Odatle im se nije bilo teško uspeti navrh litice. Chris uze Connie na ramena i on i Helen potrčaše, udaljavajući se od požara. Chris je znao da se njihova mora završava, iako se to činilo nevjerovatno.

Kroz prozor dnevne sobe Chris je gledao more. Connie je zaspala maloprije u Heleninim rukama. Gospođa Shaw je pripremala objed. Bila su dva i po sata poslije podne.

Svi su šutjeli poslije prve radosti što su spašeni. Popeli su se u automobil, i Chris je krenuo. Putem se zaustavio kod prve telefonske govornice i javio da šuma gori. Helenina majka im je predložila da svrate k njoj. Chris je bez riječi poslušao.

Sad je sjedio i gledao lijevu ruku. Osjećao je oštru i jaku bol. Zavrnu rukav i vidje da mu je ruka sva crvena. Vidjet će poslije...

— Jeste li gladni?

Chris se okrenu i opazi Heleninu majku. Stajala je na kuhinjskim vratima i promatrala ga. Na njezinu licu nije se moglo razabrati što osjeća.

On lagano odmahnu glavom.

— Ne, hvala — reče.

Pokuša se sjetiti kad je posljednji put jeo, ali onda se opet zagleda u more, ne misleći na hranu. To više nije bilo važno.

Poslije nekoliko trenutaka dođe Helen iz sobe u kojoj je spavala Connie. Chris se okrenu kad začu njezine korake.

— Kako je mala? — upita je.

— Sasvim dobro.

Chris osjeti kako mu se grlo steže.

— Ima li opekotina?

— Malo po rukama — reče Helen. — Namazala sam joj svaku opekotinu.

On kimnu glavom. Gledao je za njom dok je odlazila u kuhinju. Vidio je kako gospođa Shaw grli svoju kćerku. Okrenu se opet prema prozoru.

Malo poslije vrati se Helen sa dvije šalice u rukama.

— Hoćeš li kavu? — upita ga.

— Hoću, hvala.

Uze jednu šalicu i zavalu se u naslonjač. Tek tada osjeti koliko je umoran.

Helen mu sjede nasuprot. Činilo se da se ne usudi pogledati mu u oči.

— Boli li te glava? — upita ona.

— Ne.

Lagao je, ali volio bi da sad ne govore o njemu.

— Helen?

Ona podiže pogled.

— Želiš li... — uzdahnu Chris. Želiš li znati što ću učiniti?

Žena je stisnula usne, a Chris osjeti oštru bol u glavi.

Briga nju za mene, pomisli.

— Da — reče Helen mirno.

— Otići ću u policiju i sve ispričati.

— Vrlo dobro.

Je li to sve što mi ima reći, opet je mislio Chris. A onda shvati da je to za njegovu ženu samo detalj u svemu što su proživjeli.

Chris odloži šalicu. Zagleda se u svoje ruke i ustade s osmijehom na licu.

— Idem — reče.

Pogledaše se bez riječi. Helen je micala usnama kao da je nesposobna naći prave riječi.

— Nikad više neće biti kao prije — reče mu.

— Znam. — Upirao je pogled u nju, nadajući se da će kazati ili učiniti nešto što će prekinuti njihove muke. — Znam — ponovi i okrene se.

— Hoćeš li...

— Što? — reče on i pogleda je.

— Hoćeš li da idem s tobom?

— Kako želiš.

Ona polako kimnu glavom.

— Još si moj muž.

Te su riječi više zvučale kao neugodno priznanje nego kao potvrda.

— Ništa te ne sili da ideš sa mnom — pomisli Chris ogorčeno, ali shvati da je izgubio svako pravo da se ljuti.

— Hajdemo! — reče joj.

— Javit ću se mami.

Chris je čekao kod ulaznih vrata dok je Helen u kuhinji govorila sa svojom majkom. Nije čuo što su govorile. Helen dođe i oboje iziđoše iz kuće. Uđoše u automobil i Chris krenu u Santa Monicu.

— Što će ... — poče ona poslije nekoliko minuta šutnje. — Što će se dogoditi?

— Nemam pojma.

— Ah!

Helen ga pogleda. Nikad nije bio tako ozbiljan i sumoran. Poželi da ga uhvati za ruku i utješi, ali se suzdrža. Ne, više nikad neće biti kao prije. Sad nije vrijeme za sentimentalnost.

Ipak, mislila je. Connie je živa i zdrava. Chris je spasio dijete. Međutim, mala ne bi došla u smrtnu opasnost da Chris nije u mladosti pogriješio. Da, ali da Chris nije postojao. Connie se ne bi nikada ni rodila.

O svemu je tome razmišljala, shvaćajući da je život velika pozornica. Svaki trenutak života je rezultat onoga što je bilo prije i izvorište onoga što će se dogoditi. Ne možeš odvojiti jedan trenutak od drugoga i primijeniti različita mjerila na ono što se zove realnost. A stvarnost života jedna je cjelina u kojoj se miješa dobro i zlo. Ne možeš jedno uzeti, a drugo odbiti.

Chris je bio dio njezina života. Uzimala je dugo godina ono što je bilo dobro. Sad bi morala uzeti zlo. Može li okrenuti leđa Chrisu, bez obzira na njegove greške?

Nagonski ga uhvati za ruku.

Griješiš, govorilo je nešto u njoj. A ipak, osjećala je olakšanje što se odlučila.

Chris je pogleda.

— Treba nam strpljenja — šaptala je.

Uze je za ruku i čvrsto stegnu. Nisu morali više ništa reći jedno drugome.

Kraj
ŽELEZNI

www.CroWarez.org
www.BosnaUnited.net

***DASHIELL HAMMETT:
ZAGONETNA KRAVATA***

Samuel Spade polagano odloži telefonsku slušalicu i pogleda na sat. Ubrzo će četiri.

— Juhu! — usklikne.

Effeie Perine uđe iz predsoblja u njegov ured. Grickala je komadić čokoladnoga kolača.

— Poručite Sidu Wiseu da se neću moći pridržavati dogovora za danas poslije podne.

Gurne preostatak kolača u usta, pogleda vrške prstiju i obliže ih.

— To je već treći put u jednom tjednu — zaključi.

Nasmiješi se. Sad je njegovo mršavo lice djelovalo još dulje.

— Znam. No moram odmah poći da bih spasio ljudski život. — Kimne u smjeru telefona. — Netko je uplašio Maxa Blissa.

Ona se nasmije.

— Vjerojatno neki prijatelj po imenu John D. Savjest.

Spade pripali cigaretu.

— Što želite time kazati? Možete li mi reći o njemu nešto što ja ne znam?

— Ne, ne znam ništa više od vas. Samo mi je palo na um kako je onomade dopustio da mu osude brata i pošalju ga u zatvor.

Spade slegne ramenima.

— Na savjesti su mu posve drugačije stvari. — Odgurne stolac i ustane. — No, sad je sasvim u redu. Klijenti Samuela Spadea mahom su čestiti i bogobojazni. Ne vratim li se pravodobno, pođite kući, Effie.

Odveze se do velike stambene zgrade na Nob Hillu i pozvoni na vratima 10 K. Vrata se odmah i naglo otvore; u okviru se pojavi zdepasti muškarac tamne kose, u izgužvanom odijelu. Imao je čudnovato plave oči.

— Živjeli, Same! — pozdravi ga zdepavko. Istina, nasmiješi se, no pogled mu je još bio nepovjerljiv. — Što tražite ovdje?

— Zdravo Tome! — uzvratu Spade. Glas mu je bio posve bezbojan. — Je li Bliss kod kuće?

— Pa naravno! — Tom napući donju usnu. — Što se toga tiče, ne morate biti u brizi.

Spade nabere čelo.

— I?

U hodniku, iza Toma, pojavi se treći muškarac. Bio je niži od Spadea ili Toma, no svakako snažniji. Sijeda kosa i kratko potkresani brk isticali su se na njegovu licu opaljenu suncem. Bio je otmjeno odjeven.

Spade ga pogleda.

— Živjeli, Dundy! — pozdravi ga.

Dundy sad pogleda Spadea i priđe bliže. I pogled mu je bio nepovjerljiv.

— Što je, Tome? — zapita Dundy.

— B-l-i-s-s-a M-a-x-a — strpljivo islovka Spade. — Želim ga vidjeti, jer je htio razgovarati sa mnom. Jeste li razumjeli?

Tom se nasmije. Izraz Dundyjeva lica ostane neizmijenjen.

— Na žalost, jedan od vas dvojice neće postići ono što želi — zaključi Tom. A onda zbunjeno pogleda Dundyja. Sad se više nije smijao.

Spade podigne obrve.

— Što je? — zapita. — Je li umro ili ga je tko ubio?

Dundy ga ispitljivo pogleda i priđe mu još bliže.

— Kako ste došli baš na te dvije mogućnosti?

— Iskreno žalim — ispriča se Spade. — Želim posjetiti gospodina Blissa, a na vratima su me zaustavila dva kriminalistička službenika iz odjela za ubojstva, i odatle taj zaključak. No, najvjerojatnije sam ipak prekinuo samo partiju kanaste.

— Ostavite te gluposti, Same! — zareži Tom, ne pogledavši Spadea ni Dundyja. — Mrtav je.

— Ubijen? Tom kimne.

Ponovo pogleda Spadea.

— Što znate o tome?

Spade namjerno odgovori posve jednobojnim glasom:

— Nazvao me danas poslijepodne, tek nekoliko minuta prije četiri... upravo sam pogledao na sat. Reče mi da mu je netko za petama. Pozvao me da odmah dođem k njemu. Čini se da je sasvim ozbiljno shvatio opasnost. — Spade slegne ramenima. — I tako sam dospio ovamo.

— Zar nije kazao tko ga ugrožava? — zapita Dundy.

Spade strese glavom.

— Nije. Netko je zaprijetio da će ga ubiti, a Bliss je ozbiljno shvatio tu prijetnju. Trebalo je da dođem k njemu što prije.

— Nije li... — odmah započne Dundy.

— Ništa više nije kazao — uzvratu Spade. — Hoćete li me još dugo ispitivati vani, ispred vrata?

— Uđite — pozove ga Dundy — i pogledajte ga!

Prođu hodnikom i uđu u otmjeno uređenu veliku sobu za dnevni boravak raskošnoga stana,

— Živjeli, Same! — reče neki čovjek koji je posipavao bijeli prašak preko staklene ploče stolića kraj kauča. Tu je ležao i ubijeni.

— Kako je, Phelse? — zapita Spade, a onda kimne onoj dvojici muškaraca kraj prozora.

Mrtvac je ležao poledice, razjapljenih usta. Bio je samo djelomice odjeven. Na vratu je imao tamne mrlje, što bi mogli biti tragovi gušenja. Jezik što se nazirao odmah iza krajička usana bio je plav i nabrekao. Na golim grudima, povrhu srca, vidjela se zvijezda nacrtana crnim tušem; u zvijezdi se nalazilo slovo T.

Spade pogleda mrtvacu i zamišljeno nabere čelo.

— Zar je pronađen u tom položaju? — zapita naposljetku.

— Otprilike tako — uzvratu mu Tom,. — Dosad ga gotovo uopće nismo pomaknuli. — Pokaže košulju, potkošulju, kravatu i haljetak ubijenoga što su ležali na kauču. — Sve je to bilo razbacano po podu.

Spade protrlja donju vilicu.

— Kada?

— Vijest smo primili u četiri sata i dvadeset minuta — reče Tom. — Nazvala je njegova kći. — Pokaže zatvorena vrata. — Kasnije ćete moći porazgovarati s njom.

— Zna li ona što?

— Možda — nesigurno uzvratu Tom, — Dosad nismo baš mnogo izvukli iz nje. — Okrene se k Dundyju. — Zar da ponovo pokušamo?

Dundy kimne i pogleda čovjeka kraj prozora.

— Pogledajte njegove isprave, Mack. Navodno je bio ugrožen.

— Dobro, pogledat ću ih — uzvratu Mack i pođe k velikom pisaćem stolu.

Neki muškarac uđe iz hodnika; bio je to visok i odeblji pedesetogodišnjak s nezdravom blijedom bojom lica. Kimne Spadeu

i okrene se Dundyju.

— Bliss je imao posjet oko dva i po sata. Posjetitelj je ostao otprilike jedan sat. Bio je to neki visoki plavokosi muškarac u smeđem odijelu. Životna dob: između četrdeset i četrdeset i pet godina. Nije se javio vrataru da bi ga ovaj najavio. Saznao sam to od Filipinca u dizalu koji ga je vozio dva puta.

— Zna li on točno da je posjetitelj ostao samo jedan sat? — zapita Dundy.

Onaj drugi strese glavom.

— Ali čvrsto je uvjeren da je čovjek napustio kuću najkasnije u tri i trideset. U to doba stižu večernje novine, a čovjek se odvezao dolje prije nego što su stigle novine.

Pogleda ubijenoga, pokaže zvijezdu sa slovom T u sredini i zapita svoje kolege: — Može li mi tko to objasniti?

Nitko mu ne odgovori. Samo Dundy zapita:

— Može li ga identificirati vozač dizala?

— Misli da može, ali to nikad nije pouzdano. Još nikada nije vidio tog čovjeka. — Debeli podigne glavu. — Telefonistica će nam dati popis njegovih posljednjih telefonskih razgovora. Kako poslovi, Same?

— Nije loše — uzvratiti Spade. Nakon kraće šutnje nastavi: — Uostalom, brat mu je visok i plavokos, između četrdeset i četrdeset pet godina.

Dundy ga pogleda sa zanimanjem.

— I? — zapita ipak.

— Sjećate li se one prijave s kompanijom Graystone koja je obećavala nevjerovatno jeftine kredite sve dok cijela stvar nije prasnula? Obojica su sudjelovala u tome. No, Max je sve svalio na Theodorea. Presuda je glasila na četrnaest godina robije.

Dundy kimne.

— Da, sjećam se. A gdje je sada?

Spade slegne ramenima i pripali cigaretu. Dundy pogleda Toma.

— Doznajte gdje se zadržava.

— Dobro — najprije uzvratiti Tom, a onda ipak progovori: — No ukoliko je napustio kuću u tri i trideset, a Bliss je još malo prije četiri telefonski razgovarao sa Spadeom...

— I još je, naravno, slomio jednu nogu, samo da se ne bi mogao kradom vratiti — umiješa se debeli.

— Doznajte gdje se zadržava — ponovi Dundy.

— Dakako, odmah ću to učiniti — promrmlja Tom i pođe k telefonskom aparatu.

Dundy se okrene debelom.

— Provjerite onu stvar s novinama. Zanimalo bi me kad su danas poslije podne novine uistinu dostavljene.

Čovjek šutke kimne i napusti prostoriju.

— Aha! — puhne Mack pretražujući pisaći stol. Okrene se i podigne jednu omotnicu i list pisaćeg papira.

Dundy ispruži ruku.

— Zar ste već nešto pronašli?

— Svakako — uzvratil Mack i pruži mu papir.

Spade zaviri Dundyju preko ramena.

Na bijelom je papiru bilo napisano urednim, nipošto neobičnim rukopisom:

»Kad primite ovo pismo, bit ću već tako blizu da više nećete moći umaći. Ovaj put nema nikakva izlaza. Budite uvjereni da će naši računi biti sređeni — jednom zauvijek.«

Umjesto potpisa stajala je zvijezda sa slovom T u sredini, kakva se nalazila i na grudima ubijenoga.

Dundy još jednom ispruži ruku i dohvati omotnicu na kojoj je bila nalijepljena francuska poštanska marka. Adresa je bila napisana pisaćim strojem:

MAX BLISS AMSTERDAM APARTMENTS SAN FRANCISCO,
CALIF.

USA

— Marka je poništena drugoga u Parizu — zaključil Dundy. Pogleda u strop i zamišljeno sklopi oči.

— Hmm... to bi moglo biti tačno. — Presavije pismo, stavi ga u omotnicu, a onda je gurne u džep haljetka. — Samo nastavite — uputi Mačka.

Čovjek se vrati pisaćem stolu. Dundy sad pogleda Spadea.

— Što mislite o tome?

Spadeova se cigareta počne micati gore-dolje. Govorio je.

— Ne sviđa mi se ni najmanje. Tom spusti telefonsku slušalicu.

— Otpušten je petnaestoga prošloga mjeseca — reče. — Naknadno će nam javiti gdje se sada zadržava.

Spade priđe telefonskom aparatu, odabere broj i zamoli gospodina Darrella.

— Zdravo, Harry, ovdje Spade... Dobro. Kako je Lil? Da... Poslušaj me, Harry, što znači zvijezda s jednim T u sredini... Što? Kako se to piše... Oh, točno! A kad se to nađe na lešu... Ni ja.. Da, mnogo ti hvala. Sve ću ti ispričati prilikom prvoga sastanka. Bilo bi najbolje da nazoveš... Hvala! Do viđenja, Harry!

Spade se okrene, a Dundy i Tom ga nadobudno pogledaju.

— Razgovarao sam s jednim prijateljem koji mi je često znao objasniti najluđe stvarčice — započe Sam. — Prema njegovim obavještenjima, posrijedi je pentagram s grčkim slovom tau u sredini što su ga prije upotrebljavali čarobnjaci. Danas ga još možda upotrebljavaju neke tajne teozofske sekte.

— Što su to teozofske sekte? — zapita Tom.

— Ono slovo u sredini zvijezde mogla bi biti i kratica za Theodore — reče Dundy,

Spade slegne ramenima.

— Da, ali da je htio ukrasiti leš svojim autogramom, napisao bi odmah cijelo ime. — Zamišljeno nastavi: — U San Joseu i Point Lomi ima takvih sekta. Ne držim mnogo do te zamisli, no možda bi ipak bilo bolje kad bismo s njima stupili u vezu.

Dundy kimne bez riječi. Spade pogleda odjevne predmete ubijenoga.

— Je li u džepovima imao nešto što bi upalo u oči?

— Samo najobičnije stvarčice — uzvрати Dundy. — Sve je tamo prijeko, na stolu.

Spade zastane pred stolom i počne promatrati malu hrpu što se sastojala od džepnoga sata, svežnja ključeva, novčarke, džepnog adresara, kemijske olovke, rupčića i navlake za naočale. Predmete nije ni dodirnuo. Naposljetku se vrati do kauča i počne pažljivo pregledavati odjevne predmete. Podigavši kravatu, uzbuđeno zadigne obrve.

— Nije bila nošena — reče.

Dundy, Tom i zamjenik mrtvozornika, koji je dosad šutke stajao kraj prozora, odmah mu priđu i počnu zuriti u posve glatku svilu.

Tom teško uzdahne. Dundy tiho prokune preda se. Spade preokrene kravatu. Etiketa je upućivala na to da je kravata nabavljena u jednoj londonskoj tvrtki.

— Sjajno! — podrugljivo će Spade. — San Francisco, Point Loma, San Jose, London!

Opet uđe onaj debeli kriminalistički službenik.

— Novine su uistinu dostavljene u tri i trideset — izvijesti. — Nisam pronašao nijednu osobu koja bi plavokosoga posjetitelja kasnije još jednom zapazila u kući.

Približi se i ne razumijevajući ništa, zagleda se u kravatu, sve dok Tom nije zarežao:

— Nova novcata!

— Dundy se okrene Spadeu.

— Neka đavo odnese te pretpostavke — reče naglas. — Bliss je imao brata koji ga je mrzio iz svih mogućih razloga. A taj se brat netom vratio iz zatvora. Čovjek koji je nalik na njegovog brata bio je ovdje danas poslije podne sve do pola četiri. Otprilike dvadeset i pet minuta nakon toga Bliss je još telefonski razgovarao s vama. Pola sata nakon toga ušla je njegova kći i pronašla ga mrtvoga... ugušenoga. — Pogleda mrtvozornika. — Nije li tako?

— Ugušio ga je muškarac — ispravi ga onaj drugi. — Šake su bile velike.

— Dobro. — Dundy se opet okrene Spadeu. — Pronašli smo prijeteće pismo. Možda je Bliss govorio o tome. Možda je rekao nešto što je brat kazao njemu. Ali nećemo se baviti pretpostavkama. Bit će bolje da se držimo činjenica. Znamo da je...

Čovjek za pisaćim stolom se okrene.

— Još sam nešto otkrio — najavi i zadovoljno se nasmiješi.

Sva petorica ga gotovo neprijazno pogledaju.

No, Mačku to nije nimalo smetalo. Pročita naglas:

— Dragi Bliss, pišem ti danas posljednji put, kako bih ti saopćio da zahtijevam svoj novac. Želim ga imati idućeg prvoga... sve do posljednjega centa. Ne dobijem li ga, nešto ću poduzeti, a ti zasigurno možeš zamisliti što time želim kazati. Shvati to najozbiljnije. Tvoj Danijel Talbot.

— o —

Mack se naceri.

To je opet jedno T za našu zbirku. — Podigne omotnicu. — Pismo je poslano dvadeset i petoga prošloga mjeseca iz San Diega. Prema tome, novi grad.

Spade strese glavom.

— Point Loma se nalazi u blizini San Diega.

Zajedno s Dundyjem priđe pisaćem stolu da bi pogledao pismo. Bilo je napisano plavim crnilom na dobrom bijelom pisaćem papiru, ali drhtavi rukopis nije nimalo nalikovao na onaj s prvoga pisma.

— Ah, sad će naposljetku krenuti — podrugljivo promrmlja Spade.

Dundy nestrpljivo odmahne rukom.

— Držimo se radije poznatih činjenica — reče.

— Dakako — suglasi se Spade. — A koje su poznate?

Nikakva odgovora. Spade pripali cigaretu.

— Nije li netko malo prije spomenuo kćer s kojom bi valjalo porazgovarati?

— Dobro, pođite sa mnom. — Dundy se okrene, pogleda ubijenog pred sobom i zapita mrtvozornika: — Jeste li završili svoj posao?

— Jesam.

— Naložite da ga odvezu — zapovjedi Dundy Tomu i okrene se debelomu. — Želio bih porazgovarati s oba vozača dizala, čim završimo s djevojkom.

Spade pođe za Dundyjem u spavaću sobu, gdje je neka koščata i ružna žena u crnoj haljini s bijelom pregačom sjedila na stolcu kraj postelje, na kojoj je ležala djevojka. Djevojka je naslonila glavu na dlan i zurila u ženu. Sudeći prema izgledu, moglo joj je biti kojih osamnaest godina. Na sebi je imala sivi kostim, a kosa joj je bila kratka i plava. Crte lica bile su joj upadljivo pravilne. No pogleda li je čovjek bolje, svakako će zaključiti da je prešla dvadesetu godinu i da više nalikuje na mladu ženu.

Dundy se okrene ružnoj ženi, a Spade ugasi cigaretu u pepeljari.

— Htjeli bismo vam postaviti nekoliko pitanja, gospođo Hooper. Vi ste kućanica gospodina Blissa, zar ne?

— Tako je — potvrdi žena. Dubok glas, čvrst pogled njenih sivih očiju i prekrížene ruke izazivali su dojam smirene snage i pouzdanosti.

— Što znate o tom slučaju?

— Ništa ne znam o njemu. Danas prije podne sam bila slobodna da bih pošla na pogreb svom nećaku u Oakland, a kad sam se vratila, vi i ostala gospoda bili ste već ovdje i... već se to dogodilo

Dundy kimne.

— Što mislite o tome?

— Ne znam što da mislim — odgovori žena.

— Zar niste znali da je nešto slična očekivao?

Mlada žena sad više nije promatrala gospođu Hooper. Uspravi se, pogleda Dundyja i uzbuđeno zapita:

— Što to znači?

— Što sam kazao. Prijetili su mu. Nazvao je gospodina Spadea i kazao mu to nekako nekoliko minuta prije svoje smrti.

— Ali tko ga je nazvao? — zapita gospođa Hooper.

— Baš to bismo htjeli saznati od vas — odvratila Dundy. — Tko je imao nešto protiv njega?

Mlada žena ga zbunjeno pogleda.

— Ta nitko ga ipak... Sad je Spade prekine!

— Netko je to ipak učinio. Zar niste znali ni za kakve prijetnje?

— Djevojka zatrese glavom, a Spade pogleda gospođu Hooper.

— A vi?

— Nisam, gospodine — uzvratila Hooperova.

On se opet okrene k mladoj ženi.

— Poznate li nekog Daniela Talbota?

— Da — odgovori Blissova kći.

— Sinoć je ovdje večerao.

— Tko je on?

— Znam samo da živi u San Diegu i da ima nekih poslovnih veza s ocem. Jučer sam ga vidjela prvi put.

— Kakav je bio odnos između njih dvojice?

Mlada žena nabere čelo.

— Prijateljski — ustvrdi naposljetku.

— A što vam je otac bio po zanimanju? — zapita je Dundy.

— Novčar.

— Znači, bavio se novčanim poslovima?

— Da, moglo bi se tako kazati.

— U kojem hotelu je Talbot odsjeo? Ili se možda vratio a San Diego?

— Ne znam.

— Kako izgleda? Opet nabere čelo.

— Poprilično je visok, ima ružičasto lice i prorijeđenu bijelu kosu.

— Koliko mu je godina? — zapita Dundy.

— Najmanje šezdeset, možda čak šezdeset pet.

Dundy pogleda Spadea koji ga opet smijeni.

— Kad ste posljednji put vidjeli svojega strica, gospođice Bliss?

Mlada žena ga upitno pogleda.

— Mislite li strica Teda? Potvrdno kimne.

— Nekoliko dana nakon... — započne, a onda se ujede za donju usnu, prošuti nekoliko trenutaka, pa nastavi: — Dakako, to vam je poznato! Nekoliko dana pošto je otpušten iz zatvora.

— Prema tome, bio je ovdje?

— Da.

— Da posjeti oca?

— Naravno.

— Kako su se složili? — zapita Spade.

Pogleda ga.

— Obojica su poprilično suzdržljiva — uzvratila mlada žena. — Ali braća su, i otac mu je dao novac da bi mogao započeti neki novi posao.

— Prema tome, dobro su se razumjeli?

— Jesu — odgovori mlada žena. No na njoj se ipak vidjelo kako to pitanje smatra posve suvišnim.

— Gdje stanuje?

— Post Street 134.

— A zar ga poslije više niste vidjeli? — zanimalo je Spadea.

— Nisam, sramio se... ta znate, zbog toga što je odsjedio... — dovrši rečenicu kretnjom ruke iz koje se moglo štošta zaključiti.

Spade se sad okrene gospođi Hooper.

— Jeste li ga vi vidjeli nakon toga?

— Nisam, gospodine. Zamišljeno napući donju usnu.

— Je li koja od vas dvije znala da je danas poslije podne bio ovdje?

— Nije — zauste obje u jedan glas.

— Gdje ste ...

Netko pokuca na vrata.

— Naprijed! — pozove Dundy. Tom otvori vrata i proviri glavom.

— Upravo je došao njegov brat — obavijesti Dundyja.

Mlada žena se nagne naprijed i poviče:

— Striče Tede!

Iza Toma se pojavi visok, plavokos muškarac u smeđem odijelu. Lice opaljeno suncem još je više isticalo bjelinu njegovih zuba i plavetnilo očiju.

— Što je, Miriam? — zapita on.

— Otac je mrtav — odgovori mu ona i zajeca.

Dundy kimne Tomu koji se odmakne u stranu da bi propustio Theodora Blissa.

Iza njega se pojavi neka žena i s oklijevanjem prijeđe preko praga. Bila je poprilično visoka, moglo joj je biti tridesetak godina. Bila je plavokosa i debeljuškasta. Svojim zgodnim lišcem pobuđivala je dojam razborite osobe. Spade pogleda njezin kaput od kanadskoga tvorića i pokuša procijeniti koliko je stajao.

Bliss prebaci ruku preko ramena, svoje nećakinje, poljubi je u obraz i sjedne kraj nje na rub postelje.

— Ne plači, Miriam — reče joj bespomoćno.

Miriam pogleda plavokosu ženu ispred sebe, otare suze i reče:

— Oh, zar ste i vi ovdje, gospođice Barrow!

— Doista mi je žao što smo upravo danas ... — započne plavojka.

Bliss se nakašlje i prekine je:

— U međuvremenu je postala gospođa Bliss, Miriam. Danas poslije podne smo se vjenčali.

Dundy bijesno pogleda Spadea, a ovaj mu uzvрати sa smiješkom.

Miriam Bliss je isprva iznenađeno šutjela.

— Oh, onda vam želim svako dobro — reče naposljetku. Opet se okrene k stricu. — Dakako, i tebi, striče Tede.

Potapša je po ramenu i na trenutak je privuče k sebi. Pri tome upitno pogleda Dundyja i Spadea.

— Vaš brat je umro poslijepodne — reče mu Dundy. — Ubijen je.

Gospođa Bliss zaprepašteno udahne. Bliss lagano trzne, no u izrazu lica nisu mu se mogle zapaziti nikakve promjene.

— Ubijen? — ponovi s nerazumijevanjem.

— Tako je — potvrdi Dundy. Zabiје ruke u džepove. — Danas poslijepodne ste ga posjetili, zar ne?

Theodore Bliss lagano problijedi ispod tamne puti.

— Da — prizna naposljetku.
— Koliko dugo ste bili ovdje?
— Otprilike jedan sat. Stigao sam u dva i trideset i... — Okrene se k svojoj ženi. — Bilo je već gotovo tri i trideset kad sam te nazvao, draga, je li?
— Da — potvrđi ona.
— Zar ste se dogovorili s njim? — zapita Dundy.
— Nisam. Nazvao sam ga u ured. — Bliss sada kimne svojoj ženi.
— No, tamo su mi kazali da je već otišao kući. Stigao sam ovamo odmah nakon njega. Dakako, želio sam još jednom porazgovarati s njim prije nego što Elise i ja oputujemo, a on je morao prisustvovati vjenčanju. Međutim, nije mogao, jer je očekivao posjet. Zadržali smo se dulje nego što sam predvidio, tako da sam morao nazvati Elise i zamoliti je da se sama odveze u matični ured i da me tamo pričeka.
— Kad je to bilo? — zapita Dundy nakon zamišljene šutnje.
— Kad smo se tamo sastali? — Bliss upitno pogleda svoju ženu.
— U četvrt do četiri — uzvratila ona sa smiješkom. — Bila sam već tamo i često sam pogledavala na sat.
— Vjenčali smo se nekoliko minuta poslije četiri — izvijesti Bliss dalje. — I službenik je malo zakasnio. Lako ćete to provjeriti.
Spade pogleda Toma.
— Možete li odmah provjeriti te podatke?
— Dobro, učinit ću tako — obeća Tom i zatvori vrata za sobom.
— Čini se da je s vama sve u redu, gospodine Bliss — nastavi Dundy — no moram vam postaviti još nekoliko pitanja. Je li vam brat kazao koga očekuje?
— Nije.
— Je li vam povjerio da mu je netko zaprijetio?
— Nije. Osobne je probleme uvijek zadržavao za sebe, ni meni nije mnogo pričao o njima. Zar su mu doista zaprijetili?
Dundy se i ne osvrne na to pitanje.
— Jeste li se dobro slagali s bratom?
— Naš je odnos bio uistinu prijateljski, ukoliko ste smjerali na to.
— Zaista — reče Dundy. — Zar ne bi bilo moguće da se koji od vas naljutio na drugoga?
Theodore Bliss pogleda svoje ruke. Kroza suncem opaljenu put odjednom probije bljedilo.

— Svi znate da sam u San Quentinu — reče tiho. — Jeste li to mislili?

— Da — složi se Dundy. Nakon kraće šutnje promrmlja: — I?

Bliss ustane.

— I što? — zapita nestrpljivo. — Zar bih se zbog toga naljutio na njega? Jesam li mu mogao što prigovoriti? Nisam. Zbog čega? Obojica smo bila umiješana u onu stvar. On se uspio izvući, a ja nisam. Ionako bi me osudili, a ništa mi ne bi koristilo kad bi i on morao odsjediti. Porazgovarali smo o tome i suglasili se da ću odsjediti sam, a on će ostati na slobodi i zarađivati novac. Tako je i učinio. Provjerite li njegov bankovni račun, zaključit ćete da mi je dva dana nakon otpuštanja iz San Quentina dao ček na dvadeset i pet tisuća dolara, a National Steel Corporation može potvrditi da je nakon toga tisuću akcija na ime prepisano na mene. — Nasmiješi se kao da se time želi ispričati i opet zauzme mjesto na rubu postelje. — Žao mi je — reče. — No, dakako, jasno mi je da me morate ispitati.

Dundy ništa ne odgovori na tu ispriku.

— Poznate li nekog Daniela Talbota? — zapita.

— Ne — uzvratu Bliss.

— No ja ga poznam — umiješa se njegova žena. — Bolje rečeno, već sam ga jednom vidjela. Bio je jučer u uredu.

Dundy je začuđeno pogleda a onda je zapita:

— U kojem uredu?

— Radila sam... radila sam kao tajnica gospodina Blissa i'..

— Maxa Blissa?

— Točno tako. Jučer poslije podne neki je Daniel Talbot bio kod nas u uredu da bi porazgovarao s gospodinom Blissom. Mislim da je riječ o istom čovjeku.

— A što se onda dogodilo?

— Zapravo se nije dogodilo ništa — nastavi ona. — Čini se da su isprva bili bijesni jedan na drugoga, no naposljetku su sa smijehom napustili ured. Prije nego što su otišli, gospodin Bliss me pozvao i uputio da kažem Trapperu... to je naš knjigovođa ... da ispostavi ček za gospodina Talbota.

— Je li on to učinio?

— Da, svakako. Sama sam mu ga donijela. Bio je to ček na malo više od sedam i pol tisuća dolara.

— A zašto je ispostavljen? Žena strese glavom.

— Ne znam.

— No kao Blissova tajnica ipak biste morali bar otprilike znati kakve su bile njegove poslovne veze s Talbotom — prigovori joj Dundy.

— Ne, nemam pojma — odlučno će žena. — Onda još nisam čula ni njegovo ime.

Dundy pogleda Spadea, kojemu se lice pretvori u bezizražajnu masku. A onda Dundy slegne ramenima i zapita Blissu:

— Koju je kravatu nosio vaš brat prilikom vašega posljednjeg susreta s njim?

Bliss stisne oči i počne zuriti u prazno.

— Bila je zelena s... Prepoznao bih je kad bih je vidio. No, zašto me pitate?

— S uskim kosim prugama u različitim zelenim tonovima — umiješa se gospođa Bliss. — To je bila kravata što ju je jutros imao u uredu.

— Gdje su njegove kravate? — zapita Dundy kućanicu.

Gospođa Hooper ustane.

— U ormaru za odjeću u njegovoj spavaćoj sobi. Dođite, pokazat ću vam ih.

Dundy i bračni par Bliss pođu za njom.

Spade privuče stolac i zapita Miriam Bliss:

— Kad ste napustili kuću? Spade pripali cigaretu.

— Danas? Oko jedan sat. Dogovorila sam se za objed, malo sam zakasnila, a morala sam kupiti još nekoliko sitnica i naposljetku sam... — Zguri se i zašuti.

— A kad ste stigli kući? — zapita Spade.

— Mislim da je bilo malo poslije četiri.

— A što se onda dogodilo?

— Pronašla sam... pronašla sam oca ovdje i odmah sam nazvala. Ne znam više jesam li razgovarala s vratarom ili s policijom. Nakon toga sam se zacijelo onesvijestila ili sam dobila napad histerije. Kad sam opet došla k sebi, gospođa Hooper i svi ti muškarci bili su već ovdje. — Sad ga pogleda u lice,

— Niste nazvali liječnika? Mlada žena spusti glavu.

— Nisam — prizna.

— Dakako, bilo je to suvišno, jer ste znali da je mrtav.

Miriam Bliss je šutjela.

— A odakle ste znali da je mrtav?

Miriam slegne ramenima.

— Pa bio je mrtav — odgovori. Spade se nasmiješi.

— Dakako. No zanima me samo jeste li se uvjerali u to prije nego što ste nazvali.

— Ne znam više što sam sve učinila — odgovori mlada žena. — Jednostavno sam znala da je mrtav.

Spade kimne s razumijevanjem.

— A budući da ste obavijestili policiju, učinili ste to, naravno, samo zato jer ste znali da je ubijen.

Miriam Bliss pogleda svoje ruke što ih je prekrížila u krilu.

— Zacijelo je bilo tako. Sve je to bilo strašno. Ne znam više što sam pomislila ili učinila.

Spade se nagne naprijed i reče joj tiho i uvjerljivo:

— Nisam kriminalistički službenik, već privatni detektiv, gospođice Bliss. Vaš me otac zamolio da mu pomognem... na žalost, prekasno, tako da ga više nisam mogao spasiti. Sad u neku ruku radim za vas, i ukoliko postoji nešto što policija ne smije... — Zašuti, jer su se u tom trenutku vratili Dundy, bračni par Bliss i kućanica. — Što ste otkrili?

— Zelena kravata je nestala — uzvratí Dundy i nepovjerljivo pogleda Miriam Bliss. — Gospođa Hooper nam je kazala da je Bliss naručio iz Engleske šest plavih kravata koje smo pronašli.

— A zašto je kravata toliko važna? — počne istraživati Bliss.

Na Dundyjevu licu odrazi se gnjev.

— Kad smo ga pronašli, bio je samo djelimice odjeven. A kravata što se nalazila kraj odjevnih predmeta još uopće nije bila nošena.

— Možda se upravo presvlačio? — zapita Bliss. — Zar nije moguće da je ubijen u trenutku kad još nije bio svezao kravatu?

— Naravno — dopusti Dundy — ali što je onda učinio sa zelenom kravatom? Zar ju je pojeo?

— Nije se presvukao — zaključí Spade. — Dovoljno je pogledati ovratnik da bi se vidjelo kako je na sebi imao košulju kad je ugušen.

Tom se opet pojavi na vratima.

— Čini se da su podaci točni — izvijesti Dundyja. — Matičar i zapisničar po imenu Kittredge su potvrdili da su obojica bila u matičnom uredu od četvrt do četiri pa do četiri sata i deset minuta. Kittredge će doći ovamo da bi ih obojicu pogledao. Tako će svaka zabluda biti isključena.

— Hvala — reče Dundy i ne okrenuvši se k njemu, a onda uzme ono prijeteće pismo što je bilo potpisano sa čudnovatom zvijezdom i što ga je on prethodno stavio u džep. Presavije ga tako da se mogla vidjeti samo zvijezda sa slovom T. Zapita: — Zna li tko što to znači?

Miriam Bliss ustane i približi mu se. A onda s nerazumijevanjem pogleda ostale.

— Zna li tko od vas bilo što o tome? — zapita Dundy, sad mnogo oštrije.

— To je ista zvijezda kao i na grudima gospodina Blissa. — promrmlja gospođa Hooper. — Ali...

— Dobro — reče Dundy. — Pričekajte ovdje, molim vas. Možda ćemo vam kasnije morati postaviti još nekoliko pitanja.

— Samo trenutak — umiješa se Spade. — Gospodine Bliss, koliko dugo poznate svoju ženu?

Bliss radoznalo pogleda Spadea.

— Otkako sam otpušten iz zatvora — odgovori oprezno. — A zašto?

— Znači, mjesec dana — progundā Spade kao da govori samome sebi. — Jeste li se upoznali posredstvom svoga brata?

— Naravno ... u njegovu uredu. A zašto vas to zanima?

— A danas poslijepodne ste u vijećnici bili neprestano zajedno?

— Da, svakako — oštro uzvratī Bliss. — Na što smjerate?

Spade se prijazno nasmiješi.

— Eto, tako. Jednostavno sam morao zapitati.

Bliss mu uzvratī smiješak.

— Da, znam. — Sad se nasmiješi još šire. — Čak sam lagao. Nismo neprestano bili zajedno. Izišao sam da bih u hodniku popužio cigaretu, no uvjeravam vas da sam kroz staklena vrata neprestano imao ženu na oku.

Spade kimne, no ipak zapita:

— No ukoliko niste gledali kroz vrata, jesu li vam bar vrata bila u vidokrugu? Nije li vaša žena mogla napustiti prostoriju a da vi to ne

zamijetite?

Blissova smiješka odjednom nestane.

— Dakako da nije — ustvrdi. — Osim toga, bio sam vani najviše pet minuta.

— Hvala — reče Spade i pođe za Dundyjem u sobu za dnevni boravak. Pri tome pažljivo zatvori vrata za sobom.

Dundy ga upitno pogleda.

— Jeste li naišli na što? Spade slegne ramenima.

Leš Maxa Blissa su već odvezli. Osim čovjeka za pisaćim stolom i debelog kriminalističkog službenika, sad su se u prostoriji nalazila i dva mlada Filipinca u tamnosivim uniformama. Sjedili su na kauču jedan do drugoga.

— Mack, potrebna mi je zelena kravata s kosim prugama u različitim zelenim tonovima — reče Dundy čovjeku za pisaćim stolom. — Možete srušiti stan, kuću, pa i cijelo susjedstvo, ali kravatu morate pronaći.

— Dobro — reče Mack, polagano ustane i iziđe.

Dundy pogleda Filipince.

— Koji je od vas dvojice vidio čovjeka u smeđem odijelu?

Manji ustane.

— Ja, gospodine.

Dundy otvori vrata spavaće sobe i poviče:

— Bliss!

Bliss dođe na vrata. Filipinac se ushićeno nasmiješi.

— Točno, gospodine, bio je to on.

Dundy zatvori vrata ispred Blissa.

— Sjednite! — naloži Filipincu. Mladić žustro sjedne.

Dundy mrko pogleda obojicu. Gledao ih je tako sve dok obojica nisu postala nervozna.

— Koga ste još danas poslije podne odvezli gore? — zapita ih naposljetku.

Obojica zatresu glavom.

— Nikoga, gospodine — odgovori manji. — Nasmiješi se, očito u namjeri da ublaži Dundyja.

Poručnik mu se približi s prijetećim izrazom lica.

— Glupost! — usprotivi se. — Odvezli ste gore gospođicu Bliss.

Veći Filipinac odlučno kimne.

— Tako je, gospodine. Učinilo mi se da ste mislili na druge ljude. —
I on se pokušava nasmiješiti.

Dundy ga prodorno pogleda.

— Mislim da ja najbolje znam što mislim! Želio bih samo pametan odgovor. — Razmisli koji trenutak. — Je li gospođica Bliss bila sama?

Mladić zbunjeno pogleda u pod.

— Nije — prizna. — Pratio ju je neki gospodin.

— Koji gospodin? Zar čovjek kojega ste upravo vidjeli?

— Ne, gospodine. Bio je neki drugi. Nikako Amerikanac. —
Filipinac se opet nasmiješi. — Mislim da je bio Azijac.

— Zašto?

— Zato jer ne voli nas Amerikance i govori drugačije od nas.

Spade sad zapita sa smiješkom:

— Jeste li ikad vidjeli kojeg Azijca?

— Ne znam, gospodine. Zbog toga vjerujem da je on ... — Dundy
sad nevoljko zareži, a Filipinac zašuti.

— Kako je izgledao? — zapita Dundy.

Mladić slegne ramenima i raširi ruke.

— Bio je visok otprilike kao ovaj gospodin. — Pokaže Spadea. —
Tamna, valovita kosa, tamne oči. — Zamišljeno nabere čelo. — Bio
je vrlo otmjeno odjeven. Gospodin od glave do pete.

— Je li bio mlad? — dobaci Dundy.

Filipinac opet kimne.

— Jeste, gospodine.

— Koliko se dugo zadržao ovdje?

— Pet minuta — odgovori vozač dizala.

Dundy nabere čelo.

— A kad ste ih oboje odvezli gore?

Mladić slegne ramenima.

— Oko četiri sata ... možda kojih desetak minuta poslije četiri.

— Je li se tko prije njih odvezao gore?

Opet stresanje glavama. Dunday pogleda Spadea.

— Neka dođe ovamo — odluči naposljetku.

Spade otvori vrata u spavaću sobu i reče:

— Gospođice Bliss, biste li na trenutak došli ovamo?

— Što je? — zapita nesigurno.

— Samo trenutak — reče joj Spade i pridrži joj vrata. A onda odjednom doda: — Bit će najbolje da i vi dođete, gospodine Bliss.

Miriam Bliss polagano uđe u sobu za dnevni boravak. Stric ju je slijedio, a Spade onda zatvori vrata za njima. Kad je ugledala vozače dizala, gospođici Bliss se trzne donja usna. Zabrinuto pogleda Dundyja.

— Zašto nam niste kazali da ste došli u pratnji jednoga muškarca?
— zapita je poručnik.

Donja joj se usna i dalje trzala.

— Što... što? — promuca, pokušavajući da joj lice poprimi izražaj čuđenja, ali bez uspjeha.

Theodore Bliss, čini se, htjede nešto reći, no onda ipak ostane šutjeti. Skrštenih je ruku stajao iza svoje nećakinje.

— Mislim na muškarca koji vas je dopratio — naglasi Dundy. — Tko je on? Gdje se krije? Zašto je nestao? Zašto nam niste ništa kazali o njemu?

Miriam Bliss prekrije dlanovima lice i zajeca.

— Nema on nikakve veze s tim — Miriam će Dundyju glasom što se gušio od suza. — Nema nikakve veze s tim i zbog toga će imati samo nevolja!

— Pravi gospodin! — podrugljivo zaključi Dundy. — Da ne bi dospio u novine, jednostavno je nestao i ostavio vas samu s ubijenim ocem!

Miriam Bliss spusti ruke.

— Ali morao je postupiti tako! — poviče. — Žena mu je tako ljubomorna... i kad bi saznala da se sastao sa mnom, zahtijevala bi razvod! A on sam nema ni prebijenog centa!

Dundy pogleda Spadea. Ovaj kimne Filipincima i palcem pokaže vrata za sobom.

— Nestanite! — naloži im.

— A tko je taj gospodin? — zapita Dundy gospođicu Bliss, pošto su mladići izišli.

— Ali on uistinu nema nikakve...

— Kako se zove? Pogleda u pod.

— Tamir Pondi — uzvratilo tiho.

— Gdje stanuje?

— U hotelu »St. Mark«. Dundy se okrene debelomu.

— Dovedite momka!

Onaj drugi kimne bez riječi i iziđe.

— Prema tome, zaljubljeni ste u toga Pondija — reče Dundy gospođici Bliss. — Jeste li uvjereni da i on vas voli? Ništa mu ne odgovori, već ga samo prezirno odmjeri. — Mislite li da ćete nakon smrti vašega oca imati dovoljno novca da biste se mogli udati za njega, ukoliko se on razvede od svoje žene? — Miriam Bliss opet prekrije lice dlanovima. — Vjerujete li da ćete nakon smrti vašega oca imati dovoljno... — ponovi Dundy.

Djevojka se onesvijesti, zaljulja se, a Spade joj žustro priđe i prihvati je. Odnese je u spavaću sobu.

Vrativši se, zatvori vrata za sobom i nasloni se na njih.

— Ostalo ne mogu ocijeniti — reče Spade — ali nesvjesticu je samo odglumila.

— Sve je ovdje samo varka — bijesno odgovori Dundy.

— No, samo se smirite — pokuša ga umiriti Spade. — Već ćete uhvatiti ubojicu. — Zamišljeno zašuti. — Ne bih vam htio pokazati još više slijepih ulica, ali ne smatrate li boljim provjeriti onu stvar sa sahranom kojoj je prisustvovala kućanica? Ta mi se žena čini pomalo smiješnom.

Poručnik nepovjerljivo pogleda Spadea a onda kimne.— Dobro, Tom će to obaviti. Spade se okrene Tomu i prijeteći podigne kažiprst.

— Kladam se u deset prema jedan da nije bilo nikakvog pokopa. Samo se ne dajte prevariti, Tome!

A onda otvori vrata spavaće sobe i pozove gospođu Hooper.

— Narednik Polhaus će vas zamolite za nekoliko obavještenja — objasni joj.

Dok je Tom zapisivao prezimena i adrese što mu ih je naznačila kućanica, Spade sjedne na kauč, zapali cigaretu i počne promatrati Dundyja koji je nemirno šetao gore-dolje.

Theodore Bliss se ispriča i vrati se k svojoj ženi u spavaću sobu. Odmah zatim Tom stavi svoj notes u džep i reče:

— Hvala, zasad će biti dovoljno, gospođo Hooper.

Kimne Spadeu i Dundyju i napusti stan.

Kućanica je još stajala na istome mjestu; ružna, snažna, strpljiva.

Spade se okrene k njoj da bi joj morao zaviriti u oči.

— Neka vas to ni najmanje ne zabrinjava — udijeli joj savjeta a onda joj pokaže vrata kroz koja je izišao Tom. — To je samo

uobičajena stvar. — Nabere čelo i zapita: — Što mislite o tom slučaju, gospođo Hooper?

— Mislim da je to kazna božja — ravnodušno uzvratila kućanica.

Dundy se odjednom zaustavi.

— A zašto? — odmah zapita Spade.

— Smrt je nagrada za grijeh — objasni mu gospođa Hooper, ne oklijevajući ni najmanje.

Dundy joj se približi, a Spade odmahne rukom tako da to gospođa Hooper nije mogla vidjeti. Na licu mu se pojavi izraz radoznalosti, no ipak je reagirao krajnje sustežljivo.

— Ogriješi li se tko o male ljude koji su vjernici, najbolje je da mu stave mlinski kamen oko vrata i bace ga u more — uzvratila gospođa Hooper uvjerljivim glasom.

— A koje male ljude mislite? — zapita Dundy.

Kućanica pogleda kraj njega u smjeru spavaće sobe.

— Nju — uzvratila jednostavno. — Miriam.

Dundy je pogleda.

— Njegovu kćerku?

— Da, njegovu usvojenu kćerku — odvratio gospođa Hooper.

Dundy bijesno zaklima glavom.

— A što to opet znači? — zapita nevoljko. — Zar mu ona nije rođena kći?

Gospođa Hooper se ne pokoleba.

— Nije. Žena mu je većinom bila boležljiva. Nisu imali vlastite djece.

Dundy pokrene donju vilicu kao da namjerava nešto sažvakati. Kad je progovorio, glas mu je zvučao mirnije.

— A što joj je, prema vašem mišljenju, učinio, gospođo Hooper?

— To ne znam — reče ona — no uvjerena sam da će se otkriti kako je novac što ga je ostavio njezin otac... mislim na njezinoga pravoga oca... više ne...

— Na tom je mjestu Spade prekine.

— Znači li to da ne znate točno je li je on ošteti i pronevjerio njezin novac? — zapita Spade. — Zar su to sve samo pretpostavke?

Gospođa Hooper položi ruku na srce.

— Osjećam to ovdje.

Dundy pogleda Spadea. Ovaj mu uzvratila pogled, a u očima mu se pojavi neki čudnovati izražaj koji se ne bi mogao objasniti pukom

začuđenošću. Dundy se nakašlje i opet se okrene kućanici.

— Prema tome, vjerujete da smo mi ovdje doživjeli sud božji?

— Da.

Dundy opet pocrveni.

— Hvala, zasad je to dovoljno — reče prigušenim glasom, no kad je gospođa Hooper stigla do vrata spavaće sobe, poviče za njom: — Samo trenutak! — Kad se okrenula, doda: — Niste li slučajno pripadnica kakve sekte?

— Nisam.

— Dobro, dobro — progunđa Dundy i naglo se okrene.

Gospođa Hooper nestane u spavaćoj sobi i zatvori vrata za sobom.

Dundy zaklima glavom i promrmlja preda se:

— Oh, kakva obitelj! Spade slegne ramenima.

— Mislite li da je vaša bolja? Dundy već htjede bijesno nasrnuti na njega, no onda zapazi Spadeov smiješak i promrmlja:

— Mislili ste svaku obitelj, zar ne? Hmm... možda čak imate pravo.

Brzo iziđe, jer je netko pozvonio.

Spade se naceri i pogleda za njim naslađujući se.

— Ja sam Jim Kittredge iz matičnoga ureda — reče neki glas u hodniku. — Trebalo je da dođem ovamo kako bih identificirao neku osobu.

— Izvolite, uđite — reče mu Dundy i pođe k vratima spavaće sobe da bi pozvao Theodora Blissa i njegovu ženu. Kittredge ih oboje pogleda, nasmiješi se prijazno, a onda se okrene k Dundyju.

— To su oni — potvrdi. — Gospodin je stigao u tri sata i pedeset minuta i zapitao me kad će započeti vjenčanje a ja sam mu objasnio da će možda morati pričekati još desetak minuta. Oboje su pričekali, a vjenčani su malo poslije četiri sata.

— Hvala — reče Dundy. Pošalje Kittredgea kući, a bračni par Bliss natrag u spavaću sobu; onda zlovoljno pogleda Spadea i zapita: — Što sada?

Spade opet sjedne na kauč.

— Udaljenost odavde do vijećnice i natrag ili obratno ne može se prevaliti za manje od petnaest minuta. Prema tome, nije mogao skoknuti ovamo dok je čekao matičara, i nije se mogao odmah poslije vjenčanja pojaviti ovdje da bi počinio ubojstvo prije nego što se Miriam vratila kući.

Izraz nezadovoljstva na Dundyjevu licu samo se produbi. Otvori usta da bi nešto kazao, no ipak ostane šutjeti, jer se vratio onaj debeli kriminalistički službenik s vitkim, napadno blijedim mladićem. Njegova je otmjena odjeća odgovarala opisu što ga je Filipinac dao za pratitelja Miriam Bliss.

Debeli ih upozna:

— Poručnik Dundy, gospodin Spade, gospodin Tamir Pondi.

Pondi odmah progovori. Naglasak mu nije bio osobito izražen. Iako je svako R izgovarao gotovo poput W, sasvim se dobro razumjelo što je kazao.

— Poručniče, moram vas zamoliti da stvar zadržite u najstrožem povjerenju. Naime, ukoliko se nešto sazna, bit ću uništen, poručnice... bit ću uništen do temelja i bez ikakva opravdanja. Posve sam nevin, gospodine, možete mi vjerovati! Ne samo što sam posve nevin, već nemam nikakve veze s tom groznom stvari. Nemam nikakve...

— Trenutak samo! — prekine ga Dundy. — Nitko još nije ustvrdio da biste imali kakve veze s time ali svakako biste izazvali bolji dojam da niste onako netragom nestali.

Mladić raširi ruke.

— Ali kako sam mogao? Imam ženu koja je neobično... — odlučno strese glavom. — Isključeno! Jednostavno nisam mogao.

— Pomalo smiješan klippan, zar ne? — prišapne debeljko Spadeu.

Dundy je zurio u Pondija.

— Vjerojatno ste se sami uvalili u nevolje... svojim bijegom — reče.

Pondi je izgledao kao da će upravo briznuti u plač.

— Ta stavite se u moj položaj! — zdvojno poviče. — Tada biste...

— Nikako to ne bih želio! — Mladić se očito sažalio Dundyju.

— Dakako, nije baš sasvim jednostavno preuzeti na sebe ubojstvo.

— Ubojstvo! Ali kažem vam, poručniče, da sam sasvim slučajno upao u tu nevolju. Nisam nikakav...

— Znači li to da ste sasvim slučajno došli ovamo s gospođicom Bliss?

Mladić je, čini se, razmišljao da li da potvrdi. Naposlijetku strese glavom i žustro nastavi:

— Ta sve je to bilo sasvim bezazleno, gospodine! Uistinu je bilo tako! Dogovorili smo se za objed. Dopratio sam je kući, a ona me

upitala hoću li s njom gore na koktel? I tako sam pošao s njom. To je bilo sve. Dajem vam časnu riječ! — Zaklinjući podigne ruke. — Zar se to nije moglo dogoditi i vama? — Pogleda Spadea. — Ili vama, gospodine?

— Meni se događaju svakojake stvari — odvrati Spade. — Je li Bliss znao da poznate njegovu kćerku?

— Da, znao je da smo u prijateljskim odnosima.

— A je li znao i da ste oženjeni, gospodine Pondii?

— Ne, ne vjerujem — oprezno odgovori mladić.

— Posve točno sam znao da o tome nije imao ni pojma — umiješa se Dundy.

Pondi obliže usne, no ne usprotivi se.

— Što bi on, prema vašem mišljenju, učinio da je to saznao? — zapita je Dundy.

— Ne znam, gospodine.

Dundy se sasvim približi mladiću, prodorno ga pogleda i zapita:

— Što je učinio kad je to saznao?

Pondi zaprepašteno ustukne i probljedi poput krede.

Vrata spavaće sobe se naglo otvore i pojavi se Miriam Bliss.

— Zašto ga napokon ne ostavite u miru? — zapita nevoljko. — Ta kazala sam vam da nema nikakve veze s time. Rekla sam vam da on ne može ništa znati o tome. — Stane pokraj Pondija i uhvati ga za ruku. — Samo ćete ga uvaliti u nevolje a da time nikome nećete pomoći. Uistinu mi je žao, Tamire... sve sam pokušala samo da bih te poštedjela toga.

Mladić nešto progunđa preda se.

— Točno, sve ste pokušali — suglasi se Dundy. Okrene se Spadeu: — Nije li to jedna mogućnost Same? Bliss je saznao za ženu, znao je kako su se oboje dogovorili za objed, vratio se ranije kući da bi ih pozvao na red, zaprijetio je da će sve kazati ženi Pondija, a onda su ga oni ubili da ne bi mogao ostvariti svoju prijetnju. — Pogleda Miriam. — Ako namjeravate opet odglumiti nesvjesticu, bilo bi najbolje da započnete odmah.

Mladić gnjevno krikne i nasrne na Dundyja, koji se obrani jednim jedinim udarcem. Pondi zatetura natraške, naleti na stolac, a onda se zajedno s njim svali na pod.

Dundy uputi debeloga kriminalističkog službenika:

— Odvedite ga! On je jedan od glavnih svjedoka .

— Dobro — reče debeli i priđe Pondiju da bi mu pomogao ustati na noge.

Theodore Bliss, njegova žena i gospođa Hooper stajali su na vratima što ih je Miriam Bliss ostavila otvorena. Gospođica Bliss je plakala, lupkala nogom po podu i prijetila Dundyju:

— Potužit ću se na vaše postupke, vi... kukavice! Nemate nikakva prava da ga jednostavno....

No nitko se ne osvrne na nju. Svi su gledali za Pondijem kojega su sad izveli.

— Dobro, dobro... — naposljetku prekine Dundy Miriam Bliss i izvadi komadić papira iz džepa. — Ovdje imam popis telefonskih brojeva koji su danas nazvani iz ovoga stana. Kažite mi, molim vas, za koje od njih znate.

Pročita prvi broj.

— To je naš mesar — reče gospođa Hooper. — Nazvala sam ga prije nego što sam jutros otputovala.

Gospođa Hooper prepozna i drugi broj; pripadao je trgovini živežnih namirnica. A Dundy pročita i treći broj.

— To je hotel — reče Miriam Bliss. — Tamira sam nazvala u hotel.

Ona prepozna i slijedeća dva broja koja su pripadala prijateljicama.

Šesti je broj pripadao uredu Maxa Blissa, kako je Dundy saznao od Theodora Blissa.

— Ta znate da sam nazvao njegov ured kako bih zamolio Elise da se sastanemo u matičnom uredu.

— Ovo je moj broj — reče Spade pošto je Dundy pročitao sedmi broj.

Dundy ne pročita osmi broj, već jednostavno zaključiti:

— To je opći broj što se naziva u slučaju nužde.

Dundy stavi onaj komadić papira u džep.

— I to nam je doista pomoglo — bezbrižno ustvrdi Spade.

Vani se opet začuje zvono.

Dundy pođe do vrata. Tamo je porazgovarao s nekim muškarcem, no u sobi za dnevni boravak nitko nije mogao razumjeti što su razgovarali.

Zazvoni telefon. Spade podigne slušalicu.

— Halo... Ne, ovdje Spade. Trenutak samo... dobro. — Pažljivo poslušaj. — Dobro, prenijet ću mu. On će onda nazvati.

Kad je spustio slušalicu, Dundy se pojavi na vratima.

— O'Gar je upravo nazvao — izvijesti Spade. — Čini se da je naš prijatelj Pondi putem sasvim poludio. 'Morali su ga uvući u luđačku košulju.

— Već odavna pripada u nju — progundā Dundy. — Dođite, Same.

Spade pođe za Dundyjem u hodnik. Na vratima je stajao policajac u uniformi.

Dundy sad pokaže svoje ruke što ih je sve do ovoga trenutka držao za leđima. U jednoj je ruci držao kravatu s uskim kosim prugama u različitim zelenim tonovima, a u drugoj Spade zapazi polumjesečastu iglu za kravatu, ukrašenu dijamantnim krhotinama.

Spade stisne oči i pokaže tri male mrlje na kravati.

— Krv?

— Ili prljavština — odvrati Dundy i pokaže policajca. — Pronašao ju je u posudi za otpatke iza obližnjega ugla. Kravata je bila uvijena u stare novine.

— Točno, gospodine — ponosno potvrdi uniformirani policajac. — Novine sam pogledao i pri tome sam odmah pomislio da... — Zašuti, jer ga nitko nije slušao.

— Bolje krv — primijeti Spade. — Tako bi se bar moglo objasniti zašto je kravata nestala. Dođite, ući ćemo i porazgovarati s ljudima.

Dundy strpa kravatu u džep, a iglu sakrije u zatvorenu šaku.

— Slažem se... ustvrdit ćemo da je to krv.

Vrate se u sobu za dnevni boravak. Dundy pogleda Theodora Blissa, njegovu ženu, nećakinju i gospođu Hooper kao da ih ne smatra osobito simpatičnima. A onda ispruži šaku, polagano je otvori tako da su svi mogli zapaziti polumjesečastu iglu za kravatu i odmah zapita:

— Što je to?

— Očeva igla za kravatu! — iznenađeno poviče Miriam Bliss.

— Zaista? — neprijatno zapita Dundy. — Zar ju je danas imao na sebi?

— Uvijek ju je nosio — odgovori Miriam Bliss. Okrene se ostalima, kao da od njih očekuje da će potvrditi njenu izjavu.

— Da — potvrdi gospođa Bliss, a ostali kimnu.

— Gdje ste je pronašli? — zapita Miriam Bliss.

Dundy ih još jednom sve pogleda, kao da mu u međuvremenu nisu postali ništa simpatičniji. Obrazi mu se počnu ispunjavati dubokim rumenilom.

— Uvijek ju je nosio — ponovi bijesno — ali nitko od njih nije mogao reći: »Uvijek je nosio iglu za kravatu. Gdje je ta igla?« Ne, moramo pričekati da se ona odnekud pojavi, pa tek onda možemo izvući iz njih koju riječ.

— Ne budite pristrani, Dundy - zamoli ga Bliss. — Odakle bismo znali da...

— Trenutačno mi je sasvim svejedno što biste vi morali znati — prekine ga Dundy. — Sad govorim o stvarima koje su mi poznate. — Izvadi kravatu iz džepa. — Je li to bila njegova kravata?

— Da, gospodine — odvrati gospođa Hooper.

— Eto, na njoj je nekoliko mrlja od krvi — zaključí Dundy — ali to nije njegova krv, jer on nije imao nikakve vidljive povrede. — Sve ih ispitljivo pogleda. — Pretpostavimo da želite ugušiti čovjeka koji nosi iglu za kravatu. Ukoliko se ovaj brani, može se dogoditi...

Zašuti i počne promatrati Sama Spadea.

Spade se zaputi prema gospođi Hooper. Zastane pred njom, odjednom je uhvati za desnu ruku, okrene je prema gore i izvadi joj izgužvani rupčić iz šake. Na dlanu se vidjela dva centimetra duga svježa ogrebotina što je krvarila.

Gospođa Hooper se nije branila dok joj je Spade pregledavao šaku. Bila je sasvim opuštena, kao i prije.

— Onda? — zapita Spade.

— Ogrebala sam se o iglu ukrasne kopče gospođice Miriam dok sam je stavljala u postelju pošto se onesvijestila — ustvrdi gospođa Hooper.

Dundy se prezirno nasmije.

— Dospjet ćete na vješala unatoč tome — reče.

Izraz lica gospođe Hooper nimalo se ne izmijeni.

— Neka bude volja božja — reče tiho.

Spade joj ispusti ruku.

— Lijepo, onda bismo mogli razmisliti o tome kako stvari sada stoje.

— Naceri se Dundyju. — Ona vam se stvarčica sa zvijezdom i slovom T u sredini nimalo ne sviđa, je li?

— Nipošto — prizna Dundy.

— Ni meni — suglasi se Spade.

— Čini se da Talbotova prijetnja nije bila nikakva varka, no koliko nam je poznato, taj je dug poravnan. S druge pak strane... Samo trenutak! — Priđe telefonu i odabere broj svojega ureda. — Ono s kravatom mi se isprva učinilo prilično smiješno, ali krv je sasvim dobro objašnjenje svega toga. — Tada nastavi u mikrofon: — Halo, Effie, nije li nas prije Blissa nazvao netko tko nije bio sasvim u redu? Mislim na poziv koji bi mogao biti samo varka. Razmislite dobro. Da, otprilike pola sata prije nego što je nazvao Max Bliss. — Prekrije školjku rukom i reče Dundyju: — U ovom svijetu čovjek nikad ne može biti dovoljno oprezan. — Odmah nakon toga nastavi razgovor s Effie Perine:

— Da? Kruger? Muškarac ili žena? Hvala. Ne, završit ću za pola sata. Pričekate li me, pozvat ću vas na večeru.

Spusti slušalicu i okrene se.

— Otprilike pola sata prije Blissa, neki je čovjek nazvao moj ured i zapitao za nekoga gospodina Krugea.

Dundy nabere čelo.

— I?

— Kruger nije bio tamo. Dundy nestrpljivo odmahne rukom.

— Tko je taj Kruger?

— Pojma nemam — reče Spade. — Nikada nisam čuo za njega. — Izvadi kutiju cigareta iz džepa. — Dobro, Bliss, gdje je vaša ogrebotina?

— Što? — zaprepašteno zapita Theodore Bliss dok su drugi začuđeno zurili u Spadea.

— Zapitao sam vas za vašu ogrebotinu — strpljivo će Spade. Izvadi cigaretu iz kutije. — Ta ipak ste se povrijedili iglom za kravatu vašega brata dok ste ga gušili.

— Zar ste sišli s uma? — zapita Bliss ne razumijevajući ništa. — Ta bio sam...

— Točno, kad je vaš brat bio ubijen, upravo ste se vjenčali. Ali to ipak nije tako. — Spade pripali cigaretu.

Gospođa Bliss promuca:

— Ali on... ali Max Bliss je ipak nazvao...

— Tko tvrdi da me nazvao Max Bliss? — zapita Spade. — Ništa ne znam o tome. Ne bih prepoznao njegov glas. Znam samo da me nazvao neki muškarac koji se predstavio kao Max Bliss. A to je mogao ustvrditi svatko.

— Ali na popisu brojeva koji su nazvani odavde naznačen je i vaš broj — prigovori gospođa Bliss.

Spade se nasmiješi i strese glavom.

— To samo dokazuje da me u neko doba poslijepodneva netko nazvao odavde, ali nipošto da me nazvao Max Bliss. Ta ipak znate da je netko pola sata prije navodnoga poziva htio razgovarati s nekim gospodinom Krugerom i zbog toga ga je nazvao u moj ured. — Kimne Theodoru Blissu. — Dovoljno je lukav da bi uz neku izliku odavde nazvao moj ured prije nego što se sastane s vama.

Žena počne zuriti u svoga muža.

— Ta sve su to gluposti, najdraža moja — reče joj Bliss. — Dobro znaš da...

Spade ga prekine.

— Znao da je izišao u namjeri da popuši cigaretu — objasni gospođi Bliss — a znao je da se u hodnicima vijećnice nalaze javne govornice. Za to mu je bila potrebna samo jedna minuta vremena. — Spade otpuhne kolut dima u zrak.

— Besmislica! — još glasnije ponovi Bliss. — Zašto bih ubio Maxa? — Nasmiješi se svojoj ženi da bi je tako umirio. — Ne uzbuđuj se draga. Policijske metode su katkad...

— Dobro — prekine ga Spade - dopustite da pogledam imate li kakvu ogrebotinu na rukama. Bliss ustukne.

— Ne dolazi u obzir! — usprotivi se i sakrije obje šake iza leđa.

Spade ugasi svoju cigaretu u pepeljari i polagano se približi Blissu.

— o —

Sam Spade i Effie Perine sjedili su za malim stolom u Julia's Castleu na Telegraph Hillu. Odavde se pružao sjajan vidik na noćni San Francisco, kao i na zaljev s mnogim brodovima i skelama.

— ... vjerojatno ne zato da bi ga ubio — upravo reče Spade — već da bi ga ponovo ucijenio. Međutim, kad su se uhvatili ukoštac, nije se više mogao svladati. Zacijelo je pod rukama osjetio bratov vrat, a ispustio ga je tek u trenutku kad je Max već bio mrtav. Čini se da ga je ponajviše osveta ponukala na zločin. Naravno, sve su to samo

moje pretpostavke, razumijete me... Znam samo što, čini se, znače ti dokazi, što je izjavila njegova žena i što smo s mukom izvukli iz njega.

Effie kimne.

— Žena mu je zgodna i pristojna.

Spade otpije gutljaj kave i slegne ramenima.

— Zašto zapravo? Znala je kako se on potrudio oko nje samo zato jer je ona bila Maxova tajnica. Sad joj je jasno kako je on prije nekoliko tjedana zatražio ženidbene isprave samo zato da bi je pridobio za sebe, da bi mu ona pribavila fotokopije dokumenata koji posve jasno dokazuju kako je i Max svojedobno bio upleten u slučaj Graystone. Također mora znati da... Eto, zacijelo je zamijetila kako ne pomaže samo jednom nesretniku da bi oprao ljagu sa svog časnog imena. Pripali cigaretu.

— Može se prilično točno rekonstruirati način kako se odvijao zločin. Tog poslijepodneva Bliss se opet pojavio da bi ga ucijenio podsjetivši ga na San Quentin. Pri tome je došlo do koškanja, i on je ugušio svojega brata, no igla za kravatu je pri tome ostavila krvavu ogrebotinu na njegovom desnom zapešću. Krv na kravati, povreda na zapešću... za to se nipošto ne smije saznati. I stoga je s leša skinuo kravatu, potražio drugu, a policija je postala nepovjerljiva, jer kravate nigdje nije bilo. Pri tome je ipak imao nesreću: Maxove nove kravate su visile posve sprijeda, a on je u žurbi posegnuo za prvom. Dakako, to je bila greška. Tada mu je palo na um da je sveže oko vrata ubijenoga, no onda se prisjeti kako bi bilo bolje, da ga do kraja svučne ne bi li na taj način policiji postavio novu zagonetku. Kravata će biti još manje sumnjiva, ukoliko ubijeni nema na sebi košulje. I dok ga je svlačio, na um mu padne nešto drugo. Da bi se policija našla pred još jednom zagonetkom, na grudima ubijenoga nacrtao je neki tajanstveni znak što ga je negdje vidio. Spade popije kavu, odloži šalicu i nastavi:

— U međuvremenu mu je palo na um štošta čime bi mogao zavesti policiju na krivi trag. Na primjer, prijetećim pismom i onim potpisom u obliku zvijezde sa slovom T u sredini. Pošta je još neotvorena na pisaćem stolu. Jedna je omotnica podjednako dobra kao i druga, ukoliko je adresa napisana pisaćim strojem, ali pismo iz Pariza daje svemu tomu neki zadah tajanstvenosti, pa je stoga original uništio i

zamijenio ga prijetećim pismom. No takvo mu je pretjerivanje samo naškodilo, zar ne? Pobrinuo se za to da se u pijesku nađe što više tragova, da bismo mi postali još nepovjerljiviji, tako da ne povjerujemo ni u sve ostalo, na primjer, u onu stvar s telefonskim pozivom.

— Sad još preostaju telefonski razgovori što predstavljaju njegov alibi — nastavi Spade. — U imeniku pronašao je moj broj i nazvao moj ured, a onda zatražio gospodina Krugera. No prethodno je još nazvao plavokosu Elisu da bi joj kazao kako sad više ništa ne sprečava njihovo vjenčanje; štoviše, sasvim mu se iznenadno pružila prilika da u New Yorku preuzme jedan posao i stoga mora odmah otputovati onamo. Zato bi bilo najbolje da se odmah vjenčaju. I tako se dogovorio s njom da se sastanu u matičnom uredu.

— Time je htio postići više, a ne samo osigurati alibi — reče Spade. — Htio se pobrinuti da i Elise bude posve uvjerena kako on nije ubio Maxa. Ona je, naime, znala da je on bio u neprijateljskim odnosima s Maxom i nije smjela naslutiti da se on potrudio oko nje samo zato da bi dobio obavještenja o bratu. Naravno, u tom bi slučaju valjalo zbrojiti samo dva i dva da bi se došlo do pravoga odgovora.

— Kad je sve to učinio, mogao je naposljetku napustiti stan. Vladao se posve neusiljeno, jer je morao ukloniti još samo dva dokaza: kravatu i iglu za kravatu što ih je nosio u džepu. Iglu je također ponio sa sobom, jer nije znao hoće li policija otkriti tragove krvi na njoj, unatoč tome što ju je pažljivo obrisao. Putem je još na ulici kupio novine, uvio je kravatu i iglu u njih i ubacio u obližnju posudu za otpatke.

— Time je, čini se sve bilo u najboljem redu. Policija nema nikakva razloga da se baci u potragu za kravatom, a smetlar koji prazni posude zacijelo se neće zanimati za izgužvane novine. Ukoliko ipak, suprotno svim očekivanjima, nešto pođe nizbrdo, neće biti ništa izgubljeno: istina, ubojica je odbacio kravatu baš tamo, no on, Theodore, ne može biti ubojica, jer za kritično vrijeme ima besprijekorni i neoborivi alibi.

— A onda je uskočio u svoj automobil — nastavi Spade — i odvezao se u vijećnicu, gdje ga je već očekivala njegova buduća. Dakako, znao je da u hodnicima ima dovoljno javnih govornica i da će se moći ispričati na koji trenutak, na primjer, time da želi oprati

ruke. No to se čak pokazalo suvišnim. Dok su čekali matičara, Theodore je na trenutak nestao da bi popužio cigaretu. I sad je opet sve jasno, »Gospodine Spade, ovdje Max Bliss. Zaprijetili su mi.«

Effie Perine kimne i zapita:

— A što mislite, zašto je nazvao privatnoga detektiva, a ne policiju?

— Morao je ići nasigurno. Da su u međuvremenu pronašli ubijenoga, policija bi mogla otkriti tko je nazvao. Međutim, privatni detektiv bi to mogao saznati tek sutradan iz novina.

— I to je bila vaša sreća — sa smiješkom će Effie.

— Sreća? Uistinu ne znam. — Pogleda svoju ruku. — Povrijedio sam ručni zglob da bih ga spriječio u bijegu, a posao je potrajao samo jedno poslijepodne. Pošaljem li izvršitelju oporuke pristojni račun, vjerojatno će ga obuzeti bijes.

Kraj
ŽELEZNI

***BOILEAU NARCEJAC - HLADNI
RAT***

— Dakle, Antoinette, razmislite još jednom o svemu! Možda ste nešto ipak zaboravili?

— Ne, nisam. Zacijelo nisam. Rekla sam vam sve što znam.

— Kako je bila odjevena moja žena kad je otišla?

— Imala je na sebi svijetli kostim. Uzela je i crnu kožnatu torbicu.

— A kakav je nakit nosila?

— Nikakav. Ili, čekajte, mislim da je imala samo svoju zlatnu narukvicu. Na odlasku mi je rekla: »Večeras ste slobodni. Moj muž će večerati u gradu, a ja ću poslije filmske predstave negdje popiti čaj.« Potom je izašla.

— A to je bilo u 16.30, kažete?

— Malo kasnije. Gospođa je htjela na predstavu u 17 sati. Zato joj se toliko žurilo.

Berton još jednom razmisli o svemu. Filmska predstava je završila oko 19.30 sati. Četvrt sata je šetala duž Elizejskih poljana, do 19.45. Da popije čaj, trebalo joj je otprilike 45 minuta. Računajući povratak, mogla je odmah poslije 21 sat, najkasnije u 21.30, biti kod kuće.

Sad je bilo 9.30 prijepodne; prošlo je, znači, dvanaest sati. Dogodilo joj se zacijelo nije ništa, razmišljao je Berton dalje, inače bi ga već odavno bili obavijestili. Dan je u lipnju dug, a ulice su uvečer pune ljudi. Nesreća ili prepad ne bi mogli ostati nezamijećeni.

— Možda je gospođa prespavala kod svoje majke? — napomene služavka.

— Nagađanja radije ostavite meni, Antoinette — odvrati Berton. — Dobro je. Možete ići. Ah, trenutak! Sve ovo zadržite za sebe, razumijete? Zacijelo nije ništa važno.

Ništa važno... U to nipošto nije bio uvjeren. Uto zazvoni telefon.

— Halo, ovdje Berton. Ah, vi ste, Cartier! Šta kažete, tko je došao? Ah, tako! To možete obaviti i bez mene. Da, da, danas ću ostati kod kuće. Recite, jesu li već stigli novi uzorci? Da? Pošaljite naučnika ovamo! Dobro, hvala.

Nova zimska kolekcija... Prvi put ga je to ostavilo ravnodušnim. Ne, ona nije prenoćila kod svoje majke. Što je onda posrijedi? Ima li ljubavnika? Isključeno. Ako je nešto ne zanima, onda je to seks! Razumio bih sve moguće pogreške, razmišljao je Berton. Što se

njega tiče, mogla bi biti glupa ili mušičava. Sve bi mu bilo draže, nego to zlovoljno, svadljivo stvorenje, koje iz načela uvijek ima suprotno mišljenje od njega i izaziva ga. Ipak, tek nedavno je ponovo... Premda je on vlasnik vodeće kuće u krznarstvu, njegova je žena nedavno kupila skupocjeno krzno samo da mu napakosti. Berton proguta pljuvačku. Nevjerojatno što sve ta žena sebi dopušta. A sad... zacijelo neka nova pakost, samo da ga naljuti. Možda je jednostavno prespavala u nekom hotelu. A kad bi je pitao gdje se krila... Već je zamišljao pred sobom njezin jedva primjetan pakostan smiješak. Na svoj zajedljiv način pokazala bi mu da ni on njoj ne polaže račune.

Uto se ponovo oglasi telefon. Berton nervozno dohvati slušalicu.

— Halo? Da, ja sam. Tko je tamo? — Nije prepoznao glas.

— Riječ je o vašoj ženi — objasni nepoznati glas. — Jučer uvečer smo je oteli. Budete li razumni, neće joj pasti ni vlas s glave!

Korzikanci, pomisli Berton. Govornik je očito držao ruku ispred mikrofona, no jasno se mogao uočiti južnjački naglasak.

— Što hoćete? — poviče Berton.

— Trenutak samo, ostanite posve mirni. Policija ne smije saznati ni riječ, jasno? Inače... — Govornik načini kratku stanku. — Inače odmah možete naručiti lijes!

— Nije li to šala?

— Nipošto! Da vam pročitam što piše u osobnoj karti vaše žene? Trenutak... rođena je 17. veljače 1948. u Dijonu. Točno? Visoka je 167 centimetara. Posebni znaci: mali ožiljak iza desnog uha. Vjerujete li još da je šala?

— Podaci su točni — osorno odvratila Berton. — Koliko?

— Petsto tisuća.

— Petsto... Ali nemam toliko!

— Haha! — Nepoznati se pakosno nasmije. — Jedan od najbogatijih trgovaca krznom u Parizu! To je očito šala! Dakle, do sutra ćete pripremiti novac, jasno? U novčanicama od pedeset franaka. Javit ćemo vam kamo ćete odnijeti omot. I kao što rekoh, policiji ni riječi! Vaša je žena mlada i lijepa! Bilo bi je šteta! — završi neznanac i spusti slušalicu.

Berton se sruši u svoj naslonjač. Bio je zbunjen. Posve iznenada. Ne od boli, ne. Od radosti, od neobuzdane radosti! Osjećao se kao

da je dobio glavni zgoditak na lutriji, posve neočekivano, jednostano izvanredno! Nečuvana sreća. I to u trenutku kad je već bio izgubio svaku nadu. Nikakvo čudo... svi pokušaji da se oslobodi žene dosad su propadali. U početku je to pokušavao mirnim putem. Predlagao joj je rastavu, no ona je uporno odbijala. A onda...

Prvi put — kad je pokušao otrovati Marie-Claude — liječnicima je, iako u posljednjem trenutku, ipak pošlo za rukom da je spase. Sva ponosna žena mu se ponovno vratila, doduše blijeda i mršava, ali živa. Da posrijedi nije bila gospođa Berton, osoblje bolnice se zacijelo ne bi bilo toliko trudilo. No, sa ženom jednog Bertona ne smije se tek tako! Ako Berton tada to još nije shvatio, to drugi put mu je zacijelo bilo posve jasno. Drugi put, kad je slavinu plinskog štednjaka... Poduzeli su sve što je bilo moguće; čak su preko radija zatražili vrlo rijedak lijek što je potom avionom dopremljen iz SAD. Očito samo siromašni ljudi imaju pravo umrijeti!

Marie-Claude je svome mužu obećala da će ubuduće biti manje lakomislena. A onda... poslije začuđujuće kratka oporavka ponovo je starim načinom izazivala svađe. Ona je, zapravo, htjela ubiti njega, i to iskorištavanjem! On je u međuvremenu postao ravnodušan. Ta dva neuspjeha uvelike su ga iscrpla. A sada... a sada!

Kad je Berton svojedobno razmišljao o različitim mogućnostima, dakako sigurnim, kako da se oslobodi žene. samo je jednom pomislio na otmicu. Preteško je to organizirati. Osim toga, bili bi mu potrebni suradnici. A sada ta prava otmica bez njegova sudjelovanja! Nije li to mig sudbine? Berton je iznenada skočio i počeo hodati po sobi. A otmičari... Nitkovi koje je primamila Bertonova reklama! Nanjušili su veliki zalogaj i vjerojatno zbog toga došli ovamo iz Marseillea. Petsto tisuća! Pola milijuna! Koješta!

Berton se prisiljavao da ostane miran. Lagano drhtavim prstima pripalio je cigaru. Morao je, dakako, najprije obavijestiti policiju, premda ga je taj zločinac jasno upozorio da to ne čini. Potražio je broj u telefonskoj knjizi.

— Halo, policija? Ovdje krznar Berton. Da... Zovem zbog svoje žene. Ona je... ona je oteta!

Službenik na drugom kraju žice uznemiri se i zamoli Bertona da ostane kraj aparata; spojiti će ga s kriminalističkim odjelom. Usprkos

uzbuđenju, Berton je zadovoljno zaključio da je njegov poziv iznenadio čak policiju.

— Gospodine Bertone, ovdje Salleron, kriminalistička policija — javi se neki duboki glas. — O čemu je riječ?

Berton nije ništa morao izmišljati. Njegova je izjava bila istinita. Glasom iz kojega je izbijao užas ispričao je što se dogodilo. Doimao se poput čovjeka koji više ne zna što da radi, kojemu je potrebna pomoć.

— Mogu se zamisliti u vašem položaju — tješio ga je Salleron. — Dobro je što ste nas, usprkos svemu, odmah obavijestili...

— Samo reda radi... — Berton zastane. — Shvatit ćete da moram pristati na uvjete otmičara, zar ne? Oni su privremeno u prednosti. Htio sam vas bezuvjetno zamoliti da ne stupite u akciju prerano. Ako bi otmičari posumnjali... nezamislivo! Moja bi žena bila izgubljena!

— Ne plašite se, gospodine Bertone. Imamo iskustva u tim stvarima. Sačekajte idući poziv otmičara i odmah nam javite što ste odlučili. Budite posve mirni: vašoj se ženi ništa neće dogoditi. To je u vlastitom interesu otmičara.

— Hvala — reče Berton i duboko uzdahne. — Ne možete ni zamisliti koliko sam vam zahvalan!

—o—

Očekivani poziv uslijedio je poslije podne. Isti glas, no ovaj put odrješitiji, zapovijedajući, prijeteća prizvuka, od kojeg čovjeka podilaze hladni žmarci.

— Onda, petsko tisuća! — naglasi Bertonov sugovornik. — U novčanicama od pedeset franaka, jasno? S omotom pođite sutra ujutro u Botanički vrt, na ulaz s trga Valhubert. Otprilike dvadeset metara desno od ulaza je kip »Lovac u borbi s medvjedom«...

— Znam gdje je — prekine Berton neznanca.

— To bolje. Točno u devet sati omot s novcem ostavit ćete između medvjedih šapa. Potom nestanite, jasno? I da se niste okrenuli! Bude li sve dobro, vaša će žena već sutra prije podne biti slobodna. A ne bude li... Uostalom, da vam kažem: mi vas nadziremo. Već sada. Budemo li imali i najmanji razlog za sumnju, vaša je žena izgubljena!

Kad je odložio slušalicu, Bertonove ruke bijahu vlažne. Prokleti Korkizanci, pomisli nehotice. Kad će nas policija napokon osloboditi

tih napasnika? No, tada se sjeti kako su mu Korzikanci ovaj put dobro došli i još jednom dohvati slušalicu. Najprije nazove banku: pošto su ga spojili s upravom, naruči da mu pripreme odgovarajući iznos novca. Čak je zamolio da mu zabilježe brojeve novčanica. Policija ne smije misliti kako on nije zabrinut za svoj novac. Potom opet nazove kriminalističku policiju.

— Halo, ovdje Berton. Javili su se. Dali su mi upute. Moram...

— Trenutak! — prekine ga Salleron. — Ne preko telefona! Dođite, molim vas, ovamo. No, pazite da vas ne bi slijedili. Može se pretpostaviti da već paze na vas.

— Mislite? Ali... kako da...

— Ah, to nije teško! Kroz neku robnu kuću, na primjer. Ili uskočite u autobus. Znae već što mislim!

Berton bijaše pomalo ogorčen. Čovjeku njegove dobi i položaja predlagati postupak kao u nekom petparačkom romanu ili filmu, to je uistinu previše! Pa ipak, taj novi pogled na slučaj na neki ga je način počeo privlačiti.

Uzet će dakako, automobil. Pitao se samo koji: »bentley« ili »alfu«? Odlučio se za ovaj posljednji. Bijaše to napadno crven i lako uočljiv automobil. Možda je odluka pala upravo sada, u tom trenutku. Jadna Marie-Claude! Kako bi sve bilo jednostavno da ti nisi tako tvrdoglava! Rastali bismo se, kao mnogi drugi prije nas. Neke su žene spremne podnijeti žrtve, pomisli Berton, a druge... Druge, poput Marie-Claude, očito uživaju u tome da zlostavljaju svoje bližnje, prigovaraju svemu i svakome i od najbezazlenijih stvari načine probleme.

Berton je duboko uzdahnuo. Osjetio je kao da je na početku dugog procesa ozdravljenja. Parkirao je automobil u blizini zgrade Theatre du Chatelet i ostali dio puta prešao pješice. Dok se stepenicama uspinjao u policijsku zgradu, trudio se da mu izražaj lica odaje zabrinutost.

U sobi su ga već čekala tri policijska službenika: komesar Charmont osobno. Salleron te inspektor Frueux sitni mlađi muškarac. Sva su mu trojica suosjećajno stisnula ruku. Kao da sam već udovac, pomisli Berton. Sjeo je i još jednom ispričao cijelu priču.

— Znae li spomenuti kip? — zapita komesar mladog Frileuxa.

— Da, znam. Odmah je desno iza ulaznih vrata.

Možda bi bilo dobro da negdje postavimo stražara.

Berton brzo upadne u riječ komesaru

— Ne dolazi u obzir! — reče oštro. — Bude li im nešto i najmanje sumnjivo, moja žena će se naći u životnoj opasnosti. Tako su rekli, a ja vjerujem da se nisu šalili. Ne mogu se upuštati u rizik, baš nikakav. Život moje žene u najvećoj je opasnosti. Čim ona bude slobodna, radite što vas je volja.

— Baš to i namjeravamo — odgovori Charmont. — Dajem svoju riječ. Ostavljamo vam potpuno slobodne ruke. Želimo sakupiti činjenice, onako usputno. Hm... jeste li možda u posljednje vrijeme nekoga otpustili? Koga od posluge? Ili nekoga u poduzeću? Pretpostavljam da su otmičari dobro upućeni u vaše prilike od nekoga koji vas poznaje

— Ne — Berton odmahne glavom. — U svoje ljude se mogu pouzdati.

— Lijepo, tada ćemo nastaviti. A sada... — Komesar Charmont načini značajnu kretnju. — Odsad više nećete biti sami, upamtite to dobro. Nevidljivi! No usprkos tome uvijek prisutni, to je naše geslo u takvim slučajevima. Recite. kako ste došli ovamo?

— Pješice, kao što mi je preporučio gospodin Salleron. A uvjeren sam da me nitko nije slijedio.

— Odlično. Sad se vratite kući, a budete li ponovo morali izići, na primjer, u banku, ne pokušavajte se osloboditi možebitnih pratilaca. Naprotiv, oni moraju vjerovati da do u najmanje sitnice izvršavate njihove upute.

— Već sam nazvao banku. Uostalom, zatražio sam da zabilježe brojeve novčanica.

— Vrlo dobro. Samo, plasirati novčanice od 50 franaka nije nikakav problem. Otmičari to dobro znaju. Brojevi novčanica neće nas dovesti na njihov trag. Na sreću, imamo i druga sredstva. Još jednom vas molim, ostanite mirni, gospodine Bertone. Budite uvjereni da mi imamo posljednju riječ. — Uslijedili su ponovno stisci ruku, možda još suosjećajnije nego kod pozdrava kad je Berton došao.

Krznar se odvezao kući. Osjećao se nekako žalosnim. Zašto sve to mora biti tako? Zašto Marie-Claude i on ne bi našli bar malo obostrana razumijevanja? To vječno uhođenje, to neprestano proturječenje... Kako glupo i djetinjasto! Je li ... je li Marie-Claude

uistinu tako zla? Tko je od njih dvoje učinio stvarne pogreške, prve pogreške što više nisu mogle popraviti odnose? Pogreške kojima je sve započelo? Nije li možda i on sam?

Berton je kod kuće potražio prilično upadljiv kovčeg, u kojem je namjeravao iz banke donijeti novac za otkupninu. U slučaju da ga policija prati, on se ponaša ispravno.

Tih petsto tisuća franaka su znači, cijena života, prostruji mu glavom, kad mu je začuđeni blagajnik izbrojio novac. No, ubrzo potisne takve misli.

Kod kuće potom ipak nije dulje mogao gubiti vrijeme s donošenjem odluke. Na svom pisaćem stolu složio je jedan do drugoga kupove novčanica. Sjeo je ispred tog brda novca i utonuo u razmišljanje. Ostavi li novac na ugovoreno mjesto, Marie-Claude će biti slobodna. Razjareno će ponovo ući ovamo. I sve će početi iz početke... vrijeđanja, svađe, prigovori, pogrde, izazivanja... Učini mu se da je doslovce čuje kako viče: »Odgovaralo bi ti da su me ubili, zar ne? Priznaj! Tako bi me se otarasio, jednom zauvijek! No, zašto si uopće novac... baš tebi slično! Čak i zato ti je nedostajalo hrabrosti!«

Berton je gotovo začepio uši. Nije više mogao. Spremio je petsto tisuća franaka u ladicu i zaključao je. Poslije će odlučiti što će učiniti s novcem. Grozničavo je skupio stare novine i časopise i naslagao ih u više kupova, dok nisu odgovarale hrpi novčanica. Činilo mu se kao da ponovo čuje prigovaranje Marie-Claude: »Misliš da ti se svi moraju slijepo pokoravati, je li? No, preračunao si se! Sa mnom je nešto drugo! Priznajem, posve lijepo si to zamislio, no ima ljudi koji su u najmanju ruku jednako lukavi...«

Ne! Dosta! Bijesno prebaci papir za umatanje preko novina, donese široku, čvrstu ljepljivu vrpču i njome zatvori omot. Simbolična kretnja kojom je želio ženi zatvoriti usta. Jednom zauvijek!

Tako, to bi bilo gotovo! Sad će napokon imati svoj mir. Ako pak Salleron ikad uhvati te Korzikance, mogu se zaklinjati i prisizati da su prevareni, ali nitko im neće vjerovati! Protiv njega nemaju izgleda. Protiv jednog BERTONA nitko nema izgleda!

—o—

Sutradan točno u devet sati Berton je ušao u Botanički vrt. Nigdje naokolo ni žive duše. Točno, odmah desno taj smiješni kip, okružen

gredicom cvijeća. Na medvjedojoj glavi upravo je sjedio golub. Berton preskoči nisku žičanu ogradu ispred gredice cvijeća, stavi omot između medvjedih šapa i požuri natrag prema svojim kolima. Srce mu je snažno udaralo.

Salleron i Frileux smjestili su se na ulicu u kiosku za prodaju novina. Odatle su imali dobar pregled na ulazna vrata i dio Botaničkog vrta. Frileux je držao spremnu kameru.

— To je on — prišapne mu Salleron.

Kamera je već zujala kad se muškarac zaustavio ispred gredice cvijeća i ogledavao na sve strane. Nosio je sivi kišni ogrtač i sivi pusteni šešir s duboko spuštenim obodom. Potom je stupio preko ograde, kao malo prije Berton. Brzom kretnjom ruke dohvati omot, još jednom se ogleda naokolo, i već je žurio prema izlazu.

— Samo da nam ne umakne! — promrmlja Salleron.

Žurba kojoj su dva policijska službenika jedan za drugim napustili kiosk, pokazala se nepotrebnom. Muškarac je koračao polako poput mirnog šetača. Ni jednom se nije okrenuo. Salleron se brzim pogledom uvjeri da je sve dobro. Da plavi »peugeot« sa službenicima u civilu upravo krenuo s parkirališta. Malo dalje stajao je kombi, također spreman da slijedi muškarca koji je uzeo omot u Botaničkom vrtu. Bilo bi pravo čudo da im bjegunac umakne.

Bjeguncu se, međutim, očito nije žurilo. Pripalio je cigaretu i, činilo se, potpuno bezbrižan šetao obalom Seine.

— Ne shvaćam — promrsi Salleron, jer tako nešto još nije doživio.

— Čini se kako taj čovjek nipošto nije pomislio da nas je Berton mogao obavijestiti o svemu!

— Sačekajmo! — napomene Frileux. — S tim čovjekom ćemo još imati neugodnosti. On se osjeća sigurnim sve dotle dok otmičari imaju ženu za taoca!

Salleron i Frileux smanjili su razmak prema šetaču, koji je sad stigao do kraja obale Saint-Bernard, zakrenuo prema obali Tournelle i dalje obalom De Montebell'o.

— To je nečuveno! — istisne Salleron.

Napokon su stigli do obale Saint-Michel. Ravno na drugoj obali Seine nalazila se dugačka, svijetla zgrada policijske uprave. Muškarac se spremao da prijeđe preko mosta.

— Ali... — Frileux je hvatao zrak. — Taj nas vodi ravno u ured!

Uistinu, muškarac se sad kretao koso prema obali Orfevre. Zaustavio se ispred kućnog broja 36. Točno pred upravnom zgradom policije. Mahnuo je rukom i s druge strane ulice prišla mu je neka žena. Zajedno su prišli ulazu i dvorištem se uputili prema stepenicama.

Salleron i Frileux požuriše za njima. Kad su stigli do ulaza, ugledaše muškarca i ženu na stepenicama drugoga kata, potom im se izgube iz vida.

— Kamo se ono dvoje uputilo? Brzo! obrati se Salleron vrataru.

Vratar ih je začuđeno gledao.

— Ono dvoje? Komesaru Charmontu!

Kad su Salleron i Frileux ušli u sobu, muškarac je živahno razgovarao s komesarom. Okrenuo se prema dvojici prispjelih službenika, kao da ih je očekivao.

— Deltheil — predstavio se i lagano naklonio. — Odvjetnik i bilježnik. — To je taj glas, zaključio Salleron. Glas što ga je opisao Berton. S laganim južnjačkim naglaskom. — A ovo je moja klijentica, gospođa Berton — nastavi Deltheil. — Gospodo, došli ste u pravi trenutak. Kao svjedoci. Vi ste vidjeli kako sam prije pola sata u Botaničkom vrtu uzeo omot, zar ne? Tu je, još neotvoren, kao što vidite. Potom se obratio Charmontu. — Moja klijentica, Marie-Claude Berton, već je dva puta policiji podnijela prijavu protiv svog muža zbog pokušaja umorstva. Nisu je shvaćali ozbiljno, obrazlažući da optužba nema čvrstih dokaza, da to žena samo umišlja. Sad sam se dosjetio i postavio malu stupicu... — Pri tom s omota skine ljepljivu vrpcu. — Progutat ću metlu ako gospodin Berton sve ovo nije shvatio ozbiljno i iskoristio priliku. Evo, pogledajte!

Novine i časopisi razletješe se po pisaćem stolu komesara Charmonta.

Kraj
ŽELEZNI

www.CroWarez.org
www.BosnaUnited.net

Table of Contents

RICHARD MATHESON - PRIJATELJI SU STIGLI

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

Kraj

DASHIELL HAMMETT: ZAGONETNA KRAVATA

Kraj

BOILEAU NARCEJAC - HLADNI RAT

Kraj